Hakîkat Kitâbevi Yayınları No: 12

MENÂKIB-I ÇİHÂR YÂR-İ GÜZÎN

(Dört Halîfenin Üstünlükleri)

Seyyid Eyyûb bin Sıddîk

Hâzırlayan
Hüseyn Hilmi Işık

Kırkdördüncü Baskı

Hakîkat Kitâbevi
Darüşşefeka Cad. No: 53 P.K.: 35 **34083**
Fâtih-İSTANBUL
Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93
http://www.hakikatkitabevi.com.tr
e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com.tr
TEMMUZ-2015

BİRİNCİ BÂB

Birinci halîfe emîr-ül mü'minîn hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü teâlâ anh" menâkıbı hakkındadır.

İslâm dîninin birinci göz bebeğidir. Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" refîkidir [arkadaşıdır]. Bu ikisinden, ikincisidir. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" ism-i şerîfleri Abdüllahdır. Künyesi Ebû Bekrdir. Babasının adı, Osmândır. Babasının künyesi, Ebû Kuhâfedir. Arablar arasında künye ma'rûf ve meşhûr olduğundan, künye ile meşhûr olup, nesebi, Ebû Bekr Abdüllah bin Ebî Kuhâfe ibni Âmir bin Amr ibni Ka'b bin Sa'd bin Temîm bin Mürredir. Mürre, Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretlerinin yedinci babasıdır. Şübhesiz o temîz neseb, yedinci atada cem' olur (birleşir).

Ebû Bekrin "radıyallahü anh" ism-i şerîfleri, önceden Abdülka'be idi. Fahr-i âlem efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" Abdüllah koydular. Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" ilk değişdirdiği ism, Ebû Bekrin "radıyallahü anh" ismidir.

Birinci Menâkıb: Lakab-ı şerîflerinden biri, **(Atîk)**dir. Bunun sebebi şu idi. Hazret-i Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mubârek yüzlerine nazar edip, **(Bu, Cehennem ateşinden atîkdir)** buyurdular. Ya'nî, Allahü teâlânın nârından [ateşinden] azadlı kuludur, demek olur. Bundan sonra, bu lakab ile şöhret buldu. Bir lakab-ı şerîfleri de **(Sıddîk)**dır. Ziyâde [çok fazla] inançlı demekdir. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini tasdîk etdiği için, bu ism verilmişdir.

İkinci Menâkıb: Sıddîk kelimesi, lügatda üç ma'nâya gelir. Birinci ma'nâsı, gâyet doğru söyleyici demekdir. Bu ma'nâ, **(Tâcül-islâm)**da açıklanmışdır. Sûre-i Yûsüfde Sıddîk lafzı, bu ma'nâ ile tefsîr edilmişdir. İkinci ma'nâsı, kendi kavlini ameli ile [ya'nî yapdığı işi, sözü ile] doğrulamak demekdir. Üçüncü ma'nâsı, dâimî tasdîk demekdir. Bu iki ma'nâ **(Sahîh-i Cevherîye)** kitâbında açıklanmışdır. Emîr-ül-mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine Sıddîk söylenmesinde,

birinci ma'nâ düşünülse, o cihetle adlandırılır ki, gâyet doğru söyliyen idi. Demişlerdir ki, hazret-i emîr-ül-mü'minîn Alî "kerremallahü vecheh" hadîs rivâyetini kimseden yemîn etmeksizin kabûl etmezdi. Ancak hazret-i Ebû Bekrden "radıyallahü teâlâ anh" kabûl ederdi. Eğer ikinci ma'nâ ile düşünülse, yine o cihetle adlandırılır ki, açıkdır. Eğer üçüncü ma'nâ düşünülse, o şeklde adlandırılır ki, O sultânı tasdîki devâmlı olup, yok olması, şübheye düşme ihtimâli yok idi.

Nitekim, bildirilmişdir ki, Fahr-i âlem "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretlerine mi'râc müyesser oldu. O gecenin sabâhında, mi'râc kıssasını anlatıp, buyurdu ki, **(Bu gece, Mekkeden Beyt-i Mukaddese gitdim. Orada, Enbiyânın rûhlarına imâm olup, iki rek'at nemâz kıldım. Oradan Arşın üzerine yükseldim. Allahü teâlâ ile konuşdum. Allahü teâlâ, ümmetime, bir gün bir gecede elli vakt nemâz farz etdi. Geri döndüm. Âsûmânda, hazret-i Mûsâ** "aleyhisselâtü vesselâm" **ile karşılaşdım. Beni geri gönderdi ki, elli vakt nemâza ümmetin tâkat getiremez. Allahü teâlâya teveccüh etdim. On vakt nemâz bağışladı. Geri Mûsâ aleyhisselâmın yanına geldim. Henüz çokdur, diye beni geri döndürdü. Tekrâr Allahü teâlâya teveccüh etdim. On vakt dahâ bağışladı. Velhâsıl, beş nöbetde, kırkbeş vakt nemâz bağışladı. Hazret-i Mûsâ aleyhisselâm yine dön, dedikde, dedim ki, Rabbimden hayâ ederim. Ben bu beş vaktden râzıyım, dedim. Allahü teâlâdan nidâ geldi ki, bu beş vakt, elli vakte bedeldir. Sonra, Beyt-ül-mukaddese gelip, gece içinde, Mekkeye geri döndüm.)** Hâl budur ki, bu gidip-gelmek, gâyet kısa zemânda oldu. Rivâyet edilir ki, geldikde, mubârek yatakları henüz sıcak idi. Kâfirler bu kıssayı işitince, inkâr edip, akla uygun değildir, dediler. İnkâr eden o gurub, şimdi bununla Ebû Bekri susdurmak iyi olur, diyerek, yanına geldiler. Dediler; yâ Ebâ Bekr! Efendinin, nasıl bir konuyu da'vâ edindiğini işitdin mi? Efendin der ki, bu gece arşa gitdim, geldim. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" o durumda, duraklama ve tereddüd etmeksizin, tasdîk ve kabûl edip, böyle söyledi ise, gerçek söyler. Ondan yalan sâdır olmaz, buyurdular. Ondan dolayı Ona, **(Sıddîk)** denildi. Hazret-i imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh", Ebû Bekr-i Sıddîk adı gökden inmişdir, diye yemîn etmişlerdir. Gâliba sebebi; meâl-i şerîfi **(Doğru haberde gelen ve Onu tasdîk eden...)** olan âyet-i

kerîmede, tefsîr erbâbı, doğru haberde gelenin Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Onu tasdîk edenin de Ebû Bekr-i Sıddîk olduğunu söylemiş olmalarıdır. İbrâhîm bin Hasen el-cevherî el Hirevî rivâyet eder ki, hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular ki; **(Ebû Bekr, anasından dünyâya geldi. Hak sübhânehü ve teâlâ, Cennete dedi ki, izzim celâlim hakkı için, sana yalnız Ebû Bekri sevenleri koyacağım!)**

Üçüncü Menâkıb: Rivâyet edilir ki, hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” annesi Ümmül hayr hâtunun doğan her oğlu, vefât ederdi. Ebû Bekr hazretlerini doğurdu. Kucağına alıp, Beyt-i şerîfe getirdi. Orada dedi ki, “Ey, Beyt-i harâmın Rabbi! Ey makâmı Mültezemin sâhibi. Senden ricâ ederim ki, yeni doğmuş bu çocuğu bana bağışlayasın. Ma’mûr edesin. Birdenbire makâmdan [Beyt-i şerîfden] bir beyâz el çıkıp, Ebû Bekrin eline yapışdı. Bir ses işitildi ki, (Ey Allahın kulu olan kadın. Kucağındaki çocuk kurtulacak. Allahü teâlânın Resûlünün dostu olacak. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sonra halîfesi olacakdır) diyordu. Ümmül hayr, bunu işitip, şükr secdesi yapdı.

Dördüncü Menâkıb: (Meâliyil ferş-ilâ avâliyil arş) ismli kitâbda anlatılır. Kâdî Ebül Hasen, Ebû Hüreyreden “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bir gün Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” ile oturmuşlardı. Konuşma esnâsında, hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, yâ Resûlallah! Senin hakkın için ki, ömrümde hiç saneme [puta] secde etmiş değilim. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh”, niçin Resûlullah hakkına yemîn edersin. Bu kadar câhiliyye zemânımız geçdi, dedi. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” dedi ki, babam Ebû Kuhâfe, bir gün beni alıp, puthâneye götürdü. Bunlar senin ilâhındır, bunlara secde eyle, dedi. Beni oraya koyup, gitdi. Ben ileri vardım. Saneme [puta], karnım açdır, bana yiyecek ver, dedim. Cevâb vermedi. Su istedim. Cevâb vermedi. Elbisem yok, bana elbise ver, dedim. Cevâb vermedi. Elime bir taş alıp, bu taşı senin üzerine atarım, eğer ilâh isen mâni’ ol, dedim. Cevâb vermedi. Taşı atıp, saneme [puta] vurdum. Yüzü üzeri düşdü. Babam gelip, gördü. Bana dedi: Ey oğul. Niçin böyle edersin. Elimden tutup, eve götürdü. Anneme durumu anlatdı. Annem dedi ki, bunu kendi hâline koyalım. Bunun hakkında, Allahü teâlâ tarafın-

dan bana hitâb gelmişdir. Eseri zuhûr edecekdir. Sonra ben anneme sordum. Benim için sana gelen hitâb ne idi. Annem dedi ki: Seni doğurmam yakın olduğu gece, ağrı tutup, ızdırâba düşdüm. Hâtıfdan bir ses geldi ki, Ey hâtun! Müjdeler olsun sana ki, senden bir vücûd zuhûra gelecekdir. Yerde adı **(Atîk)** ve semâda **(Sıddîk)** ve hazret-i Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" yâr ve refîk olacakdır, dedi. Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" der ki, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" sözünü temâmladı. Cebrâîl aleyhisselâm nâzil olup, hazret-i Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sâdık Ebû Bekr, dedi. Ya'nî Ebû Bekr gerçek söyler, diye üç kerre tekrâr etdi.

Beşinci Menâkıb: Ehl-i sünnet vel-cemâ'at müttefiklerdir ki, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" eshâbının en üstünü Ebû Bekr "radıyallahü anh", ondan sonra hazret-i Ömerdir "radıyallahü anh". Ammâ, hazret-i Osmân ile hazret-i Alînin efdaliyyetlerinde ihtilâf etmişlerdir. Ehl-i sünnet vel-cemâ'atden bir tâife, hazret-i Alînin üstün olduğunu söylediler. **(Buhârî)** "rahmetullahi aleyh" nakl edip, Abdüllah bin Ömerden "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet eder ki, hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" zemân-ı şerîflerinde eshâb birbirinden tercîh olunurlardı. Evvelâ Ebû Bekri, sonra Ömeri, ondan sonra Osmânı, sonra Alîyi üstün tutarlardı "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". İbni Münzir rivâyet eder ki, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, (Bu ümmetin Nebîsinden sonra hayrlısı, Ebû Bekr, sonra Ömer, ondan sonra Osmândır.)

Altıncı Menâkıb: Hazret-i Alîden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet edilir. Evvelâ islâma gelen, Ebû Bekrdir "radıyallahü anh". Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" ile ilk önce kıbleye durup, nemâz kılan Ebû Bekrdir. Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" islâma geliş sebebi şöyle idi. Hazret-i Ebû Bekr önceleri tüccâr idi. Sefer ve ticâret yapardı. Ekserî Şâma giderdi. Seferde iken, bir gece rü'yâ gördü ki, gökden ay inip, kucağına girdi. Ebû Bekr, iki eliyle onu kucakladı ve sînesine basdı. Uyandı. Yemlîhâ adında meşhûr bir râhib var idi. Ona varıp, rü'yâsını ta'bîr etdirdi. Râhib dedi ki, sen nerelisin? Ebû Bekr dedi; Arz-ı Hicâzdanım. Tekrâr sordu: Ne iş yaparsın. Ebû Bekr, tüccârım, dedi. Râhib dedi ki, yâ Arabistanlı kişi. Bu rü'yâda, sana büyük müjdeler vardır. Ta'bîrini ister isen, ücreti-

ni ver, dedi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” oniki dînâr çıkarıp, verdi. Râhib dedi ki: O ay ki, gökden sana indi. Âhır zemân Peygamberidir. Yakınlarda zuhûr edecekdir. Sen Onun hayâtında iken vezîri olursun. Sonra halîfesi olursun. Yâ Arabistanlı kişi. Eğer ben sağ iken, Ona yetişir isen, bana haber ver. Ona varıp, buluşayım. Eğer ben dünyâdan gitmiş isem, selâmımı ona ulaşdırırsın. Ben Onun dînine girdim ve ümmetinden oldum. Beni âhıretde şefâ’atinden unutmasın. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh”, bana bir mektûb ver, dedi. Râhib, oniki satır bir mektûb yazıp, Ebû Bekre “radıyallahü anh” verdi. O mektûbun mevzû’u şu idi. (Esselâmü aleyke yâ Muhammed bin Abdüllah el Mekkî el Medenî el tehamî, salevâtullahi teâlâ aleyke ve selleme. Hakîkaten sen âhır zemân Peygamberisin! Ve Rabbilâlemînin Resûlisin. Bu mektûbu Ebû Bekr bin Ebû Kuhâfe ile sana gönderdim. Ma’lûm ola ki, ben sana îmân getirdim ve sana ümmet oldum. Ebû Bekr bana gelip, rü’yâsını ta’bîr etdirdi. O rü’yâ delâlet eder ki, Ebû Bekr senin vezîrin olur, sonra halîfen olur. Eğer ben sağ olup, hazretine yetişirsem, gelip önünde gâzâ ve cihâd ederim. Eğer yetişmezsem, âhıretde beni şefâ’atinden unutmayasın) diye mektûbu temâm etmişdir.

Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh”; ey rü’yâyı ta’bîr eden kişi. Eğer ta’bîr etdiğin gibi olursa, yüz altın dahî bende senin emânetin olsun, dedi. Şâm seferini bitirip, Mekkeye geldi. Bu hâdiseden oniki sene geçdi. Hak sübhânehü ve teâlâ, hazret-i Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” vahy eyledi. Bir gece o büyük Peygamber, Ebû Kubeys dağına çıkıp, gece yarısında dedi ki: Allahü teâlâya da’vet edenin da’vetini kabûl ediniz. Lâ ilâhe illallah, deyiniz. Ebû Bekr, serîr üstünde yatıyordu. Söylenilenleri işitdi. Eşhedü en lâ ilâhe illallah. Ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah. Birkaç gün sonra, Mekke sokaklarında, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile buluşdu. Hazret-i Fahr-i âlem ona dedi ki: Ne olaydı, islâma geleydin. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Peygamber isen mu’cize gösteresin. Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem”, Ebû Bekrin göğsüne mubârek ellerini dayayıp, şöyle dıvâra yaslayıp, dedi ki, sana o mu’cize yetmez mi ki, o rü’yâyı gördün. Yemlîhâ râhibe ta’bîr etdirdin. O zemândan on iki yıl

geçdi. Ta’bîr edene on iki dînâr verdin ve yüz dînâr dahâ va’d etdin. Rü’yâyı ta’bîr eden, on iki satır bir mektûb yazıp, sana emânet verdi. Bunları bir-bir görüp, muttalî olup, mektûbda yazılan şudur, şudur deyip, takrîr buyurdular. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” işitip, parmak kaldırıp, (Eşhedü en lâ ilâhe illallah. Ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah). Ya’nî sen, o Peygambersin ki, Yemlîhâ râhib senden haber verdi, dedi.

Yedinci Menâkıb: Huzeyfe ibni Yemân “radıyallahü anh” rivâyet eder. Bir gün hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sabâh nemâzını kılıp, dönüp, Ebû Bekr-i Sıddîkı “radıyallahü anh” süâl etdi. Kimse cevâb vermedi. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ayağa kalkıp, Ebû Bekr nerede, buyurdu. Ebû Bekr arka safdan, Lebbeyk (buradayım) yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah emr buyurdu. Ebû Bekre yol açdılar. Yanına gelip, hazret-i Fahr-i kâinât buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr nerede idin. Birinci rek’atde bana yetişdin mi. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Yâ Resûlallah! Birinci safda sizinle tekbîr alıp, Fâtiha sûresini okumağa başlamışdım. Sonra, abdestimde vesvese oldu. Abdest için dönüp, mescid kapısına geldim. Birdenbire bir ses işitdim. Ardıma bakdım, gördüm ki, altundan bir kab asılmış ve içi dolu su idi. O su, kardan beyâz ve baldan tatlı idi. Üstünde bir mendil örtülmüşdü. Üzerinde, (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah Ebû Bekr-i Sıddîk) diye yazılmış idi. Mendili alıp, önüme koydum. Abdest alıp, mendili geri kabın üzerine koydum. Sonra gördüm, kaybolmuş. Sonra gelip, evvel rek’atde size yetişdim, dedi. Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Müjdeler olsun sana yâ Ebâ Bekr “radıyallahü anh”. Ben nemâzda kırâ’eti temâmladım ki, rükû’a gideyim. Dizlerim tutuldu. Sen gelmeyince, rükû edemedim. Sana abdest suyu veren Cebrâîl idi. Mendili tutan Mikâîl idi. Benim dizlerimi tutan İsrâfîl idi “aleyhissalâtü vesselâm”.

Sekizinci Menâkıb: Hazret-i Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Allahü teâlânın emri ile Mekke-i mükerremeden hicret etmek dilediği zemân, benim ile bu yolda kim hemrâh [yol arkadaşı] olur. Cânına ve başına kim kıyar, dediği zemân, herkesden önce hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” ileri atılıp, anam ve babam, mal ve cânım, cümlesi yoluna

fedâ olsun; yâ Resûlallah. Bu şerefli hizmete ben kulunu kabûl eyle diye ilticâ ve tazarru' edince, hazret-i Fahr-i Enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kabûl buyurdu. Gece ile berâber, mah [ay] ve keyvan [zuhâl yıldızı] gibi yola çıkdılar. Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" o Resûl-i Rabbil âlemîn hazretlerini sakınıp, kâh ardına, kâh önüne, kâh sağına ve kâh soluna geçer ve kâh, mubârek ayağı parmakları üzerine basardı. Düşmânlar izlemesin diye. Bu esnâda Habîb-i Hudâ hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **"Yâ Ebâ Bekr, ne ızdırâb çekersin. Kendi nefsin için mi korkarsın."** Cevâb buyurdular ki, (hâşâ, sümme hâşâ ki, Ebû Bekr bu yolda kendi cânını sakınıp, kayırsın.) Ve lâkin, yâ Resûlallah! Mubârek cesedinin bir kılına halel gelir diye, korkarım ki, benim gibi binlerce kimsenin başı düşse yeridir. Sen din serâyının mi'mârısın. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", "Üzülme, Allahü teâlâ bizimledir!" buyurdu. Mağaraya geldiler. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah! Bir mikdâr sabr edin. O mağaraya ben kulun gireyim. Yılan, akreb cinsinden nesne var ise, zararı Ebû Bekre olsun! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" izin verdi. Mağara içine girince, ne kadar mahlûkat var ise, târûmâr olup, herbiri deliğine girdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" sırtından mubârek gömleğini çıkarıp, parça-parça edip, parçalar ile, o deliklerin temâmını tıkadı. O deliklerden biri açık kaldı. Ona parça yetişmedi. O deliğe de, ayağının tabanını iyice tıkadı. O büyük sultâna, şimdi se'âdet ile, içeri buyurun diye hitâb eyledi. İki cihân serveri de, Besmele söyliyerek, mağara içine girdi. Sabâha kadar orada kaldılar. Sabâh oldu. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" gömleğini arkasında göremeyince, sebebini sordular. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh", yâ Resûlallah! Yolunda, gömleğimi yırtıp, akrep ve yılan deliklerini tıkayıp, şerlerini def' eyledim; dedikde, Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahım! Ebû Bekri, kıyâmet günü, benim derecemde, benimle berâber bulundur!)** buyurdu.

Dokuzuncu Menâkıb: Nakl edilmişdir ki, bu esnâda Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" mubârek yüzlerinde değişiklik görüp, süâl etdikde, meydâna gelen hâdiseyi anlatdı. Mağarada

olan delikleri birbir tıkayıp, lâkin, cübbe parçası bir deliğe yetmedi. O delik de açık kalmasın diye tabanımı dayamışdım. Bir yılan, birkaç def'a tabanımı sokdu. Ayağımı delikden çekmeğe korkdum ki, o yılan delikden dışarı çıkıp, zât-ı şerîfine bir elem verip, ızdırâb eder, diye cevâb verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" onunla benim aramı aç, bırak çıksın buyurdu. O an Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" mubârek ayağını delikden çekdi. İçeriden görünüşü hüzn ve gam veren zehirli bir yılan çıkdı. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem": Ey utanmaz yılan! Benim mağara arkadaşımı ve esrârıma vâkıf olanı, Allahü teâlâdan korkup, benden hayâ etmedin mi, ayağını sokarak eziyyet etdin, diyerek hitâb edip, azarlayınca, yılan cevâba kâdir olup, dedi ki, yâ Habîbi rahmân! Ey insanların ve cinnin Peygamberi! Senin âşıkın sâdece insanlar değildir. Belki hayvân zümresinden kuşlar, yılanlar, karıncalar, cemâline âşıkdır. Hattâ ben kulun, birçok yaşlı, gözü nemli, kendi cinsimiz olan büyüklerimizden yüksek vasflarınızı dinleyip, ışık saçan yüzünüzü görmeğe müştak ve hayrân ve kendinden geçmiş, şaşkın şeklde ağlıyarak, mâl ve mülkümü terk edip, âşık divânen olmuşdum. Bu mağarayı şereflendireceğini öğrenmişdim. Onun için nice zemândan berî, bu sıkıntılı mağarada gece-gündüz demeyip, yolunuzu bekliyordum. Böylece, sizin buraya teşrîfiniz ile, ayrılık acısına ve içimdeki derde merhem edeyim. Çünki, en mes'ûd bir zemânda, bu karanlık mağarada, arkadaşın [mağaraya girince], sabâh güneşi gibi zâhir olup, devlet güneşim doğdu. Ammâ ne var ki, arkadaşın yine perde oldu. Bu sebeble, korku ve hayâ ben kulundan kalkıp, zarûrî olarak, bu küstahlık benden vâkı' oldu; diye özr dileyince, Seyyid-üs-sekaleyn, dünyâ ve âhıretde bulunanların şefâ'atcisi, yılanın küstâhâne özrünü kabûl etdi. Hazret-i Ebû Bekrin yarasına, mubârek ağızlarının suyundan sürdü. O ânda acısı şifâ buldu.

Onuncu Menâkıb: O mağarada bir müddet kaldılar. Orada Ebû Bekr "radıyallahü anh" hazretleri aşırı derecede susadı. Harâreti had safhâya gelince, Sultân-ı Enbiyâya arz etdi. Buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Dışarıya çık. Mağaranın önünden akan nehrden murâdınca [doyasıya] iç. Yüksek emrleri üzerine dışarı çıkıp, gördü ki, bir ırmak akar. Kardan soğuk ve hem beyâz. Baldan tatlı ve kokusu miskden güzel. Arzû etdiği kadar

içip, geri geldikde, dedi ki: Yâ Resûlallah! Bu ne hayât suyudur ki, bu dağın başında hâsıl olmuş ve yaratılanlardan bir fert görmüş değildir. Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu: Allahü teâlâ hazretleri Cennet ırmağı ile vazîfeli olan meleğe, tâ Cennet-i firdevsden; akarsuyu getirip, bu mağara önünde akıtsın ve Ebû Bekr-i Sıddîk kulu, ondan murâdınca içsin diye emr etdi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bu sözleri işitdiği zemân çok neşelenip, dedi ki, babam ve anam sana fedâ olsun. Ebû Bekrin Hak sübhânehü ve teâlâ katında bu kadar mertebesi var mıdır ki, onun için, Mekke dağında, Cennetden ırmak akıtır. Hazret-i şefî'ül müznibîn Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Evet, yâ Ebâ Bekr, Allahü teâlâ hazretleri katında dahâ ziyâde kadrin vardır. Beni hak Peygamber gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, sana buğz eden kimseler Cennete giremezler. Onların yetmiş yıl kadar ameli olsa da!)** buyurdular.

Onbirinci Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile Ebû Bekr "radıyallahü anh" o mağarada üç gün üç gece kaldılar. Ebû Bekr "radıyallahü anh" o mağaranın tavanında bir kuş gördü ki, yerinden hareket etmeyip, birşey yimez ve su içmez. Ebû Bekr "radıyallahü anh" dedi ki, Yâ Resûlallah! Bu kuşa ben hayrânım. Zîrâ, biz bu mağaraya geleliden beri, bu kuş yerinden hareket etmedi. Bir nesne yimedi. Allahü teâlâ, kelâm-ı kadîminde [Kur'ân-ı kerîminde], **(Allahü teâlânın rızk vermediği, yeryüzünde bir mahlûk yokdur.)** buyurmuşdur. Ebû Bekr-i Sıddîk, böyle düşünürken, o hâlde hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm nâzil olup, havâda muallak durup, dedi ki, yâ Muhammed! Hak sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder. Ve buyurur ki, Ebû Bekrin hâtırına geleni bilirim. O kuşa emr eyledim ki, Ebû Bekr ile konuşsun. Ebû Bekre söyle ki, o kuş ile söyleşsin; dedi. Resûl-i ekrem hazretleri, Ebû Bekre, hazret-i Cebrâîlin sözünü açıkladıkda, Ebû Bekr "radıyallahü anh" sevinip, ileri vardı. Dedi ki, Ey mubârek kuş! Allahü teâlâ hazretlerinin izni şerîfiyle, bana söyle ki, yiyeceğin ve içeceğin nedir. O kuş ağlayıp, bir zemân kendinden geçip, yere düşdü. Sonra ayılıp, kalkdı. Tebessüm ederek dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Bana bundan süâl etme! Bu bir sırdır. Hak sübhânehü ve teâlâ ile benim aramda olan sırrımı kimsenin bilmesini iste-

mem. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi: Ey mubârek kuş! Eğer bana söylemeğe me'mûr oldun ise, söyle. Kuş dedi. Ma'lûmun olsun ki, hazret-i Âdem aleyhisselâm yaratılmazdan iki bin yıl evvel, Hak sübhânehü ve teâlâ beni halk etdi [yaratdı]. Yiyeceğimi ve içeceğimi iki kelime eyledi. Aç olduğum zemân birisini söylerim; tok olurum. Susuz olduğum zemân birini söylerim; kanarım. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki: O kelime nedir. Kuş dedi, o kelimenin biri budur ki, aç olduğum zemân, sana buğz edene la'net ederim; tok olurum. Susuz olduğum zemân, sana muhabbet edene, istigfâr ederim, kanarım. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", bunu işitip, ağladı. Ümmetinden ba'zıları şakâvet edip, hazret-i Ebû Bekre buğz edeceklerine mahzûn oldu.

Onikinci Menâkıb: Rivâyet olunur ki, hazret-i Resûl-i ekremin amcası Ebû Tâlib hakkında bu âyet-i kerîme nâzil oldu. **(Şübhesiz ki sen istediğin kimseyi hidâyete kavuşduramazsın. Ve lâkin, Allahü teâlâ dilediğini hidâyete kavuşdurur.)** Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" o mahalde hâzır idi. Cebrâîlden o da işitip, o bir zemân, kendinden geçdi. Sâlibî şöyle demişdir: Hazret-i Cebrâîlden vahyi, Ebû Bekr-i Sıddîkdan "radıyallahü anh" gayri kimse işitmemişdir.

Onüçüncü Menâkıb: Fahr-i âlem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurmuşlardır ki, mi'râc gecesi, kardeşim Cebrâîle süâl etdim ki, kıyâmet gününde, ümmetimin cümlesine süâl olunur mu. Cevâb verdi ki, yâ Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem! Ümmetinin cümlesine hesâb vardır. Lâkin, Ebû Bekre yokdur. Ona kıyâmet gününde yürü sen hesâbsız Cennete var; denilir. O ise, dünyâda beni sevenler, benimle berâber Cennete girmeyince, ben Cennete girmem, der.

Ondördüncü Menâkıb: İmâm-ı Fahreddîn-i Râzî "rahmetullahi aleyh" yazmışdır. Birgün sultân-ı kevneyn ve Resûl-i sekaleyn ve habîb-i Rabbilâlemîn Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine bir gümüş yüzük hediyye getirdiler. Hazret-i Ebû Bekre verdi. Yâ Atîk. Var, bunu bir kuyumcuya götür. Üzerine **(Lâ ilâhe illallah)**, kazısın [ya'nî yazsın], buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr yüzüğü alıp, kuyumcuya götürdü. Dedi ki, bu yüzüğün üzerine (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah) nakş eyle. Bunu Sultân-ı Enbiyâ emr etme-

mişdi. Lâkin, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh", Allahü teâlânın ism-i şerîfinden, hazret-i Habîbi ekremin ism-i şerîfi ayrı olmasını lâyık görmedi. Onun için, kuyumcuya böyle ısmarladı. Kuyumcu da, emr-i şerîfleri mûcibince yüzüğün kaşı üzerine kazıyıp, tekrâr, Ebû Bekre teslîm eyledi. Onlar da mubârek yüzüğü eline alıp, Fahr-i kâinâta getirirken, Allahü teâlâ hazretleri, azamet ve kibriyâsı ile, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâma emr eyledi ki, yâ Cebrâîl! Acele yetiş. Habîbimin yüzüğüne Ebû Bekrin adını yaz. Çünki, Ebû Bekr, benim ism-i şerîfimden Habîbimin isminin ayrı olmasını lâyık görmedi. Ben de lâyık görmedim ki, Habîbimin isminden, Ebû Bekrin ismi ayrı olsun. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm derhâl yetişip, mubârek yüzük Ebû Bekrin elinde iken ve haberi yok iken, yüzüğün üzerine, hazret-i Ebû Bekrin ism-i şerîfini kazıdı. Sonra Ebû Bekr hazretleri o mubârek yüzüğü, sultân-ı Enbiyâya teslîm eyledi. Fahr-i kâinât hazretleri, yüzüğün kaşına nazar edip [bakıp], gördü ki, (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah, Ebû Bekr-i Sıddîk) kazılmış. Fahr-i kâinât, bunun hikmeti nedir, diye tefekküre vardı. Ondan sonra Ebû Bekre süâl etdi ki, yâ Sıddîk. Bu yüzüğün kaşına yalnız Lâ ilâhe illallah kazdır, diye sipâriş olunmuş idi. Sen ziyâde kazdırmışsın. Sebebi nedir. Hazret-i Sıddîk hicâbından [utancından] mubârek başından ayağına varıncaya kadar terledi. Dahâ cevâb vermeden hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm gelip, dedi ki: Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri sana selâm eder. Ve buyurur ki, Ebû Bekrin kendi adının yüzüğün kaşında yazıldığından haberi yokdur. Ben kazdırdım. Habîbim bundan dolayı huzûrsuz olmasın. Zîrâ Ebû Bekrin eline yüzüğü verdiğin vakt, yalnız Lâ ilâhe illallah kazdır, demişdin. Ebû Bekr benim ism-i şerîfimden, Habîbimin ismi ayrı olmağı lâyık görmeyip, kendisi kuyumcuya kazdırdı. Ya'nî, Ebû Bekr senin adını, benim adımdan ayırmadı. Ben de senin adından Ebû Bekrin adının ayrı olmasını revâ görmedim. Onun için, Cebrâîle emr edip, gönderdim. Senin adının yanına Ebû Bekrin adını yazdı. Şimdi, eğer âkıl-u dânâ (akllı ve ilm sâhibi) isen, hazret-i Ebû Bekrin, dergâh-ı izzetde ne denli mertebesi olduğunu bundan fehm eyle. Ayrıca, hakkında bu kadar âyet-i kerîme nâzil olmuş ve hadîs-i şerîfler rivâyet olunmuşdur.

Onbeşinci Menâkıb: Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâ-

lâ aleyhi ve sellem” buyurur ki, arasat meydânında, Hak sübhânehü ve teâlâ emr eyler ki, Cennetden mahşer yerine sarı yâkutdan bir taht getirirler. Eni ve uzunluğu yirmi mil mikdârı olur. Ondan sonra, o tahtın sağ tarafına bir taht dahâ koyarlar. Eni ve uzunluğu bunun misâli olur. Ondan sonra sol tarafına ak gümüşden bir taht dahâ koyarlar. Eni ve uzunluğu bunlar gibidir. Ondan sonra, sarı yâkutdan taht üzerine Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” oturur. Sağ tarafında olan altından taht üzerine bir güzel melek oturur. Sol tarafında olan gümüş taht üzerine de bir melek oturur. Sonra, sağ tarafında oturan melek, ayak üzere durup, yüksek ses ile seslenir ki, yâ mahşer meydânındaki müslimânlar. Agâh olun ki, Cennet hazînedârı Rıdvân benim. Allahü teâlâ bana emr eyler ki, yâ Rıdvân! Cennet kapılarının anahtârlarını al. Habîbim Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine götür ve benim selâmımı söyle. Habîbim kimden râzı ise, hesâbsız ve azâbsız Cennete alıp git. Ben de Cennetin anahtârlarını alıp, Habîbi Ekreme “sallallahü aleyhi ve sellem” götürürüm. Allahü teâlânın emr-i şerîfi mûcibince ahvâli arz ederim. Server-i Enbiyâ buyurur ki; yâ Rıdvân! Anahtârları Ebû Bekre götür. Zîrâ, ben ümmetimin günâhkârlarının şefâ’atiyle vazîfeliyim. Bu hizmeti Ebû Bekr görsün. Bilmiş olunuz ki, hazret-i Ebû Bekre Cennetin anahtârlarını teslîm ederim ve de emrine mutî’ olurum. Her kimden ki, Ebû Bekr râzıdır, Cennete alıp, giderim. Kimden hoşnûd değildir, Cennete koymam; der. Ondan sonra sol tarafda gümüş taht üzerine oturan Melek ayak üzerine durup, seslenir ki, Cehennem hazînedârı Mâlik benim. Allahü teâlâ hazretleri bana hitâb eyler ki, yâ Mâlik! Cehennem kapılarının anahtârlarını habîbim Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine götür ve benden selâm söyle. Her kimden ki, Habîbim hoşnûd değildir; Cehenneme alıp, götüresin. Ben de Cehennem kapılarının anahtârlarını alıp, Sultân-ı Enbiyâya götürürüm. Allahü teâlâ hazretlerinin emr-i şerîfi üzere ahvâli açıklarım. Hazret-i Fahr-i kevneyn “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurur ki, “Yâ Mâlik! Âsî ümmetin ahvâli ile meşgûlüm. Hemen anahtârları Ebû Bekre teslîm eyle. Bu hizmeti onlar görsünler. Şimdi uyanık olun ki, Cehennemin anahtârlarını hazret-i Ebû Bekre teslîm ederim. Ben de emr-i şerîflerine mutî’ olurum. Her kimden ki Ebû Bekr-i Sıddîk memnûn

ve râzı değildir. Süâlsiz ve hesâbsız, Allahü teâlânın emri ile Cehenneme alıp-götürürüm.

Onaltıncı Menâkıb: Birgün hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh", hazret-i Fahr-i âlem seyyid-i veled-i âdem Nebiyyi muhterem ve habîb-i mükerremin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerinde, se'âdetle otururlarken; bir bedbaht kötü huylu kimse; bir edebsizlik edip, Ebû Bekre dil uzatıp, yakışıksız sözler söyledi. Hazret-i Server-i kâinât; o edebsiz, Ebû Bekre edebsizlik etdikce; birşey söylemez, ba'zan da tebessüm eder idi. Hazret-i Ebû Bekr; o bedbaht ve edebsizin edebsizliği haddi aşınca; zarûrî olarak gadaba gelip, birkaç söz söyleyince; hazret-i Fahr-i kâinât, se'âdetle ve devletle yerinden kalkıp, gitdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Sultân-ı Enbiyânın ardına düşüp, yetişdi ve dedi ki: Yâ Resûlallah! Niçin, bir hayâsız, edebsizlik edip, gönül incitirken, sükût buyurup [susup], birşey söylemediniz. Şimdi, ben ona söyleyince, kalkıp, gitdiniz; sebebi nedir. Hazret-i Fahr-i kevneyn ve Resûl-i sakaleyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Yâ Sıddîk! O hayâsız ve bedbaht sana dil uzatmağa başladığı zemân, Allahü teâlâ bir melek gönderdi ki, o kimseyi karşılayıp, kovacak idi. Sen, hemen gadaba geldin; söylemeğe başladın. O melek gidip, yerine iblîs geldi. İblîs-i la'înin olduğu yerde, ben durmam. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" ondan sonra, vaktli vaktsiz söz söylememek için, mubârek ağzına bir taş koyar idi. Ne zemân söz söylemek lâzım gelse, evvelâ fikr ederdi. Bir söz söyliyeceği zemân, o sözü kendi kendine nice zemân düşünür, tefekkürden sonra, mubârek ağzından o taş parçasını çıkarıp, ne söz söyliyecek ise söyler idi. Sonra o taş parçasını mubârek ağzına alıp, tesbîh ve tehlîl ile meşgûl olurdu. Kimseye, hayrdan ve şerden dünyâ kelâmı söylemez, eğer kat'î lâzım ise ve çok efdal ise, söylerdi. Yoksa, gecede ve gündüzde tesbîh ve tehlîl ile meşgûl idi.

Onyedinci Menâkıb: Birgün Fahr-i kevneyn ve Resûl-i sakaleyn habîb-i Rabbilâlemîn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Âişe-i Sıddîkanın "radıyallahü teâlâ anhâ" evlerine teşrîf buyurdu. Buyurdu ki, yâ Âişe-i Sıddîka. Hiç yiyecekden bir nesnen var mıdır. Hazret-i Âişe latîfe ile dedi ki, Sultânım, bu gece yatdığınız yerde, niçin tedârik etmediniz. [Oradan almadınız.]

Fahr-i kâinâtın mubârek gönüllerine bu hoş gelmedi. Huzûrsuz olup, odadan çıkdılar. Hazret-i Âişe, koşdu. Mubârek eteğine yapışdı; alakoyup, yapdığı latîfeden afv dilemek istedi. Sultân-ı Enbiyâ mubârek eteğini çekip, dışarı çıkdı. Hazret-i Âişe anladı ki, Fahr-i âlem hazretleri incindi. Hemen başını secdeye koyup, Allahü teâlâ hazretlerine yalvarmağa başladı. Dedi ki: Yâ Rabbî! Benim şefî'im [hâlime acıyıp afv edecek] sensin. Senden başka benim hâlime acıyıp, yardım edecek yokdur. Allahü teâlâ hazretlerine hem yalvarır ve hem mubârek gözlerinin yaşı ırmak gibi akar idi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri kemâl-i lütfundan, nihâyetsiz ihsânından, hazret-i Âişenin düâsını kabûl edip, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmı, Habîb-i Mükerrem hazretlerine gönderdi. Sultân-ı Enbiyâ bir ayağını mescidin içine koyup ve diğer ayağını da koymadan, hazret-i Cebrâîl yetişip, dedi ki, yâ Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"! Mescide girme ki, izn yokdur. Fahr-i kâinât hazretleri dedi ki, yâ kardeşim Cebrâîl! Sebebi nedir. Hazret-i Cebrâîl dedi: Hazret-i Âişenin gözü ırmak gibi akar. Hak Sübhânehü ve teâlâ der ki, varıp, Âişenin hâtırını tesellî edesin. Sultân-ı kevneyn, se'âdetle, hazret-i Âişenin evine geldi. Hazret-i Âişe karşılayıp, Sultân-ı kâinâtın mubârek ayağının tozuna yüzünü sürüp, afv diledi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" afv buyurdu. Allahü tebâreke ve teâlâ, hazret-i Cebrâîle emr etdi ki, Habîbim ile Âişeyi ben araya girip, barışdırdım. İkrâm da bizden olsun. Var Cennet ni'metlerinin çeşidlerinden getirip, hazret-i Fahr-i âlem ile, hazret-i Âişenin önlerine koy. Sonra, Cebrâîl aleyhisselâm Cennetden ni'met getirip, önlerine koydu. Hazret-i Âişe, bir lokma hazret-i Sultân-ı Enbiyânın mubârek ağzına koyardı ve bir lokma kendi yir idi. İki lokma kalınca, Fahr-i âlem buyurdu ki, yâ Âişe! Bu iki lokmayı baban Ebû Bekr için alıkoy. Zîrâ Sultân-ı kâinâtın Ebû Bekre o mertebe muhabbeti vardı ki, bir lokmayı onsuz yimezdi. Bir an dahî onsuz olmazdı. Ebû Bekr-i Sıddîkın bu ni'metlerden hisse almamış olmasını revâ görmedi. Onun için hazret-i Âişeye buyurdu ki, iki lokmayı alakoysun. Bu esnâda kapı çalındı. Server-i Enbiyâ dedi ki, yâ Âişe! kapıya gelen Ebû Bekrdir. İçeri gelsin. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Habîb-i mükerrem hazretlerinin, huzûr-ı âlîlerine yüz sürdükde, buyurdular ki, yâ Sıddîk! Bu iki lokma Cennet ta'âmlarındandır. Size hisse ayırdık. Hazret-i Ebû Bekr bu iki lokmayı eline alıp, birini Fahr-i kâinâta ve birini haz-

ret-i Âişeye verdi. Sultân-ı kevnevn buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Niçin bu iki lokmayı kendin yimedin, bize verdin. Cevâb buyurdular ki, yâ Habîballah! O Allahü teâlâ hakkı için ki, ondan gayri Allah yokdur. Sizin yidiğiniz bana kendim yimemden bin kat dahâ hayrlı gelir. Hazret-i Ebû Bekrin Fahr-i âlem hazretlerine bu kadar kuvvetli muhabbeti vardı. Fahr-i âlem hazretleri de ne mertebe riâyet edip, severlerdi ki, Cennet ni'metini Ebû Bekr-i Sıddîka hisse alıkoymayınca yalnız yimedi. Fahr-i âlem hazretleri bir ân Ebû Bekrsiz olmazdı ve her ne vakt Sultân-ı kâinât hazretlerine buluşmak murâd-ı şerîfleri olsa, mülâkat ederler idi [görüşürlerdi]. Server-i Enbiyâ, her ne müşâvere etmek isteseler, hazret-i Ebû Bekr ile ederdi. Hiçbir zemân Ebû Bekrden huzûrsuz olup, incinmedi. O dâimâ Sultân-ı kâinâtın emrine mutî' ve itâ'at ederdi. Aksine bir şey olmamışdır. Belki, mubârek hâtırlarına bile gelmemişdir.

Onsekizinci Menâkıb: Hazret-i Fahr-i Enbiyâ Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurur ki, Allahü teâlâ, yerleri ve gökleri, ve arş-ı azîm ile kürsîyi ve levh ve kalemi ve Cennet ve Cehennemi ve insanları ve cinnîleri halk etmezden evvel, benim rûhum ile Ebû Bekrin rûhunu güvercin sûretinde halk edip, aşk meydânında uçun diye emr eyledi. İleri uçup gideniniz Muhammed olsun, geride kalanınız Ebû Bekr olsun, buyurdu. Böylece ikimiz uçduk. Ben Ebû Bekrden, şehâdet parmak ile yanında olan orta parmak arasındaki fark kadar ileri geçdim. Hazret-i Ebû Bekr, bu izzet ve bu şerefi, hep Habîbullah hurmetine bulmuşdur. Zîrâ hâlis ve muhlis dostu ve yâr-i gârı idi. [Mağara arkadaşı idi.]

Ondokuzuncu Menâkıb: (İrşâd-üs-sıddîk) kitâbının sâhibi zikr etmişdir. Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Ebû Bekrin îmânı diğer mü'minlerin îmânı ile ölçülse, Ebû Bekrin îmânı ağır gelir.)** Bir rivâyetde buyurmuşdur ki, **(Rü'yâmda gördüm ki, kıyâmet kopmuş. Mahşerde terâzî kurulmuş. Bütün mü'minlerin îmânı tartıldı. Ebû Bekrin îmânı cümle ümmetin îmânından ağır geldi.)**

Yirminci Menâkıb: Yine aynı kitâbda, ya'nî **(İrşâd-üs-sıddîk)** kitâbında bildirilmişdir. Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder: Birgün gördüm ki, Server-i Enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "ra-

dıyallahü anh” ile müsâfehâ edip, buyurdu ki, müjdeler olsun sana yâ Ebâ Bekr. Hak Sübhânehü ve teâlâ, bütün mahlûklara, umûmî olarak, tecellî eder. Ammâ, sana husûsî olarak tecellî eder. Nakl edilmişdir ki, hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir: Câhiliyye zemânında bir gün, bir büyük ağacın altında otururken, bir dal başıma eğildi. Bir ses geldi ki, yakın zemânda, Kâ’be-i şerîfede, Benî Hâşîmden, Abdülmuttalib oğullarından Muhammed adlı bir Peygamber zuhûr etse gerek. Böyle büyük ve şanlı Peygamber dahâ gelmemişdir ve de gelmiyecekdir. Hâtem-ül-enbiyâdır. Sen herkesden evvel Onun dînine gireceksin. Ona senden yakın kimse olmıyacakdır. Ben de ağaca dedim ki, o Peygamber meydâna çıkdığı vakt bana haber ver. O ağaç ile anlaşdık. Ne zemân ki Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine Peygamber olduğu bildirildi, o ağaçdan ses geldi ki, ey Ebû Kuhâfe oğlu. Müjdeler olsun sana, o Peygamber zuhûr etdi. O vakt, hâzır ol, gayret eyle ki, onunla karşılaşıp dînine giresin ki, senden evvel onun dînine kimse girmez. Sabâhleyin sevinç ile kalkıp, Fahr-i âlem hazretlerinin basdığı toprağa yüz sürmek niyyeti ile giderken, Sultân-ı Enbiyâya rastgeldim. Bundan sonrası anlatılmış idi.

Yirmibirinci Menâkıb: Birgün Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mescidde oturmuş idi. Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Sultân-ı Enbiyâ, hazret-i Cebrâîl ile söyleşirdi. Eshâb-ı kirâm mescide gelip, Seyyid-i kâinâtı meşgûl görüp, bildiler ki, hazret-i Cebrâîl ile söyleşir. Sükût edip, oturdular. O sırada hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” içeri girip, selâm verip, yerine oturdu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” gelip, selâm verip, yerine oturdu. Sonra Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” gelip, selâm verdikde, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm ayak üzerine kalkdı. Sultân-ı Enbiyâ hazretleri de ayak üzerine kalkdı. Eshâb-ı kirâm, Server-i kâinâtı ayak üzere kalkdığını görüp, hepsi ayağa kalkıp, hayret etdiler. Zîrâ Fahr-i âlem, Eshâb-ı güzînden kimseye ayak üzerine kalkmamışdır. Sonra bu husûsu, hazret-i Resûl-i ekremden sordular. Buyurdular ki: Ebû Bekr-i Sıddîk mescide girip, selâm verdiği zemân, Cebrâîl aleyhisselâm Ebû Bekr-i Sıddîka ta’zîm için ayak üzerine kalkdı. Ben de ayak üzerine kalkdım. Sonra, yâ kardeşim Cebrâîl, Ebû Bekre ne için ta’zîm etdiniz, diye sordum. Dedi ki: Yâ Resûlallah! Ebû Bekre

ta'zîm bana vâcibdir. Zîrâ Ebû Bekr benim hocamdır. Ben sordum, neden dolayı hocandır. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki: Yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Hak Sübhânehü ve teâlâ, Âdem aleyhisselâtü vesselâmı yaratdığı zemân, meleklere, hazret-i Âdeme secde ediniz, diye emr etdi. Benim hâtırıma geldi ki, secde etmiyeyim. Ben ondan efdalim. Zîrâ ki, o balçıkdan yaratılmışdır, dedim. Bunun üzerine olmağa niyyet eyledim. O zemân ki, Ebû Bekrin rûhu arş altında nûrdan bir kubbe [köşk] içinde idi. Köşkün kapısı açıldı, Ebû Bekrin rûhu çıkdı. Bana dedi ki, yâ Cebrâîl secde eyle. Sakın muhâlefet etme. Bunu üç kerre tekrârladı. Arkama üç kerre eliyle vurdu. O sırada kalbimden kibr ve enâniyyet ve inâd gitdi. Âdeme secde eyledim. Benden kibr ve enâniyyet, iblîse intikâl edip, Âdeme secde etmedi. Ebedî tard edilip, mel'ûn oldu ve ben de ebedî se'âdete kavuşdum. Yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Ebû Bekr bu şeklde bana hoca olmuşdur, dedi.

Yirmiikinci Menâkıb: Birgün, hazret-i Fahr-i kâinâtın huzûr-u şerîflerinde, Cebrâîl aleyhisselâm bir tarafda oturur idi. Hazret-i Sultân-ı Enbiyâya, Cebrâîl aleyhisselâm geldiği zemân eshâb-ı güzînin hepsi "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" ayak üzere dururlar idi. Fekat, hazret-i Ebû Bekr oturur idi. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" istigrâkda iken [ma'nevî dalmış hâlde iken] hazret-i Cebrâîl ile, hazret-i Ebû Bekr işâretleşip, birbirlerine bakışıp, tebessüm etdiler. Fahr-i âlem hazretleri, hazret-i Cebrâîlin hazret-i Ebû Bekr ile işâretleşdiğini görüp, hazret-i Cebrâîle dedi ki: yâ kardeşim Cebrâîl. Ebû Bekr ile olan mu'âmelenize sebeb nedir. Hazret-i Cebrâîl dedi ki: yâ Resûlallah! Birşey yokdur. Fahr-i âlem hazretleri tekrâr sordular. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ, yeri ve göğü, arşı, kürsî, Cennet ve Cehennemi yaratmazdan evvel, Cebrâîl nâmında yetmişbin melek yaratmış idi. Allahü teâlâ bunlara süâl ederdi ki, siz kimsiniz? Ben kimim? Bunlar cevâb vermemekle cümlesini helâk etdi. Sonra beni yaratıp, bana da süâl edince, ben de cevâb vermeyip, ben kulunu helâk etmek üzere iken, hazret-i Ebû Bekrin rûhu yanıma gelip, sen Hâlıksın, ben senin bir za'îf mahlûkunum, diye cevâb vermem için bana ta'lîm eyledi. Yâ Resûlallah! O Allah hakkı için ki, Ondan gayri Allah yokdur. Ben hazret-i Ebû Bekrin azâdlısıyım, dedi.

Yirmiüçüncü Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” islâma geldiği vaktde, Hak Sübhânehü ve teâlâ aşkına ve Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” aşkına, seksenbin altın fakîrlere sadaka eyledi. Kırkbin altın gizli, kırkbin altın açıkdan vermişdi. O hâle geldi ki, giyecek elbisesi kalmamış idi. Sonra eski bir mutâf [keçi kılından dokunmuş elbise] eline geçdi. Mubârek arkasına aldı. Sonra nemâz vakti gelince, o mutâfı arkasına alıp, nemâz kılardı. Nemâz vakti hâricinde mubârek göğsüne kadar tennûr [tandır] içine girer. Arkasına mutâfı alırdı. Bu hâl üzere üçgün se’âdethânesinde [evinde] oturup, Habîbullah hazretlerinin huzûr-u se’âdetlerine gidemedi. Dördüncü gün oldukda, hazret-i Fahr-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, sabâh nemâzını kıldıkdan sonra, mubârek arkasını mihrâba verip, sahâbe-i kirâm hazretlerine teveccüh edip, buyurdular ki: Üç gündür, Ebû Bekr-i Sıddîk mescide gelmedi. Acabâ mubârek hâtır-ı şerîfi nasıldır. Varalım, mubârek hâtırını soralım; diye söylerken, mubârek arkasına bir siyâh mutâf giymiş olarak Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Hazret-i Resûlullah, Cebrâîl aleyhisselâmı bu hâlde görünce, mubârek şekli değişdi. Yâ kardeşim Cebrâîl; bu ne hâldir, diye sordu. Hazret-i Cebrâîl, dedi ki, yâ Resûlallah! Ma’lûmunuz olsun ki, yedi kat gökde, arş ve kürsîde olan bütün melekler, bütün Kerûbîyûn böyle mutâf giydiler. Hazret-i Resûl-i ekrem, bu işin aslı nedir, yâ kardeşim, bana açıkla, dedi. Hazret-i Cebrâîl dedi ki, yâ Resûlallah! Hazret-i Ebû Bekr, Allahü teâlânın aşkına ve senin dînin uğruna seksenbin altın sadaka verdi. Kırk bini gizli ve kırkbini açıkdan. Şimdi giyecek elbisesi kalmadığı için, üç günden beri mescide onun için gelemedi. Nemâzı evinde kıldı. Yâ Resûlallah! Hak Sübhânehü ve teâlâ sana selâm edip ve buyurdu ki, hazret-i Ebû Bekre esvâb [elbise] göndersin. Hazret-i Fahr-i Enbiyâ, Eshâb-ı güzîne bakıp, dedi ki, her kimin, bir fazla kaftanı varsa, Ebû Bekre versin ki, ben sevineyim. Hak Sübhânehü ve teâlâ karşılığında nice nice sevâblar ve dereceler versin. Benimle firdevs-i a’lâda komşu olsun. Eshâb-ı kirâmın hepsi, aradılar. Hiçbirisinde bulunmadı. Bulunamayınca; bir sahâbî varıp, bir başka kimsede bir hırka buldu. Hazret-i Ebû Bekre gönderdi. Hazret-i Ebû Bekr o sahâbîye düâlar edip, o kaftanı giydi. Hazret-i Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek ayaklarının tozuna yüz sürmeden, ya’nî yanına gelmeden hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm yetişdi. De-

di ki: Yâ Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”! Allahü teâlâ sana selâm eder. Buyurdu ki, bütün sahâbîler ile Ebû Bekri ta’zîm ve tekrîm ile karşılayasın. Ondan sonra, server-i Enbiyâ, hazret-i Ebû Bekre karşı çıkıp, müsâfehâ etdi. Cenâb-ı Hakka müteveccih olup, düâlar etdi. Sonra bütün sahâbîler Ebû Bekr ile müsâfehâ etdiler. Gönülden Ebû Bekre düâlar eylediler “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”.

Yirmidördüncü Menâkıb: Bundan sonra, yukarıdakilere ilâve olarak, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, yâ Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”! Hak Sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder. Buyurur ki, Ebû Bekr kuluma benden selâm söyle! Bu fakîr hâliyle benden râzımıdır; sor? Hazret-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Ebû Bekr hazretlerine haber gönderip, beyân buyurduklarında; hazret-i Ebû Bekr, inleyip, bağırarak, feryâd ederek, dedi ki: “Ebû Bekr kimdir ki, kim oluyor ki, Rabbimden râzı olmıyayım. Ben herşeyi yaratan Rabbimden râzıyım, râzıyım”.

Yirmibeşinci Menâkıb: (Misbâh) kitâbında anlatılmakdadır. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” der ki; bir gün Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bize, askeri donatmak için, sadaka getirin diye, emr etdiler. Benim malımın çok olduğu bir zemân idi. Gönlümden geçdi ki, her zemânda, kardeşim Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” sadaka husûsunda hepimizden fazla sadaka verirdi. Ammâ bu def’a ben ondan fazla vereyim diye, malımın yarısını götürdüm. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, yâ Ömer! Ehl-i beytine [ev halkına] ne alıkoydun. Dedim ki, yâ Resûlallah! Bu kadarını [ya’nî yarısını] alıkoydum. Bu sırada Ebû Bekr “radıyallahü anh” cümle malını getirip, koydu. Hazret-i Fahr-i Enbiyâ buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! Ehl-i beytine [ev halkına] ne alıkoydun? Ebû Bekr, yâ Resûlallah! Ehlime Allahü teâlâyı ve Resûlünü alıkoydum, deyince, (ikinizin arasındaki fark, cevâbınız arasında olan fark gibidir) buyurdular. Ondan sonra, Ebû Bekr-i Sıddîkın her bir işde, önüne geçme ümmidimi kesdim. Rivâyet edilir ki, o zemân, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sadaka getirin diye emr edince, hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” cümle malını ve giyeceklerini, sadaka verip, bir hırka giydi. O zemân Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sel-

lem" gördü ki, Cebrâîl aleyhisselâm hırka giymiş. Ba'zı rivâyetde gelmişdir ki, bir gün hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" huzûr-ı şerîflerine bir dilenci gelip, Allah için birşey verin dedikde, vermeye birşeyi bulunmayıp, sırtındaki gömleği, kapı arkasından dilenciye verdi. Kendisi bir eski şal örtündü. İbâdetle meşgûl oldu. Allahü teâlânın emri ile Cebrâîl aleyhisselâm üzerine bir şal bürünüp, hazret-i Habîbullahın huzûruna geldi. Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" dedi ki, yâ kardeşim Cebrâîl! Bu ne hâldir. Seni bu hâl üzere hiç görmemişdim. Yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Benim bu şekle girdiğimi acâib karşılama, ki Hak Sübhânehü ve teâlâ bütün gök meleklerine bu sûrete girmeğe emr eylemişdir. Çünki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" şimdi bu şekldedir.

Yirmialtıncı Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr ile Ebüdderdâ "radıyallahü teâlâ anhümâ", ikisi berâber giderken, bir dar yola geldiler. Ebüdderdâ önde, Ebû Bekr arkada, o darlıkda yürürken, o sırada, Sultân-ı Enbiyâ "sallallahü aleyhi ve sellem" karşıdan, parlak bir ay gibi, göründü. Hazret-i Ebüdderdâ, hazret-i Ebû Bekrin önüne geçmiş görünce hazret-i Fahr-i kâinât huzûrsuz olup, Ebüdderdâya hitâb eylediler ki, yâ Ebüdderdâ! Niçin Ebû Bekrin önünce yürürsün. Bilmez misin ki, Ebû Bekr senden evveldir. Senden büyük olan kimsenin önünde gitmek edebi terk değil midir. Hazret-i Ebüdderdâ hatâsını anlayıp, tevbe ve istigfâr eyledi. Şimdi ey mü'minler! Hazret-i Ebüdderdâ gibi bir zât, bir ân hazret-i Ebû Bekrin önüne geçince, hazret-i Resûl-i ekrem huzûrsuz oldu. Fikr edin, ya'nî düşünün. Ayrı i'tikâd üzere olanlardan Allahü teâlâ korusun!

Yirmiyedinci Menâkıb: Birgün sahâbe-i güzînden "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" ba'zıları Fahr-i kâinâtın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yüksek huzûrlarına varıp, hazret-i Ebû Bekrden "radıyallahü anh" şikâyet eylediler. Dediler ki, yâ Resûlallah! Hazret-i Ebû Bekr bir oda içine girip, ciğer kebabını yalnız yir. Kokusunu duyarız. Lâkin bizi da'vet eylemez. Sultân-ı Enbiyâ "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **"Bir dahâ böyle yapdığı vakt, bana haber veriniz; evine varalım."** Birgün yine hazret-i Ebû Bekr, bir odaya girdiğinde, ciğer kebabının kokusunu duyan Sahâbîler, ciğer kebabı yir diyerek, varıp, haber verdiklerinde, Server-i Enbiyâ hazretleri, derhâl

kalkıp, hazret-i Ebû Bekrin olduğu odaya gitdi. İçeri girdikde, gördü ki, ne ateş var; ne kebab. Sonra süâl etdi ki, yâ Ebâ Bekr! Ciğer kebabını yalnız yir imişsin; revâ mıdır. Ebû Bekr dedi ki, yâ Resûlallah! Hâşâ ki ben ciğer kebabını yalnız yiyeyim. Pişen kendi ciğerimdir. Hayr-ül-beşer "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", sebebini sordular. Ebû Bekr "radıyallahü anh" cevâb verdi ki, yâ Habîballah! Dâimâ hâtırıma gelir ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ bana islâm dînini müyesser eyledi. Ve Habîbinin dostlarından eyledi. Husûsî olarak bütün sahâbe-i kirâm içinde bu şeklde şöhret buldum. Kıyâmet gününde; acabâ ahvâlim ne olur. Allahü teâlânın huzûrunda bu iltifâtı ve bu riâyeti [bu ni'metlerin şükrünü yerine getirir miyim] tekmîl eder miyim diye korkudan ciğerim kebab gibi pişdiğinin sebebi budur. Hemen o sâat Cebrâîl aleyhisselâm gelip; hazret-i Ebû Bekrin hakkında nice müjdeler getirdi. Ondan sonra Eshâb-ı güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazret-i Ebû Bekre "radıyallahü teâlâ anh" muhabbetleri bir iken bin kat fazla oldu.

Yirmisekizinci Menâkıb: Hazret-i Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bir gün mescid-i şerîfinde, Eshâb-ı güzîn arasında, oturuyordu. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Sultân-ı Enbiyâ hazretlerine buyurdular ki, Ebû Bekrin bir sâat ibâdeti yetmiş yıllık ibâdet yerini tutar. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bunlara cevâb vermeyip, hazret-i Bilâle emr etdi ki var, Ebû Bekri da'vet eyle. Hazret-i Bilâl, emri tâat kabûl edip, Ebû Bekrin kapısını çaldı. Dedi ki, Ebû Bekr hazretlerini Sultân-ı kevneyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" çağırır. Hemen o sâat hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" yerinden kalkıp, Server-i kâinâtın bulunduğu yere gitdi. Sultân-ı kâinât karşılayıp, Ebû Bekr hazretlerini yanına aldı. Sonra süâl eyledi ki, yâ Sıddîk, hâlâ ne amel üzerinde idin. Cevâb verdiler ki, yâ Habîballah! Hâtırıma şöyle geldi ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ iki ev halk etdi. Birinin adı Cennet ve birinin adı Cehennem. Elbette takdîr yerini bulup, ikisini de dolduracakdır. Birini yaramaz kulları ile, birini sâlih kulları ile. Yâ Resûlallah! Dedim ki, yâ Rabbî! Bu za'îf kulunun bedenini büyültüp, Cehenneme koy ki, benim bedenim ile Cehennem dolsun. Senin emrin yerini bulsun. Bütün âlem, Cehennem korkusundan halâs olsun. Ondan sonra Eshâb-ı güzîn hazret-i

Ebû Bekrin böyle düâsına ve yüksek himmetlerine hayrân olup, cümlesi hayr düâ etdiler "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în".

Yirmidokuzuncu Menâkıb: Birgün hazret-i Ebû Bekr ile hazret-i Ömer "radıyallahü anhümâ" bir husûs için, birbiriyle münâzea etdiler [çekişdiler]. Hattâ, hazret-i Ebû Bekr hazret-i Ömere bir mikdâr sert olarak söyledi. Biraz durdukdan sonra, hazret-i Ebû Bekr pişmân olup, hazret-i Ömerden özrler diledi. Hazret-i Ömer iltifât etmedi. Se'âdethânelerine [evine] gitdi. Hazret-i Ebû Bekr gördü ki, hazret-i Ömer afv etmedi. Bu üzüntü ile, hazret-i Habîbullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrlarına vardı. Habîb-i ekrem gördü ki, hazret-i Ebû Bekrin şekli değişmiş. Mubârek derisinde değişiklik var. Süâl buyurdular ki, yâ Sıddîk sana ne oldu ki, böyle üzüntülüsün. Hazret-i Ebû Bekrin gözlerinden yaş akıp, dedi ki, yâ Resûlallah! Bir husûs için hazret-i Ömer ile münâzea edip, bir mikdâr gadab ile, söylemişdim. Onun için hâtırı kırılmış [gücenmiş]. Sonra hatâmı bilip, afv diledim. Kabûl eylemedi. Yâ Resûlallah, huzûrunuza geldim. Benim hâlim nice olur. Kıyâmet gününde eğer Ömer yakama yapışırsa, bana inâyet, hâlime rahm eyle; deyip ağladı. Hazret-i Fahri âlem üç kerre düâ eyledi ki, yâ Rabbî! Ebû Bekrin bütün günâhlarını afv eyle; Ömerin bile. [ya'nî hazret-i Ömerin günâhını da afv eyle!] Meğer hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" de hazret-i Ebû Bekrin ricâsını kabûl etmediğine pişmân olmuşdu. Hazret-i Ebû Bekrin evleri tarafına gitdi. Kapının önüne gelip, hazret-i Ebû Bekri sordu. Habîb-i ekrem hazretlerine gitdi diye cevâb verdiler. Hazret-i Ömer de varıp, Server-i kâinâtın huzûr-ı şerîflerine yüz sürdükde, gördü ki, bir tarafda hazret-i Ebû Bekr oturur. Bir tarafında hazret-i Ebüdderdâ oturur. Ondan sonra Habîb-i ekrem hazretleri buyurdular ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri beni sizlere Peygamber gönderdi. Cümleniz tekzîb etdiniz [inanmadınız]. Ammâ Ebû Bekr-i Sıddîk tasdîk eyledi. Cân ve baş ve bütün mal ve menâl ile, ehliyle ve iyâliyle benim uğrumda kalben kıyâm gösterip, bir ân ayrılmadı. Neden Ebû Bekrin kıymetini bilmeyip, rencîde edersiniz. İnsâf mıdır. Bilmez misiniz ki, Ebû Bekre olan riâyet ve hurmet bizedir. Onun hâtırını gözetmek, bizim hâtırımızı gözetmek gibidir. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" bu [azarlama şeklindeki] kelâmı işitdikden sonra, kalkıp,

Ebû Bekr tarafına gidip, hazret-i Ebû Bekr de karşılayıp, birbiriyle müsâfeha edip, özr dilediler.

Otuzuncu Menâkıb: Ebûl Ferec el Cevherî, Hasen Basrîden rivâyet eder. O da îmâm-ı Hasen bin Alîden “radıyallahü anhümâ” rivâyet eder. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” bir gün hutbe okuyup, halkı gazâ ve cihâda teşvîk etdi. Bir şahs ayak üzere kalkıp, dedi ki, yâ imâm! Bana fî sebîlillah cihâdın ve gazâların sevâbından haber ver. Hazret-i Alî buyurdular ki, bir gün Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile gazâya gidiyorduk. Senin benden süâl etdiğin gibi, ben de hazret-i Resûl-i ekremden süâl etdim; dedim ki, yâ Resûlallah! Bize gazâ ve cihâdın sevâbından haber ver. Hazret-i Server-i kâinât buyurdular ki: Bir kavm gazâya niyyet eylese, Hak Sübhânehü ve teâlâ onlar için Cehennemden kurtuluşuna berat yazar. Kaç kişi sefer için hâzırlansa, Allahü teâlâ onlar ile meleklere öğünüp, buyurur ki, görün, benim kullarımı, benim yolumda gazâya hâzırlanırlar. Ehline ve evlâdına vedâ’ eylerken, evi ve dıvârları onlar için ağlar. Ve günâhlarından temizlenip, anadan doğmuş gibi olurlar. Yılanın, derisinden çıkdığı gibi olurlar. Hak Sübhânehü ve teâlâ her adıma kırk bin melek verir. Dört tarafından hıfz ederler. İşledikleri her hasene ve her sevâb iki kat yazılır. Ona bin âbid ibâdeti sevâbı yazılır. Öyle âbid ki, bin yıl ibâdet etmiş olur. Harbe gitmek üzere yola girdiği zemân, Hak Sübhânehü ve teâlâ o kadar sevâb verir ki, dünyâdaki bütün insanlar kâtib olsalar, onun hesâbında âciz olurlar. Düşmâna karşı olup da, harbe başlasalar, melekler onları çevirip, üzerlerine durup, nusret ve zafer için, düâ ederler. Arşın altından bir melek, **(El-cennetü tahte zılâl-issuyuf)** ya’nî Cennet kılıçların gölgesi altındadır diye, nidâ edip, çağırır. Kılınç dokunup, her şehîd olana, sıcak günde soğuk su içmiş gibi, lezzetli gelir. Her kılınç darbesi yiyip, atından yere düşmezden evvel, Hak teâlâ hûrî gönderir. Sağından ve solundan yetişip, müjde verirler. Hak Sübhânehü ve teâlânın onun için, Cennetde hâzır eylediği kerâmâtı (ikrâmları) ve sevâbı haber verirler ve müjdelerler. Ondan sonra yere düşse, bir ses gelip, der ki, “Merhâbâ ey temiz rûh! Temiz bedeninden çıkdın. Müjdeler olsun sana ki, Allahü teâlâ senin için Cennetinde o kadar sevâb ve ecrler ve mülk ve ni’metler hâzırlamışdır ki, ne gözler görmüşdür, ne kulaklar işitmişdir.

Ne de kimsenin hâtırına gelmişdir. Hazret-i Resûl-i Ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, Allahü teâlâ o şehîd hakkında buyurdu ki, onun ehline ve evlâdına halîfeyim. Her kim onu râzı eder, beni râzı eder. Her kim onu incitir, beni incitir. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, şehîdlerin rûhlarını yeşil kuşların kursağına koymuşdur. Cennete girip, yemişlerinden yirler. Şehîde Cennet-ül firdevsde yetmiş kasr verirler. Her iki kasrın arası San'a ile Tehâme arası mesâfe kadardır. O kasrların nûru şark ve garb [doğu-batı] arasını doldurur. Her kasrın yetmiş kapısı vardır. Altındandır. Her kapıda perde asılmışdır. Kapının üstünde bir köşk vardır. Her bir köşkün içinde yetmiş çadır vardır. Her çadırda yetmiş kanepe [serîr] vardır. Her serîrin ayakları inciden ve yâkutdan ve zeberceddendir. Her serîr üzerinde kırk döşek vardır. Her döşeğin yüksekliği kırk arşındır. Her döşekde bir hûrî ayn ve her hûrî aynın kırk câriyesi vardır. Başlarında inciden tâclar ve boyunlarında mendiller ve ellerinde murassa leğen ve ibrik tutarlar. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yemîn edip, buyurdu ki, kıyâmet gününde, şehîdler yerlerinden kalkıp, mahşer yerine gelirken, yollarında Enbiyâ aleyhimüsselâm olur. Onlar geldikde, ayak üzerine kalkarlar. Şehîdler gelip, mücevherlerle süslü kürsîler üzerine otururlar. Her şehîd evlâdından ve ehlinden ve akrabâsından ve ahvâl ve ahbâbından yetmişbin kişiye şefâ'at edecekdir. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" der ki; hazret-i Server-i Enbiyâ bunu böyle buyurdular.

Nevfel "radıyallahü anh" derler bir yiğit, iki oğlunu ve hâtununu yanında getirip dedi ki, Yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem"! Ben düâ edeyim, Siz âmîn deyiniz. Böylece düâm kabûl olsun. Hazret-i Server-i âlem, buyurdular ki, Sen söyle, ben âmîn diyeyim. Nevfel "radıyallahü anh" el kaldırıp, dedi ki: Yâ Rabbel âlemîn! Nevfel kuluna şehâdet müyesser eyle. Bu iki oğlunu yetîm eyle. Vâlidelerini dul eyle. Ondan sonra varıp, silâhını kuşanıp, atına binip, düşmâna karşı çıkdı. Birçok kimseyi öldürüp, sonunda atını düşürdüler. Sonra kendini şehîd etdiler. Zübeyr bin Avvâm "radıyallahü teâlâ anh" der ki, ben gelip Fahr-i kâinât hazretlerine Nevfelin şehâdetini bildirdim. Dedim ki, Allahü teâlâ gazânı Nevfel ile mubârek etsin. Nevfel şehîd olup, kana bulanıp, yatar. Hazret-i Resûl-i ek-

rem ve Nebiyyi muhteremin mubârek gözleri yaş ile doldu. Sonra oradaki Eshâb-ı kirâm ile berâber geldiler. Sa'd bin Ebî Vakkas ok atıp, müşrikleri Nevfelin yanından dağıtdı. Resûlullah hazretleri gelip, başını dizi üzerine alıp, buyurdu ki: Allahü teâlâ sana rahmet etsin; yâ Nevfel! Şübhe yokdur ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ yarın kıyâmet gününde, nidâ edip, buyurur. Sen Arşın altından çıkarsın. Başın sağ elinde olur. Damarlarından kan akar. Kokusu miskden güzel kokar. Süâlsiz, hesâbsız Cennete gidersin. Sonra Abdürrahmân bin Avf hazretlerine buyurdular. Örtü getirdiler. Sarıp, defn etdiler. Sonra Resûlullah hazretleri, kalkıp parmaklarının üzerinde yürür idi. Sonra süâl etdiler. O Resûl-i Hüdâ "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdular ki; Beni Peygamber gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Nevfel üzerine o kadar melek nâzil oldu ki, meleklerin çokluğundan ayağımı basacak yer bulamazdım. Bir melek gelip, kanadını ayağım altına döşedi. Ona basdım. Gazâ temâm olunca; hazret-i Resûl-i müctebâ "sallallahü aleyhi ve sellem", hergün varıp, Nevfelin kabrini ziyâret ederdi.

Zübeyr bin Avvâm "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder ki, sayısız ganîmetler ile; gazâdan döndük. Mensûr, muzaffer olarak, Medîne-i münevvereye yöneldik. Medîneye yaklaşdıkda; Medîne halkı hazret-i Resûl-i Ekremi karşılamaya çıkıp, hâtunlar ve kızlar, def çalar, şi'r okur, hazret-i Serveri medh ve senâ ederler idi. Tebessüm edip; Ensârın hâtunları ne iyidir, derler idi. Ansızın Nevfelin hâtunu iki oğlu ile gelip, Server-i kâinât hazretlerine selâm verip, üzengilerine yüz sürüp, gazânız mubârek olsun, dedikden sonra, dedi ki, yâ Resûlallah, Nevfelin hâli ne oldu. Hazret-i Fahr-i âlemin mubârek gözlerinden yaş revân olup, yanında olanlar da ağladılar. Zübeyr bin Avvâm, Server-i kâinâtın "sallallahü aleyhi ve sellem" üzengisi yakınında yürürdü. Ona buyurdu ki, yâ Zübeyr! Yürü. Nevfelin haberini hâtununa söylemeye kim dayanabilir ki, ben söyliyeyim. Mubârek eli ile ardına işâret edip, geçdi, gitdi. Ondan sonra hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" geldi. Ona da hâtun varıp dedi. Yâ Betûlün [hazret-i Fâtımânın] zevci. Nevfel ne oldu. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" ağlayıp, yanındakiler de ağladılar. Ammâr bin Yâser yanında yürür idi. Ona dedi ki; Nevfelin haberini hâtununa nasıl söyliyebilirim. Eli ile ardına işâret etdi; geçdi. Ondan sonra hazret-i Osmân "radıyallahü

teâlâ anh" geldi. Hâtun Ona varıp, sordu. Hazret-i Osmân ağlayıp, yanında olanlar da ağladılar. O da eliyle işâret edip, geçdi, gitdi. Ondan sonra hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" geldi. Hâtun ona da varıp sordu. Hazret-i Ömer de cevâb vermeyip, geriye işâret edip, geçdi, gitdi. Ondan sonra Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" geldi. Mû'az bin Cebel "radıyallahü teâlâ anh" der ki: Ben hazret-i Ebû Bekrin, rikâbında [üzengisi karşısında] yürürdüm. Bana bakıp, tebessüm ederdi. Zübeyrden gayri geride kimse de kalmamışdı. Çünki, hâtun onlara da sordu. O yâr-i gârı Mustafâ [ya'nî Resûlün mağara arkadaşı], yüksek sırların kaynağı olan Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" mubârek sakalını avucuna alıp, gönlü perîşân olarak, parmağını dişine dokundurup, Hak sübhânehü ve teâlâ dergâhına teveccüh edip, dedi ki; yâ Rabbî! Bir gönül ki, yıkmakdan Habîbi ekremîn sakındı. Hazret-i Alî, hazret-i Osmân, hazret-i Ömer kaçındılar. Ben müşkil durumda kaldım. Eğer ifşâ edersem, ya'nî Nevfelin şehâdet haberini verirsem, Habîbine muhâlefet etmiş olurum. Eğer geri kaldı, geliyor desem, yalan söylerim. Doğru söylesem hâtırı [gönlü] yıkılır. Doğru söylemesem din yıkılır. Gönülden dedi ki, yâ Rabbî! Bana da bir söz ilhâm eyle; yâ müşkilimi sen çöz ki, miskînenin gönlü tesellî olsun deyip, Hakka bağlanıp, dergâha yüz tutup, (Yâ ALLAH) deyince, o ânda yaydan ok çıkar gibi, kılıncı elinde Nevfel sür'atle gelip, hazret-i Ebû Bekre selâm verdi. (Buyur) yâ Sıddîk, beni mi istersin, dedi. Mubârek elini açıp, Alîye "radıyallahü anh", sonra Sahâbe-i güzîne yetişdi ve selâm verdi. Bunlar bu hâli görüp, dehşet içinde kalıp, atlarından düşeyazdılar.

Zübeyr bin Avvâm hazretleri der ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin âdet-i şerîfleri idi ki, seferden geldikde, mescide varıp, iki rek'at nemâz kılardı. Sefere gitmiyenler gelip, selâm verip, tebrîk ederlerdi. Yine mescide vardı. Otururken kapıda kalabalık oldu. Kalabalığı gördüler. Nevfel içeri girip, selâm verdi. Resûl-i ekrem hazretleri Nevfeli karşılayıp, selâmını alıp, yerine oturtdukdan sonra, kendileri de oturdu. Buyurdu ki, sübhânallah! Bu bir âyetdir ki, Hak teâlâ açıkladı. Acabâ kimin eliyle zâhir oldu; derken, o ânda hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Zübeyr bin Avvâm "radıyallahü teâlâ anh" der ki: Gözüm ile gördüm ve kulağım ile işitdim. Başın-

da Cebrâîlin imâmesi vardı. Yâ Muhammed! Şükr secdesi eyle ki, ümmetinde Allahü teâlâ, hazret-i Îsâ aleyhissalâtü vesselâm gibi, ölüyü dirilten kimse yaratdı. Allahü teâlâ sana selâm eder. Buyurur ki, benim Habîbim, eğer senin mağara arkadaşın Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" sakalı avucunda iken, bir kerre dahâ (Yâ ALLAH) demiş olaydı, izzim-celâlim hakkı için, bütün şehîdleri, diriltirdim. Yâ Muhammed! Ebû Bekr kuluma söyle ki, ben ondan râzıyım. O da benden râzımıdır. Onun sözünü doğru çıkarmak için, Nevfeli diriltdim. Zîrâ o câhiliyye döneminde yalan söylememişdir. Bunun üzerine, Server-i Âlem, Ebû Bekrin sakalını öpüp, Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâmın verdiği müjde haberini söyleyip, buyurdular ki: Yâ Ebâ Bekr! Hakdır ve lâyıkdır ki, Allahü teâlâ sana ikrâm etmişdir. Şükrler olsun o Allahü teâlâ hazretlerine ki, ben dünyâdan ayrılmadan evvel, ümmetimde hazret-i Îsâ aleyhisselâm gibi, Allahü teâlânın izniyle ölüyü dirilten kimse yaratdı. Ondan sonra Ebû Bekr hazretleri imâmesini çıkarıp, başını açıp, dedi ki: Yâ Resûlallah! Hazretinden utanırım. Yoksa imâmemi [sarığımı] Cehennem ateşinin üzerine koyardım. Cehennemin ateşini ümmetinin büyük günâh işleyenlerinden men' ederdim. Ondan sonra Nevfel nice yıllar ömr sürdü. Evvelki oğullarından gayri iki oğlu dahâ oldu. Sonra Yemâme cenginde şehîd oldu.

Ba'zı rivâyetde hanımı söylenmeyip, fakîr bir annesi olduğu söylenmişdir. Nevfel, silâhını kuşanıp, atına binip, muhârebeye katılmak üzere geldi. Annesi, ağlıya ağlıya feryâd ederek, Fahr-i kâinâta gelip, dedi ki: Yâ Habîballah! Benim gözümün yaşına merhamet eyle. Hayâtımda, görür gözüm ve tutan elim budur. Bundan gayri sığınacağım yokdur. Gâyet garîb ve fakîrim. Benim oğlum gençdir. Harb ahvâlinden haberi yokdur. Naz ile büyümüşdür. Soğuğa ve sıcağa dayanamaz. Ben zelîl kalırım. Kimse benim hâlimi bilmez. Hazret-i Resûl-i ekrem o fakîrin göz yaşına acıdı. O civâna dedi ki, oğlum, ben sana kefîl olayım ki, gazâ sevâbını kazanasın. Şehîdlik mertebesine erişesin. Dertli annenin rızâsını gözet. Bunun yaşlılığı vaktinde, göz yaşını akıtdırma. Bu garîb bize şefâ'ate gelmiş iken, ayrılık ateşiyle yakma. İbâdet meydânının pîri, ağlıyarak; Yâ Resûlallah! Beni men' etme. İhtiyârım elde değildir. Hak yoluna gönlüm cân ve baş oynamak [koymak] diler. Nihâyet anneme bir düâ

edin ki, düânız sâyesinde, önce ona Allahü teâlâ sabr ihsân etsin. Bunun üzerine Resûl-i ekrem Nevfelin vâlidesine dedi ki, gel bu yiğidi hayrlı yolundan men’ etme. Çileli annesi, Sultân-ı kâinâtın emrine muhâlefet etmedi. Dedi ki, Yâ Resûlallah! Oğlum, nev resîddir, Sefer ahvâlini bilmez ammâ, sana ısmarladım. Her hâlini gözetesin. Fahr-i âlem hazretleri, Allahü teâlânın izni ile olur, buyurdu. Bir rivâyetde sâlim ve ganîmetlerle dönünce, annesi Resûl-i ekremin huzûruna varıp, o hidâyet şemsi nûr-i nübüvvet ile etrâfı aydınlatıp, sürûr ile geldiler. Fakîr kadın rikâb-ı hümâyûna yüz sürüp, iştiyakla, oğlunu sordu. O şefkat deryâsı, musîbet [kötü] haberi vermekle gönlü kırılır endîşesi ile çekinip, hüsn-i edeble cevâb verip, dedi ki, geride kaldı. Gelenlerden süâl edesin. O derd sâhibi [Nevfelin annesi] bekledi. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” se’âdetle geldikde, süâl etdi. Buyurdular ki, Habîbullahdan süâl etmedin mi? Miskîne [fakîr kadın] dedi ki, süâl etdim. Böyle cevâb buyurdular. Hazret-i Mürtedâ bildi ki, hazret-i Risâlet penâh, bunun gönlünü kırmamak için, musîbet haberini vermemişler. Sultân-ı kevneyne muhâlif söylemeyip, aynı şeklde cevâb verdiler. Sonra da hazret-i Osmân, hazret-i Ömer, böylece hazret-i Ebû Bekre erişdi “Rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”.

Otuzbirinci Menâkıb: Hazret-i Bilâl-i Habeşî “radıyallahü teâlâ anh” bir kâfirin kölesi idi. Lâkin hazret-i Fahr-i âlemin mubârek ayağının toprağına yüz sürüp; kalbden müslimân olmuşdu. Bir büyük kilise vardı. İçindeki putlara hizmet için, kâfirler bir köylü ta’yin etmişlerdi. Birgün hazret-i Bilâl, o kiliseyi tenhâ buldu. İçeri girip, putların yüzlerini kirletdi. Acele ile dışarı çıkarken o hizmetci köylü, hazret-i Bilâl ile karşılaşıp, içeri girdi. Putları bu hâlde görünce, feryâd ederek, kâfirlerin oturdukları yere doğru varıp, hazret-i Bilâlden şikâyet etdi. Putlarına yapılan durumu bunlara bildirince, kâfirler Bilâlin efendisi üzerine gitdiler. Bir kölenin, bizim putlarımıza böyle ihânet etmesi uygun mudur. Elbette bu kulun [kölenin] hakkından gelmek gerekdir; dediler. Efendisi de bunlara dedi ki; mâdem ki benim kölem böyle küstâhlık yapdı. Size verdim. Ne yapmak isterseniz, öyle yapın. Onlar da Bilâli aldılar. Sıcak kum üzerine çıplak olarak koyup, mubârek karnı üzerine taş koydular. Sonra iki ellerini ve iki ayağını bağladılar. Dediler ki, tâ ki hazret-i

Muhammedin dîninden dönmeyince seni bundan kurtarmayız. Bunun altında kalırsın. Hazret-i Bilâl bu taşın altında **(Yâ Ehad)** ismi şerîfini söylerdi. Allahü teâlânın hikmeti, Server-i Enbiyâ yoldan geçerken, hazret-i Bilâli bu azâbda yatar gördü. Hem de dili ile (Yâ Ehad) ismi şerîfini söyler. Hazret-i Fahr-i Kevneyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem, buyurdu ki: (Yâ Ehad) ismi şerîfi seni kurtarır. Ondan sonra, se'âdetle devlethânelerine gitdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazret-i Habîb-i Ekrem ve Nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, ayağının tozuna yüz sürdü [ya'nî yanlarına vardı]. Hazret-i Bilâlin ahvâlini Ebû Bekr hazretlerine anlatıp, buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Bilâli kâfir elinden, sen kurtarırsın. Yoksa bir başka kimse kurtaramaz. Zîrâ Ebû Bekr hazretlerinin dâimâ âdet-i şerîfleri bu idi ki, kâfirlerin arasında yürürdü. Bir müslimân esîr görse, hesâbsız para verip, satın alırdı. Aldığı gibi, Hak Sübhânehü ve teâlâ yoluna ve Habîb-i Ekrem aşkına azâd ederdi. Yine âdet-i şerîflerine binâen kâfirler arasına gitdi. Konuşma esnâsında, onlara dedi ki, Bilâle böyle azâb etmekden size ne fâide vardır. Gelin bana satın. Onlar dediler ki, biz Bilâli dünyâ ağırlığı akça da versen satmayız. Eğer Âmir adındaki kölen ile değişdirirsen olur. O Âmir, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" sebebiyle, kıyâssız mal edinmişdi. Metâ'ından, yâdigârından, davarından gayri nakid onbin filori vardı. Hazret-i Ebû Bekr derdi ki, yâ Âmir! Müslimân ol, bütün mâl ile azâd ol. Yanımda, kardeşim olasın. Mel'ûn râzı olmayıp, islâm dînini kabûl etmez idi. Müslimân olmadığı için, hazret-i Ebû Bekr de, huzûrsuz olup, azâd etmezdi. Ondan sonra kâfirler dediler ki, kölen Âmir ile Bilâli değişiriz. Ebû Bekr hazretlerine gâyet hoş gelip, sevindiğinden, Âmiri, bütün malı ve davarı ile, hazret-i Bilâl için size verdim, deyince, kâfirler de, hazret-i Ebû Bekri aldatdık. Bu kadar mal ve Âmir gibi köle aldık diye sevindiler. Bilâl için olanlardan mel'ûnların haberleri yok idi. Yoksa hazret-i Ebû Bekrin bütün malını isterlerdi. O da Allah hakkı için acımayıp, sâdece sultân-ı Kâinâtın emr-i şerîfleri yerine gelsin diye, verirdi. Ondan sonra hazret-i Ebû Bekr, Bilâl hazretlerini, evvelâ taşın altından kurtarıp, elini eline alıp, hazret-i Habîb-i Ekremin huzûr-ı âlilerine getirip, ayak üzerine durup, buyurdular ki, yâ Resûlallah! Bilâli Allahü teâlâ aşkına bugün azâd eyledim. Fahr-i âlem hazretleri çok sevi-

nip, hazret-i Ebû Bekre düâlar etdi. O anda hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm gelip, hazret-i Ebû Bekr hakkında, meâl-i şerîfi, **(O ateşden Ebû Bekr "radıyallahü anh" gibi, ziyâde müttekî olan sakınıp, kurtulur ki, Allahü teâlâ yanında temiz ve va'dine nâil olmak için, malını Allah yolunda hayrâta sarf eder)** olan, Leyl sûresi 17 ve 18.ci âyet-i kerîmelerini getirdi.

Otuzikinci Menâkıb: Birgün hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anhümâ" mescidde oturuyorlardı. Bir kimse mescide girip, Server-i kâinât hazretleri ile, hazret-i Ebû Bekre selâm verdi. Sonra hazret-i Alîyi görünce, gâyet mahzûn olup, yüzü sarardı. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" o kimsenin bu hâline bakıp, te'accüb eyledi [hayret etdi]. Nemâz kıldıkdan sonra, hazret-i Alîye süâl eyledi ki, yâ Alî, bu kimse mescide girip, seni gördükde, gâyet elem çekip, mahzûn oldu. Benzi sarardı gitdi, hikmeti nedir? Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, bu kimse bana yirmibin akçe borçludur. Onun için elem çekdi. Hazret-i Ebû Bekr o kimseyi çağırıp, dedi ki, hazret-i Alîye borcun olan yirmi bin akçeyi niçin vermezsin. Dedi ki; yâ Sıddîk! Allah hakkı için kudretim yokdur, ki vereyim. Yoksa bir gün te'hîr etmezdim. Hazret-i Ebû Bekr, Kur'ân-ı azîme riâyetinden ve kemâli sehâvetinden [ya'nî kemâl derecede cömertliğinden] o kimseye dedi ki, eğer sûre-i Fâtihayı yarısına kadar okuyup, sevâbını bana bağışlar isen, borcunu ben öderim. O kimse de kabûl edip, güzel ses ile Fâtihayı yarısına kadar okudu. Yine hazret-i Ebû Bekr buyurdu ki, eğer temâmını okursan, yirmibin akça dahâ vereyim. O kimse Fâtiha sûresinin temâmını okuyup, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" da kırkbin akçeyi temâm verdi. Hem de az verdim diye özrler diledi. İşte Kur'ân-ı azîme ve Furkân-ı kerîme o server ve bütün Eshâb-ı kirâm "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" böyle ta'zîm ve tekrîm ederlerdi. Şimdiki zemâne adamları ise, Kur'ân-ı kerîmin bir cüz'ine bir akçe veyâ iki akçe ta'yîn ederler. Bu iş ile güzel derdlenirler. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden ve Habîbullah hazretlerinden utanmadan, bu vakfı edersin ve eğer hayr ederim diye kasd edersen, belki hayrından zararı fazla olur. Akllı olan kimse, buna râzı olmaz. Sultân Süleymân zemânında, Pervîz efendi derler bir kâdîasker vardı. Sâlih ve mütedeyyin ve müstekîm kimse idi. Birgün Bur-

sa kâdîsı bir arz gönderir. Mevzû'u bu ki, bir müslimân bir güne dört akçe ayırmış. Günde bir kerre İnnâ a'tayna sûresini okuyup, sevâbını rûhuna bağışlıyalar. Pervîz efendi merhûm, bu arzı eline alıp, yanında bulunan müslimânlara gösterip, dedi ki, işte sahîh vakf. Bu vakf sâhibi, Kur'ân-ı azîmüşşânın bir mikdâr kadrini bilmiş. Allahü teâlâ rahmet eylesin! Kur'ân-ı kerîmin tam kadrini bilmek, nerede müyesser olur. Ammâ hele hâline göre riâyet etmesine gayret eylemiş.

Otuzüçüncü Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de, sadaka bâbı faslında, hazret-i Ebû Hüreyreden "radıyallahü teâlâ anh" nakl olunmuşdur. Server-i kâinât aleyhi efdalissalevât hazretleri buyurmuşlardır ki, bir kimse eşyâdan bir çift şeyi sadaka etse, fîsebîlillah Cennet kapılarından da'vet olunur. Cennet için kapılar vardır. Her kim ki nemâz ehlindendir, nemâz kapısından da'vet olunur. Her kim ki cihâd ehlindendir, cihâd kapısından da'vet olunur. Her kimse ki sadaka ehlindendir, sadaka kapısından da'vet olunur. Her kimse ki oruc ehlindendir, reyyân kapısından da'vet olunur. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, yâ Resûlallah! Bu kapıların herbirinden çağrılanlara bir müşkilât yokdur. Lâkin, bu kapıların hepsinden çağrılan kimse var mıdır. Hazret-i Resûl-i Ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Evet ümîd ederim ki, sen o kimselerden olursun.)** Bu hadîs-i şerîf, sahîh hadîs-i şerîflerdendir. **(Buhârî)** ve **(Müslim)**de vardır. Müslim şerhinde beyân olunmuşdur ki, hadîs-i şerîfde bir çift sadaka etse, buyurdular. Bir çiftden murâd nedir. Ba'zıları iki at, iki köle, iki devedir dedi. Ba'zıları dedi ki, altın ile gümüş, yâ dirhem ile elbise, herhangi iki şey olarak açıklanmışdır. Müslim şerhinde beyân olunmuş ki, hadîs-i şerîfde Cennet kapılarının, dörtden fazlasını beyân buyurmadılar. Hem nasıl olduğunu da açıklamadılar. Lâkin ma'lûmdur ki, Cennetin sekiz kapısı vardır. Dört kapısının biri Tevbe kapısıdır. Biri gadabına hâkim olanlar ve insanları afv edenler kapısıdır. Biri rızâ gösterenler kapısıdır. Biri Eymen kapısıdır. Buhârî şârihi beyân etmiş ki, bir kimse bu hasletlerden bir haslet sâhibi olsa, o haslet kapısından çağrılsa, o kimseye bir müşkilât olmaz. Zîrâ, murâd Cennete girmekdir. Lâkin cümle kapılardan çağrılmak, ikrâmdır. İstediğinden girmeğe serbestdir. Hangisinden istersen oradan gir, demekdir.

Zîrâ cümlesinden girmek muhâldir. Lâkin, adı geçen şerhde demişdir ki, ben derim, ihtimâl var ki, Cennet bir kal'a gibidir ki, onu sekiz sur ihâta eder [çevirir]. Ba'zısı ba'zısından içeri, her bir surun kapısı vardır. O kapıdan çağrılan o iki sûrun arasında kalır. İkinci kapıdan çağrılan, ikinci ile üçüncü arasında kalır. Tâ sekizinci kapıdan çağrılan Cennetin ortasına dâhil olmuş olur.

Otuzdördüncü Menâkıb: Yine adı geçen kitâbda **[Mesâbîh-de]** o bâbda, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden, o hadîs-i şerîfin akabinde rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Bugün sizin içinizde oruclu olan var mıdır?)** Hazret-i Ebû Bekr cevâb verdiler ki, Ben orucluyum. Server-i âlem yine buyurdular ki, **(Sizden bugün kim cenâze hizmetinde bulundu.)** Hazret-i Ebû Bekr cevâb verdiler ki, Ben bulundum. Mefhar-ı mevcûdât yine süâl buyurdular ki, **(Sizden bugün, bir fakîre kim yiyecek verdi.)** Hazret-i Ebû Bekr, cevâb verdiler ki, Ben verdim. Yine Seyyid-i veled-i âdem süâl etdiler ki, **(Sizden bugün, kim hasta ziyâretine gitdi.)** Hazret-i Ebû Bekr cevâb verip, Ben gitdim, dedi. Bunun üzerine Resûl-i rabbil âlemin, buyurdular ki, **(Bu hasletler bir kimsede bir arada olunca, o kimse Cennete girer.)** Müslim şerhinde açıklanmışdır ki, Cennete girmekden murâd, hesâbsız ve kötü ameller üzerine olan cezâları görmeden Cennete dâhil olmakdır. Aslında sâdece îmân, Allahü teâlânın merhameti ile Cennete girmeğe sebebdir.

Otuzbeşinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de, kerâmetin sahîh olması bâbında beyân olunmuşdur. Abdürrahmân bin Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anhümâ" haber vermişler. Eshâb-ı Soffa, fukarâ kimseler idi. Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdular ki, her kimin yanında iki kimseye yetecek kadar yiyeceği var ise, Eshâb-ı Soffadan aç olan bir kimse götürsün. Hazret-i Ebû Bekr üç kimseyi da'vet etdi. Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" on kimse aldı. Hazret-i Ebû Bekrin âdet-i şerîfleri o idi ki, hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûrunda beklerdi. Berâber yatsıyı kılarlar idi. Sonra se'âdethânelerine [evlerine] giderlerdi. O âdetlerine binâen o üç kimseyi se'âdethânelerine gönderip, kendileri beklediler. Geceden bir mikdâr geçdikden sonra, se'âdethâ-

nelerine teşrîf buyurdular. Temîz hanımları, hazret-i Ebû Bekre söyledi ki, müsâfirlerinizin yanına gelmekden ne şey size mâni' oldu. Hazret-i Ebû Bekr buyurdular ki, dahâ yemek vermediniz mi. Muhterem haremleri, cevâb verdiler ki, yemek verdik. Lâkin, kendileri Ebû Bekr gelmeyince yimeyiz, sabr ederiz, deyip, yimediler. Ebû Bekr, gadaba gelip, yemîn etdi ki, o yiyecekden ebedî yimem. Hâtunları da yimemeğe yemîn etdiler. Müsâfirler de yemîn etdiler ki, yimeyeler. Hemen Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, bu birbirine uymamak bize şeytândandır. Sonra yiyeceği götürüp, ortaya koyup, kendileri yimeğe başladılar. Misâfirler de yimeğe başladılar. Bir lokma alırlardı. Onun yerine bir lokma meydâna gelirdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" yiyeceğin bu fazlalaşmasını görüp muhterem zevceleri Ümm-i Reyhâneye süâl buyurdular ki, bu yiyeceğin hâli nedir. Onlar da buyurdular ki, gözümün nûru hakkı için, (Murâd-ı şerîfleri hazret-i Resûl-i ekrem hakkı için demek idi) bu yiyecek, evvelki hâlinin üç katı olmuşdur. Aslını bilemem dedi. Müsâfirler de doyuncaya kadar yiyip, hazret-i Resûl-i ekremin huzûrlarına da gönderdiler. Böyle rivâyet olunmuş ki, Resûl-i ekrem hazretleri de, o yiyecekden yidiler.

Otuzaltıncı Menâkıb: Yine Muhyissünne imâm-ı Begavî "rahimehullahü teâlâ" **(Mesâbîh-i şerîf)**inde nakl etmişdir. Hazret-i Ebû Hüreyrenin "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: **(Bize her ni'meti veren ve iyilik eden kimseye karşılığını verdik. Ebû Bekrin iyilik ve ikrâmının karşılığını veremedik. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri kıyâmetde ona karşılığını verir. Ebû Bekrin malının fâide verdiği gibi, bir kimsenin malı bana fâide vermedi. Eğer ben halîl [dost] ittihâz edici olsa idim [edinse idim], Ebû Bekri dost edinirdim. Lâkin bilmiş olun, sizin sâhibiniz, Allahü teâlâ hazretlerinin dostudur.)** Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Ebû Bekr bizim seyyidimiz, hayrlımızdır ki, Habîb-i Ekrem hazretlerine cümlemizden sevgilidir.

Otuzyedinci Menâkıb: Rivâyet olundu ki, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" bütün mal ve mülkünü fîsebilillah sadaka verip, bir hırka ile evinde otururken, bir kimse gelip, kapıyı çaldı. Hazret-i Ebû Bekr dışarı çıkıp, kapıda duran kimdir diye

bakdı. Ne istersin, dedi. O kimse, yâ Ebâ Bekr! Onikibin akça borcum var. Bugün vermemin son günü. Muhakkak vermem lâzım. Şimdi, lutf ve kerem edip, benim bu borcumu ödeyip, beni kurtar, dedi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ miskin, görmez misin beni, bütün malımı, giyeceklerimi Allahü teâlâ yoluna verdim. Hattâ arkamdaki elbisemi de bir fakîre verdim. Şimdi bir hırka giyip, oturuyorum. Mal ve giyecek kalmadı. Senin borcunu nereden ödeyeyim, dedi. O kişi dedi ki, biliyorum ve işitdim ki, sende mal kaldı. Senin fadlından ümîd ederim ki, benim bu borcumu ödeyesin. Hazret-i Ebû Bekrin yapacak bir şeyi kalmadı. Bir yehûdîye vardı. Onikibin akçe istedi. Dedi ki, inşâallahü teâlâ yarın öğleden sonra malını vereyim. O yehûdî dedi: Yâ Ebâ Bekr, yarınki gün malımı bulup vermez isen, ne olur. Ebû Bekr hazretleri, eğer yarın öğleden sonra senin malını bulup, vermezsem, kendimi sana köle eyledim. Dilersen satıp, parasını al, istersen beni köle gibi kullanırsın, dedi. Bu sözleşme üzerine o yehûdî çıkarıp, hazret-i Ebû Bekre onikibin akçe verdi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" da o akçeyi o borçlu fakîre verip, borcunu ver, dedi. Kendisi, oturup, Allahü teâlâ hazretlerine tevekkül eyledi. Yarın vaktinde ödemeği va'd etdiğim, bu borcu ben nereden alıp, ödeyeceğim, diye düşündü. Hiçbir çâre bulamadı. Varıp, o yehûdîye köle olayım diye kalbinden geçdi. Bu şeklde düşünürken, hazret-i Âişenin evine vardı. Selâm verip, dedi ki, yâ kızım Âişe. Bilmiş ol ki, dün bir yehûdîden onikibin akçe alıp, bir fakîrin borcunu ödedim. Bugün öğleden sonra, akçeleri ödemem lâzım. Akçeleri bulup, ödemezsem, kendi nefsimi o yehûdîye verdim [kendimi ona köle eyledim]. Şimdi vâcib oldu ki, kendimi o yehûdîye köle eyliyeyim. Yâ kızım, âhıret hakkını halâl eyle. Sağ ve âsân ol. Ben gidiyorum. Hazret-i Âişenin "radıyallahü teâlâ anhâ" kalbi mahzûn olup, ağladı. İkisi berâber ağladılar. Hazret-i Ebû Bekr kızının yanından ağlıya ağlıya çıkdı, gitdi.

Hazret-i Âişe annemiz ağlarken, mubârek gözünden bir damla yaş indi. Yere düşdü. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin kudretinden bir nûrânî cevher halk oldu. Hazret-i Âişe bu cevheri görüp, sevindi. Babasını çağırdı. Hazret-i Ebû Bekr dönüp geldi. Dedi ki, ne dersin yâ kızım! Hazret-i Âişe dedi ki, Allahü teâlâ bana merhamet eyledi. Gözümün yaşından bir cevher

yaratdı. Şimdi var, bu cevheri alıp, pazara götür, satıp, borcunu edâ eyle. Ebû Bekr-i Sıddîk da o cevheri alıp, pazara gitdi. Hak Sübhânehü ve teâlâ, Cebrâîl aleyhisselâma emr eyledi ki, yâ Cebrâîl, Habîbim ve Resûlüm Muhammed Mustafânın zevcesi Âişenin göz yaşından kudretim ile bir cevher halk eyledim. Kulum Ebû Bekr o cevheri, pazara satmağa gidiyor. Şimdi çabuk var. Cennetde, kudret hazînemden yirmibin altın al. Bir nûrdan tabak içine koyup, Ebû Bekrin önüne var. O cevheri satın al. Bana getir ki, o cevher bana gerekdir. Arşıma o cevheri koyayım ki, onun nûru arşımda ışık saçsın. Ve de mü'min kullarımın kabri o cevher ile münevver olsun [aydınlansın]. Cebrâîl aleyhisselâm da yetişip, Cennetin hazînesinden yirmibin altını, bir nûrdan tabak içine koydu. İnsan sûretinde, hazret-i Ebû Bekrin pazar içinde önüne geldi. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Elindeki nedir, satar mısın. Ebû Bekr dedi ki, satarım. Cebrâîl dedi, kaça verirsin. Ebû Bekr hazretleri dedi ki, onikibin akçaya veririm. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bunun değeri onikibin akça değildir. Yirmibin altın vereyim, dedi. Ebû Bekr hazretleri dedi, eğer o fiyâta alır isen sen bilirsin. Hazret-i Cebrâîl dedi ki, şimdi aç eteğini. Ebû Bekr hazretleri eteğini açdı. Cebrâîl aleyhisselâm eteğine altınları dökdü. Hazret-i Ebû Bekr alıp, se'âdethânelerine [evlerine] geldi. Gördü ki, akça aldığı yehûdî kapı önüne gelmiş. Çağırıp der ki, yâ Ebâ Bekr, gel akçamı ver; yâhud kölemsin; seni hizmetde kullanırım. Ebû Bekr hazretleri, ardından varınca; o yehûdî ayak sesini duyup, arkasına bakdı. Gördü ki, gelen Ebû Bekrdir. Yehûdîye dedi ki, aç eteğini. Açdı. O yirmibin altını yehûdînin eteğine dökdü. Yehûdî dedi ki, bu altın nedir. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk buyurdu ki, yirmibin altındır. Borcuna tut. Yehûdî dedi ki, senin bana borcun onikibin akçadır. Hazret-i Ebû Bekr dedi ki, bu altın senin akçenin berekâtıdır. Sonra o yehûdî altının birini eline aldı. Gördü ki, bir yanında, (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün resûlullah) yazılmış. Diğer tarafında (Kulhüvallahü ehad sûresi.) yazılmış. Kudret kalemi ile yazı yazılmış. Yehûdînin kalbine bir hâl gelip, hidâyet-i rabbânî yetişdi. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Bildim ki, senin dînin hakdır, gerçek evliyâsın. Muhammed aleyhisselâm da hak Peygamberdir. Şehâdet kelimesi söyleyip, sadakatle müslimân oldu. O altını din aşkına cümle fakîrlere dağıtdı. Kendisi ehl-i havâsdan oldu "radıyallahü anh". Ma'lûmdur ki, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" haz-

retlerinin menâkıbı ve keşfi ve kerâmetleri nihâyetsizdir. Had ve hudûdu mümkin değildir.

Otuzsekizinci Menâkıb: Ebû Bekr Havrânîden rivâyet olunur. Bir gece Server-i âlem Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini rü'yâmda gördüm. Dedim ki, yâ Resûlallah! Evliyânın yoluna yapışmak istiyorum. Elhamdülillah! Size yetişdim. Size bî'at edeyim. Bana tevbe etdirin. [Yol gösterin, mürşidim olun!] dedim. Resûl-i ekrem hazretleri buyurdular ki, Ben senin Peygamberinim! Ebû Bekr-i Sıddîk senin gerçek mürşidindir. Var, Ebû Bekri mürşid edin, ona bî'at eyle. Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri de orada hâzırlar imiş. Fahr-i âlem hazretleri, Ebû Bekr hazretlerine işâret etdiler ki, yâ Ebâ Bekr, buna büyüklerin yolunu göster. Doğru yola irşâd eyle. Ben de Habîb-i ekremin işâretiyle, hazret-i Ebû Bekrin önüne vardım. Meşâyih âdeti üzerine, bana tevbe verip, düâ eyledi. Başıma külah ve arkama bir hırka giydirdi. Belime bir kuşak bağladı. Gövdemde çıbanlar ve sivilceler vardı. Mubârek eli ile arkamı sığadı. Düâ eyledi. Gövdemden sivilceler ve çıbanlar temâmen gitdi. Hazret-i Ebû Bekrin düâsı ve kerâmeti bereketi ile uykudan uyandım. Gördüm, bedenim sıhhat bulmuş. O hırka ve kuşağı ve külahı önümde buldum. Bildim ve i'tikâd eyledim ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hazretleri gerçek evliyâdır ve doğru mürşiddir.

Otuzdokuzuncu Menâkıb: Fahr-i enâm "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Arafat dağında, Kusvâ adlı devesine binmiş hâlde dururken, meâl-i şerîfi **(Bugün dîninizi ikmâl etdim. Size verdiğim ni'metleri temâmladım. Din olarak size islâm dînini beğendim)** olan, Mâide sûresi, 3. âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" sevindiler. Fekat, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ağladı. Dediler ki, yâ Ebâ Bekr! Bugün sevinmek günüdür. Bu sevinmek îcâb eden hâle niçin ağlarsın ki, islâm dîni kemâl buldu. Allahü teâlâ mü'minler üzerine ni'metini temâmladı; sevinmek yeridir, ağlamak yeri değildir. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ârif ve gâyet akllı bir sultân idi. Fahr-i âlem hazretlerine çok fazla muhabbeti olduğundan, dâimâ ahvâl-i şerîflerine dikkatli idi. Ne zemân ki, bu âyet-i kerîme okundu. Bildi ki, her kemâlin zevâli var olduğu, dünyâda muhakkakdır. Onun için ağladı. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki, ar-

kadaşlar! Her kemâlin zevâli vardır. Her temâmın noksanı vardır. Zîrâ, bir iş temâm olduğu zemân noksanı vardır. Temâm oldu denildiğinde zevâli vardır buyuruldu ki, bu âyet-i kerîmede size dînin kemâli göründü. Ve lâkin bana Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" zevâli [sonu] göründü. Bir yapıcı, bir pâdişâh için, serây yapıp, dört duvârını temâm eylese ve üstünü örtse, kapılarını assa, o yapıcıya destûr verirler. Ya'nî artık işin bitdi, derler. Hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yapıcı idi. Din serâyını yapmağa gelmiş idi. O serây din serâyıdır ki, beşdir. Birinci dıvârı nemâzdır. İkinci dıvârı zekâtdır. Üçüncü dıvârı orucdur. Dördüncü dıvârı hacdır. Kapısı gusldür. Aslı îmândır. Tavanı ihlâsdır. Aşağı eşiği tevâzu'dur. Üst eşiği yavaşlıkdır. Sağ kanadı tevekküldür. Sol kanadı temellukdur. Kilidi küfrdür. Anahtârı şehâdetdir. Derecesi rif'atdır. İçi se'âdetdir. Dışarısı şekâvetdir. Her kim ki şehâdet miftâhı [anahtârı] ile islâm serâyı kapısından küfr kilidini kırarak, içeri girdi ise, se'âdet onundur. Her kim, Allahü teâlâ korusun, küfr kilidini bu serây kapısına vurup, dışarıda kaldı ise, şekâvet onundur. Hazret-i Resûl-i ekrem ne zemân ki bu islâm serâyını yapıp, kemâline yetişdirdi. Bu âyet-i kerîme nâzil oldu. Bu âyet-i kerîmenin ağırlığından, Server-i âlemin devesi çöküp, dizine kadar kuma batdı. O Server-i kâinât hazretleri vedâ haccı yapıp, Medîne-i Münevvereye se'âdetle geldikden sonra, seksenüçgün dünyâda kaldı. Rivâyet ederler ki, evvel nâzil olan âyet-i kerîme İkra' sûresidir. Ve son olarak yukarıda bildirilen âyet-i kerîme nâzil oldu.

Kırkıncı Menâkıb: (Tefsîr-i Beydâvî)de, Beydâvî hazretleri "rahimehullah" buyurmuşdur ki, bu âyet-i kerîme ki, meâlen **(Biz insana, babasına ve anasına ihsân etmeği emr etdik ki, onun annesi, onu karnında zorluklara katlanarak taşımış, güçlükle doğurmuşdur. Taşınması ve sütden kesilmesi otuz ay sürer. Sonunda erginlik çağına erince ve kırk yaşına varınca; Rabbim! Bana ve anne ve babama verdiğin ni'mete şükr etmemi ve benim hoşnud olacağım fâideli bir amel yapmamı nasîb eyle. Bana verdiğin gibi soyuma da salâh ver. Sana döndüm, ben kendimi Senin yoluna adayanlardanım; demesi îcâb eder. İşte, işlediklerini en güzel şeklde kabûl etdiğimiz ve kötülüklerini magfiret etdiğimiz bu kimseler, Cennetlik olanlar ile berâber-**

dir. Bu, verilen doğru bir sözdür) buyuruldu. Rivâyet olunmuşdur ki, bu âyet-i kerîme Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hakkında nâzil olmuşdur. Zîrâ Ebû Bekrden "radıyallahü teâlâ anh" başka, muhâcirden ve ensârdan kendisi ve babası ve anası ve zevcesi ve evlâdı islâm nûru ile nûrlanan yokdur.

Kırkbirinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de, Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" menâkıbı bâbında, sahîh hadîs-i şerîflerde, hazret-i Âişeden "radıyallahü teâlâ anhâ" rivâyet olunmuşdur. Hazret-i Fahr-i kâinât "sallallahü aleyhi ve sellem", son hastalığında bana hitâben buyurdular ki, yâ Âişe, benim yanıma, baban Ebû Bekri ve kardeşin Abdürrahmânı da'vet eyle. Tâ ki, ben bir vasıyyet yazdırayım. Zîrâ, benden sonra, bir kimse çıkıp, söylemeye ki, ben halîfe olayım. Hâlbuki, Hak Sübhânehü ve teâlâ ve mü'minler, Ebû Bekrden gayrisinin hilâfetini istemezler.

Kırkikinci Menâkıb: Ebûl'muîn el-Nesefî "rahimehullahü teâlâ", **(Temhîd-i akâid)** adlı risâlesinde imâmet bahsinde beyân etmişdir ki, imâmet, nass ile sâbit olunmamışdır. [Ya'nî âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf ile bildirilmemişdir.] Hazret-i Alîye "kerremallahü vecheh" ve evlâdı kirâmlarına, râfizîlerin söylediklerinin aksine, nas olmadığına delîl şudur ki, eğer açıkca delîl olsa, sahâbe-i güzîn hazretleri, ona ittifâk ederlerdi. Onların ittifâkları tâbi'îne, tâbi'înden de, tebe-i tâbi'îne, onlardan da sâlihine "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în", dahâ sonrakilere hattâ bize ulaşırdı. Alîyül mürtedâ hazretlerine ve evlâd-ı kirâmına imâmetin geçişi ile alâkalı bir haber yokdur ki, Onlar o haberin naklini gizli tutmuş olsunlar ve eksik bildirmiş olsunlar. Görülmezmi ki, Eshâb-ı kirâm bize, naslardan ahkâm istinbâtı ve ahkâm-ı islâmiyyeden bir cüz'ü nakldе eksik bildirmeyip, aynen nakl etmişlerdir. Bu imâmlığı gizledikleri düşünülemez. Bunun üzerine o eserde bildirilir ki, hazret-i Server-i Enbiyâ "sallallahü aleyhi ve sellem" fânî dünyâdan ayrıldıkları zemân, sahâbe-i kirâm hazretleri Benî Sâidenin sofasında toplanıp, buyurdular ki, (biz işitdik ki, Fahr-i kâinât "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki, **(Bir kimse ölse, hâlbuki zemânının imâmını bilmese, onun ölümü câhiliyye devrindeki ölüm gibidir.)** O hâlde, bizim üzerimizden bir gün imâmsız geçmesi câiz olmaz. İmâmdan murâd halîfedir. Onun için, kendi zemânında mevcûd olan imâmı bilmemek büyük günâhdır. Zîrâ, dînin ahkâmından ba'zı şey-

lerin câiz olması imâm ile [halîfe ile] olur. Cum'a ve bayram nemâzları ve yetîmlerin nikâhı gibi. İmâmın lâzım olduğunu ve mevcûd olan Halîfeyi inkâr eden bir farzı inkâr etmiş gibidir. Farzı inkâr etmek küfrdür.) Ensârdan bir kimse kalkıp, muhâcirine dedi ki, bizden bir emîr olsun ve sizden bir emîr olsun. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" ayak üzerine kalkıp, dedi ki, Muhakkak ben öyle zân ederim ki, hazret-i Alî "radıyallahü anh" buna lâyıkdır. Ben isterim ki ona bî'at edeyim. Hazret-i Alî ayağa kalkıp, buyurdu ki, kalk yâ Ebâ Bekr! Allahü teâlânın ve Resûlünün halîfesisin. Seni hazret-i Resûl-i ekrem takdîm etmişdir. Kim seni geride bırakabilir. Ben Resûlullah hazretlerinin huzûrunda idim. Bana emr edip, buyurdular ki, var Ebû Bekre söyle, nâsa imâm olup, nemâz kıldırsın! Resûl-i ekrem hazretlerinin râzı olduğu bir kimseden, biz elbette râzı olduk. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" dînimizdeki bir işde râzı olduğu kimseden dünyâlık bir iş için râzı olmaz mıyız, dedi. Resûlullahın halîfesi diye tesmiye etdiklerine sebeb odur ki, hazret-i Resûl-i mükerrem, Ebû Bekr hazretlerini kendi makâm-ı şerîflerine ki, imâmet makâmı idi, halîfe nasb etdiler. Ömrlerinin sonunda nâsa [müslimânlara] imâmet edip [imâmlık yapıp], nemâz kıldırdı. Bir rivâyetde yedi gün ve bir rivâyetde üç gün imâmlık yapdı. Sahâbe-i kirâm hazretlerinin cümlesi Alîye "radıyallahü anh" muvafakat edip, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka bî'at etdiler. Bî'at oldukdan sonra, Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin defnine meşgûl oldular. Sonra va'z edip, buyurdu ki, ben sizin üzerinize vâlî kılındım. Hâlbuki, hayrlınız değil idim. Beni kabûl edin. Hemen yine hazret-i Alî kalkıp, buyurdular ki, biz seni ne kabûl ediciyiz ve ne kabûllük taleb ediciyiz. Hazret-i Resûl-i Muhterem seni takdîm etmişdir. Kim ola ki, te'hîr etsin [Ya'nî Resûlullahın geçirdiği makâmdan kim seni geride bırakabilir.].

Bir gün gördüler ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk çarşıda bir kadına gömleğini satıp, ücreti ile yiyecek alır. Dediler ki, sana beytülmâldan nafaka ta'yîn edelim. Sen müslimânların işlerini gör. Hergünde veyâ ikigünde iki dirhem ta'yîn etdiler. Yine kendi buyurdular ki, ben za'îf bir kulum. Yevmiye iki dirhemlik amele kudretim yokdur. Öyle olunca, iki dirhem bana harâm olur. Ondan sonra bir dirhem ve iki dank, ta'yîn etdiler. Hazret-i Ebû

Bekr “radıyallahü anh” o bir dirhem ile iki dankı alıp, bir testiye koyardı. Yine gizliden mal satar kendisine harcardı. Vefâtları yaklaşdığı zemân, o testiyi istedi ve onda olan akçeyi dökdü. Kerîmeleri Âişe-i Sıddîka hazretlerine buyurdular ki, bu akçeyi Ömer bin Hattâb hazretlerine götür. De ki, bu mal müslimânlarındır. Bunu müslimânlardan ihtiyâcı olanlarına versin. Âişe-i Sıddîka da o meblâğı hazret-i Ömer hilâfet makâmına geçdikde, huzûruna götürüp ve babasının vasiyyetlerini beyân etdiklerinde, hazret-i Ömer, ağlayıp, (Ey Sıddîk! Bizi büyük zahmete bırakdın. Ne garîb Ebû Bekr ki, öldükden sonra yine adâlet etdin. Kim senin yolundan yürüyebilir,) deyip, mubârek gözlerinden yaş revân oldu. Rivâyet olunmuşdur ki, Resûl-i ekrem hazretlerinin intikâlinden sonra [âhıreti şereflendirdikden sonra], Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, hilâfet müddetlerinde, günden güne za’îflediler. Za’îflikleri gün geçdikce artdı. Bir gün Âişe-i Sıddîka ona sordular ki, ey benim babam, sana ne oldu ki gün be gün za’îflersin. Cevâbında buyurdular ki, ey kızım, bilmiş ol ki, Muhammed Mustafâ hazretlerinin ayrılığı beni za’îf eyledi. Ey azîzler, bunu fikr edip, kıyâs edin ki, ne şekilde muhabbeti olmak gerek ki, bu şekilde za’îf olmağa sebeb olsun. Kalbinde böyle bir Hakkın serverine, (Allahü teâlâ muhâfaza etsin) sûi’zannı olan kimseye yazıklar olsun! Allahü teâlâ hazretlerinden nasıl rahmet umarlar. Habîbullah hazretlerinden ne yüz ile şefâ’at ümîd ederler.

Kırküçüncü Menâkıb: Hazret-i Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” der ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk dünyâdan âhırete göç etdiler. Eshâb-ı kirâm hazretlerinin hepsi bu serveri nereye defn edelim, diye tereddüd etdiler. Hazret-i Âişe buyurdu ki, bu tereddüdün aşırı ızdırâbından uyumuşum. Kulağıma bir ses geldi. (Dostu dosta kavuşdurun!) diyordu. Uykudan uyanıp, bu hâdiseyi Eshâb-ı kirâma anlatdım. Onlar da biz de bu sesi işitdik; dediler. Mescid içinde nemâz kılanlar bile işitdik dediler. Bundan sonra, müşâvereye ihtiyâc kalmayıp, şübheleri gitdi. Sonra götürüp, Habîb-i Ekrem hazretlerinin yanına defn etdiler. **(Şevâhid-ün-nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Kırkdördüncü Menâkıb: Sahîh hadîs-i şerîf isnâdıyle, Câbir bin Abdüllah “radıyallahü anh” hazretlerinden rivâyet eylediler. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” vefâtına yakın

vasıyyet etdi. (Ben vefât etdikden sonra, beni şu Beyt-i şerîfin kapısına götürün. Resûl-i ekrem hazretlerinin kabr-i şerîfleri oradadır. O kapıyı çalınız. Eğer o kapı size açılırsa, beni oraya defn ediniz.) Câbir "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, biz onu alıp, gitdik. O kapıyı çaldık, dedik ki, işte Ebû Bekr. İster ki, sizin yanınıza defn olunsun. O kapı açıldı. Biz o kapıyı kimin açdığını duymadık. İçeri giriniz, onu defn ediniz, sesini duyduk. Hâlbuki ne bir şahs, ne bir şey gördük.

Kırkbeşinci Menâkıb: Fahr-il kevneyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, âhırete sefer etdikden sonra, münâfıklar baş kaldırıp, arabların ekserîsi mürted oldular. İki vilâyetin ehâlisi islâmiyyetden ayrılmadılar. Mekke ve Medîne ehl-i islâmı sakladılar. Mürtedler ittifâk edip, zekât toplıyanları öldürdüler. İtâ'atden çıkdılar. Kadınlarının ellerine kına yakdılar. Resûl-i ekrem hazretleri âhırete sefer etdiği için, defler çaldılar. Nağme ile şi'rler okudular. Bu haber Eshâb-ı Güzîne geldi. Çok üzüldüler ve mahzûn oldular. Mescîde toplanıp, meşveret etdiler. Ondan sonra kalkıp, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın evinin kapısına geldiler. Dediler ki, yâ Ebâ Bekr! Hazret-i Resûl, sizi yerine halîfe ta'yîn etdi ki, cümle müslimânların hâline mukayyed olasınız [hâllerini gözetesiniz]. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" âhırete sefer edeliden beri, dışarı çıkmadınız ve kimseye karışmadınız. Gece gündüz ağladınız. Lütf edip, şimdiden sonra dışarı çıkıp, müslimânların işlerini görüp, mürtedlerin üzerine varmak için lâzım olan tedârîki bir gün evvel görmek lâzımdır. Hazret-i Ebû Bekr, Habîbullah hazretlerinin ayrılığından o dereceye varmış idi ki, yürüyen meyyit olmuş idi. Lâkin ne çâre ki, din gayreti Onu yerinde koymadı. Bir münâdi ile seslendirdi ki, nemâza hâzır olun! Muhâcirin ve Ensârın temâmı bir araya geldiler. Emîr-ül-mü'minîn hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, minber üzerine çıkıp, hutbe okudu. Buyurdu ki, Ey mü'minler! Biliniz ki, her kim Muhammed aleyhisselâma taparsa, Muhammed aleyhisselâm âhıret âlemine göç etdi. Her kim Muhammed aleyhisselâmın Allahına taparsa, o Allah diridir, şerîki yokdur. Yine dedi ki, Ey müslimânlar! Biliniz ki, münâfıklar, açıkdan fitne çıkardılar. Allahü teâlâ ve Resûlünün zekât toplayıcılarını öldürdüler. Eğer biz bu işi basit tutarsak, onlar kuvvet bulur. İslâmiyyet za'îf olur. Yemîn etdim ki, vallâhi, bugünden sonra onlar ile harb ederim. Onlar ile benim aramda kılınç vardır. Sonra

Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, ayak üzerine kalkıp, dedi ki, Ey Allahü teâlânın Resûlünün halîfesi. Cümlemiz emrine mutîyiz. Lâkin Üsâmeye de haber gönderin. Cümle asker ile gelsin. Bu az iş değildir. Hazret-i Ebû Bekr buyurdu ki, Üsâmeye ihtiyâcımız yokdur. Burada hâzır olan asker kâfî gelir. Allahü teâlâ hazretlerinin fadlı ile ve Habîbullah hazretlerinin mu’cizeleri ile mürtedlerin hakkından gelirler. Büyükler demişlerdir ki, sultân gönüllü olsa, hiç düşmân onun üzerine zafer bulamaz. Câbir bin Abdüllah “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, nice büyük sahâbîler ile minber dibinde oturmuşduk. Ceng niyyetine durduk. Herbirimiz Ebû Bekrin “radıyallahü anh” emri ile, yüreklenip ve kuvvetlenip, arslan gibi şâhlandık. O sâat, gazâ davulları çalındı. Onbin asker silâhlanıp, hâzır oldular. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” Hâlid ibni Velîdi, hâzır edip, onbin askere kumandan ta’yîn edip, cümlesini Allahü teâlâ hazretlerine ısmarladı. Mürtedler üzerine gönderdi. Hâlid bin Velîd askeri ile varıp, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin kudreti ile, Resûl-i ekremin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” zekât toplıyan me’mûrlarını şehîd eden tâifeyi, katl eyledi. Ondan sonra Hâlid bin Velîd “radıyallahü teâlâ anh”, hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin vefâtında ellerine kına yakan, defler çalan kadınları getirtdi. Ellerini kestirdi. Başlarını ateşe bırakdılar. Bunları siyâset için yapdılar. Ondan sonra bütün mürtedler gelip, pişmân olup, emân dilediler. Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” huzûruna nâme yazdılar. Yanıldık, hatâ işledik. Nemâz kılalım, zekât verelim. Her ne buyurur isen yerine getirelim. Hemen Hâlid bin Velîdi üstümüzden kaldır. Zîrâ, damarımızı kurutdu, kökümüzü kesdi, dediler. Ebû Bekr hazretleri “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, ben Peygamberimizin huzûrunda işitdim ki, **(Hâlid, Allahü teâlâ hazretlerinin kılıcıdır. Aslâ boş yere kan dökmez.)** Mâdem ki emân dilediler ve itâ’at gösterdiler, geri döndüler, îmâna geldiler, Hâlid bin Velîd onlara zarar vermez. Sonra onu geri çağırdı. Çok ikrâmlarda ve ihsânlarda bulundu. Bu haber, tevârihden (târîh kitâblarından) alınmışdır.

Kırkaltıncı Menâkıb: Hazret-i Ömer “radıyallahı teâlâ anh” buyurdu ki, hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” bir gecelik ameline veyâhud bir sâatlik ameline, bütün ömrümce işlediğim amelleri mümkün olsa değişirim. Sordular ki, yâ Emîr-el

mü'minîn! Ebû Bekrin o günde bir gecelik ameli ne idi. Buyurdular ki, o gece ki, Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine hicret etmek emr oldu. Birçok Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" arasında Ebû Bekr, Fahr-i âlem hazretlerine yol arkadaşı ta'yîn olundu. Hak sübhânehü ve teâlâ huzûrunda ve Habîbullah katında mukarreb olup, mertebesi yüksek olmasa, bu se'âdete ve bu izzete vâsıl olmaz idi. Resûl-i ekrem hazretleri ile Mekke-i Mükerremeden, Medîne-i münevvereye teşrîf buyurdular. Bundan büyük devlet-i ebedî ve se'âdet-i sermedî bir kimseye müyesser olmamışdır. Bundan sonra da müyesser olmaz. Yine o günde bir sâatlik amel odur ki, Fahr-i âlem hazretleri âhırete sefer etdikde, arabların çoğu, mürted oldular. Ben vardım. Hazret-i Ebû Bekre dedim: Yâ Resûlallahın halîfesi. Mel'ûnlara bir kaçgün müddet verseniz câiz değil midir. Buyurdular ki, yâ Ömer! Muhakkak ki bu islâm dîni kemâl mertebe temâmlanıp, kuvvetlenmişdir. Şimdi geri dönüş yokdur. Nitekim Allahü teâlâ azze şânehü kelâm-ı kadîminde, Mâide sûresi, 3.cü âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Bugün dîninizi sizin için ikmâl eyledim. Üzerinize olan ni'metimi temâmladım ve size din olarak islâmiyyeti vermekle râzı oldum)** buyurmuşdur. Şimdi, o Allahü teâlâ hakkı için ki, ondan gayri ilâh yokdur. Bir an emân vermeyip, ben onlara kılıç çekip, mürtedler ile kılıçdan gayri nesne ile söyleşmem, dedi. Ebû Bekr "radıyallahü anh", halîm, selîm tabî'atli, şefkat ve merhamet üzere iken, bunların hakkında böyle buyurdukları, îmânının kuvvetindendir ve yakîninin ziyâdeliğindendir. Bundan sonra dîn-i islâma zevâl gelmiyeceğini, kuvvetinin azalmıyacağını bildiği için, böyle kat'î cevâb verdi. Kalb-i şerîfleri, Resûlullah hazretlerinin kalb-i şerîflerine uygun olup, îmânının kuvveti ve sıdkı, bu mertebe kemâl bulmuş idi ki, bir kimse bunun derecesine yetişmemişdir. Şimdi, hazret-i Ömer gibi bir sultân-ı zîşân, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hakkında böyle şehâdet edince, kıyâs eyle ki, hazret-i Ebû Bekrin derecesi, ne yüksek ve âlî, se'âdetli derecedir. Bunlara muhabbet edip, hâlis sevenler dünyâda ve âhıretde inşâallah mahrûm kalmazlar.

Kırkyedinci Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" son hastalığında buyurdu ki; hilâfeti kime bırakacağım konusunda, tekrâr istihâre eyledim. Allahü teâlâdan dile-

dim ki, bana rızâsına uygun olanı versin. Bilirsiniz yalan söylemem. Hiçbir akllı kimse Allahü teâlâya kavuşma vaktinde [ya'nî ölüm ânında] kendine iftirâ yapılmasını arzû etmez ve müslimânları aldatmağı uygun bulmaz. Dediler ki, ey Resûlullahın halîfesi. Hiç kimsenin doğruluğunuza şübhesi yokdur. Ne söyliyecek isen, söyle. Buyurdu ki, gecenin sonunda, uykum bana gâlib geldi, uyudum. Resûl-i ekrem hazretlerini gördüm. İki beyâz kaftan giymiş. O kaftanların etrâfını [eteklerini] ben tutuyordum. Ne zemân ki o iki kaftan yeşil olmağa ve parlamağa başladı. Şöyle ki, bakanların gözlerini alırdı. Resûlullah hazretlerinin iki tarafında, iki uzun boylu kimse vardı. Gâyet güzel yüzlü idiler. Elbiseleri nûr gibi ve bakanlara sürûr verirdi. Hazret-i Resûl-i ekrem bana selâm verip, benimle müsâfehâ ederek, şereflendirdi. Mubârek elini benim göğsüme koydu. Bende olan ızdırâb geçdi. Dedi ki, ey Ebû Bekr! Sana kavuşma arzûmuz artmışdır. Vakti geldi ki, bizden yana gelesin. Ben uyku içinde o kadar ağlamışım ki, ehlim haberdâr olmuşlar. Bana sonra haber verdiler. Ben de dedim, (Ben de sizi özledim, yâ Resûlallah!). Buyurdular ki, yerine, bu ümmet için ümmetin âdil ve sâdıkı, yerde ve gökde herkesin rızâsını kazanmış, zemânının temizi olan Ömer bin Hattâbı geçir. Bu iki kişi senin vezîrlerindir, dünyâda yardımcılarındır, vefâtın zemânında yardımcılarındır. Cennetde komşularındır. Ondan sonra bana haber verdiler ve dediler ki, fikr ve vehmden kurtuldun ve sen Sıddîksın. Gökde melekler içinde Sıddîksın. Yerde halk içinde Sıddîksın. Dedim ki, yâ Resûlallah! Anam-babam sana fedâ olsun. Bu iki kişi kimlerdir ki, bunların benzerini görmedim. Buyurdu ki, bu iki kişi Cebrâîl ve Mikâîldir. Sonra gitdiler. Ben uyandım. Yüzüm göz yaşından ıslanmış. Âile efrâdım başımın ucunda ağlaşırlardı.

Kırksekizinci Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" son hastalığında, kendisinin evlâdını, hazret-i Âişe-i Sıddîkaya ısmarladı. İki oğlan iki kız vasıyyet eyledi. Hazret-i Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" der ki, hâlbuki, bir kız kardeşim var idi. Diğer kız kardeşim hangisidir, dedim. Hanımım hâmiledir. Öyle zân ederim ki, doğurduğu kız olsa gerekdir. Sonra, doğum oldu. Kız evlâdı oldu.

Kırkdokuzuncu Menâkıb: Zemânının kutbu ve bir dânesi, seyyid Mahmûd nakşibendi el-umverî elmulakkab bi el'azîz

“kuddise sirruh” ilmi tecridde, kendi te’lîf etdiği **(Güzîde)** adlı nefîs risâlesinin yirmidokuzuncu bâbında, beyân buyurmuşdur. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri halîfe oldular. Yemâme vilâyetinde Müseyleme adında bir kezzab [yalancı] peygamberlik da’vâsında bulundu. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” sahâbe-i kirâmı Yemâme vilâyetine gazâya gönderdi. Büyük savaş olup, Müseyleme-i kezzâbı öldürdüler. Târîhde şöyle beyân olunmuşdur: Müseyleme cenginde; Eshâb-ı kirâmın mubârek hâtırlarına korku geldi. Kur’ân-ı kerîm hâfızları katl olunduğu için, Kur’ân-ı kerîm yeryüzünden kalkacak diye korkdular. Allahü teâlâ hazretleri, hazret-i Ömerin mubârek kalbine ilhâm eyledi ki, Kur’ân-ı azîmi bir araya toplayıp, bir mıshaf yazılsın. Hemen kalkıp, Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” huzûruna vardı. Durumu arz etdi. Hazret-i Sıddîk buyurdular ki, Ben bu işte fikr ve teemmüle [ya’nî etrâflıca düşünmeğe] muhtâcım. Zîrâ Habîb-i ekrem hazretleri, cem’ etmediler. Cem’ edin diye emr de buyurmadılar. O zemân Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin de mubârek kalbine Allahü teâlâ ilhâm buyurdu ki, hayr, Kur’ân-ı azîmi toplayıp, bir mushaf yazmakdadır. Zeyd bin Sâbit hazretleri buyurdular ki, bir gün hazret-i Ebû Bekr beni istemiş. Ben de huzûruna vardım. Gördüm ki, hazret-i Ömer de, hazret-i Ebû Bekr de, durumu açıklayıp, Kur’ân-ı azîmi cem’ etmeği bana teklîf etdiler. Bu iş dağlardan ağır geldi. Bir nice gün sonra, Allahü teâlâ hazretleri benim kalbime de ilhâm eyledi ki, hayr, Kur’ân-ı kerîmi cem’ etmekde, bir araya toplamakdadır. Ben ise hazret-i Peygamberin zemân-ı şerîflerinde vahy kâtibi idim. Cebrâîl-i emîn hazret-i Peygambere kırâet etdiklerinde, son kırâetlerinde bile hâzır idim. Sonra Kur’ân-ı azîmi o tertîb üzere toplamağa teveccüh edip, tahtalarda ve kâğıdlarda, taşlarda ve ağaçlarda yazılanları ve Eshâb-ı kirâmın hâtırlarında mahfûz olanları toplayıp, Resûl-i ekrem hazretlerinden son zemânında dinlediğim tertîb üzere yazdım. Sûre-i Berâenin sonuna varınca; 127.ci âyet-i kerîmesinden sonra, sûre sonuna kadar hâtırımdan gitdi. [Son iki âyet.] Ba’zı kimselere sordum. Sonra Huzeymetebni Sâbit el ensârî hazretlerinin yanında buldum. Yerine yazdım. Sonra Sûre-i Ahzâba kadar yazdım. Ahzâb sûresinin 23.cü âyetini hazret-i Resûl-i Ekremden işitmiş idim. Kaybetdim. Onu taleb eyledim. Yine Huzeyme-i Ensârî hazretlerinin

yanında buldum. Yerine yazdım. Nihâyet Mushafı temâmladım. Halîfeye götürdüm. Ona (ilk Mushaf) diye ad koydular. Hazret-i Alî, hazret-i Ebû Bekr hakkında buyurdular ki, Hazret-i Ebû Bekr, insanlar arasında en büyük sevâba kavuşmuşdur. Kur'ân-ı kerîmi, levhalardan toplu hâle ilk getiren odur. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın hilâfeti zemânında bu Mushaf, onun yanında kaldı. Hazret-i Sıddîk-ı ekber, âhırete göçdükden sonra, hazret-i Ömerin yanında durdu. Hazret-i Ömer âhırete göçdükden sonra, Resûlullah hazretlerinin muhterem zevceleri, hazret-i Ömerin kızı Hafsanın "radıyallahü teâlâ anhâ" yanında durdu. Hazret-i Ebû Bekrin hilâfet müddeti iki sene oldu. Eksik ve fazla rivâyet de vardır. Ömrleri altmışüç senedir. Hicretin onüçünde, mubârek cemâzil evvelin yirmiikisinde akşam ile yatsı arasında vefât etdiler.

Ellinci Menâkıb: İmâm-ı Begavî, **(Meâlimüttenzîl)** adlı tefsîrinde, Lokmân sûresinde, meâl-i şerîfi **(Tevhîd ve tâ'atim yoluna gidenlere tâbi' ol ki, onlar Peygamber aleyhisselâm ve Eshâbıdır)** olan, onbeşinci âyet-i kerîmenin tefsîrinde, Atâdan nakl buyurmuşlardır ve o ibni Abbâs hazretlerinden nakl etmişdir. Buyurdular ki, âyet-i kerîmedeki kimseden murâd Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü anh". Bunun açıklaması odur ki, Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" islâma geldiği vakt, hazret-i Osmân, Talha ve Zübeyr ve Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ aleyhim ecma'în" yanına geldiler. Dediler ki, Sen bu şeklde tasdîk edip, îmân getirdin mi. Evet. O doğru sözlüdür. Siz de îmân getirin, dedi. Sonra hepsini alıp, hazret-i Habîb-i ekremin huzûr-u şerîflerine götürdü. Müslimân oldular. Bunların müslimân olmaları hazret-i Ebû Bekrin irşâdı ile oldu. Allahü teâlâ onun medhinde buyurdu: **(Bana dönen kimsenin yoluna tâbi' ol.)** Ya'nî Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" yoluna tâbi' ol, demekdir.

Ellibirinci Menâkıb: (Ravda-tüş-şekâyık) kitâbında, Ömer bin Hattâbdan "radıyallahü anh" rivâyet olunmuşdur. Buyurdular ki, hazret-i Resûl-i ekremin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" âhıreti şereflendirdikleri zemân, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh", bir acâib rü'yâ gördü. Uykusunda öyle şiddet ile ağladı ki, kapısı önünden geçerken ağlamasını işitdim. Merâk edip, kapısını çaldım. Hazret-i Sıddîk uyandı. Kapıyı çalmam se-

bebi ile kalkıp, benim için kapıyı açdı. Gözlerinin yaşı, şakaklarının üzerinden akardı. Sordum. Yâ Ebâ Bekr, niçin bu kadar ağladınız. Benim için Eshâb-ı Güzîni topla. Gördüğüm rü'yâyı onlara haber vereyim, dedi. Ben de Sahâbe-i kirâmı topladım. Cümlesi huzûrlarında hâzır oldular. Hazret-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Gördüm ki, kıyâmet kopmuş. İnsanlar hesâb yerine sevk olunur. Bir bölük mevki' sâhibleri gördüm. Minber üzerinde, yüzleri parlak, yaldız gibi parlar. Bir meleğe sordum. Bunlar kimlerdir. Dedi ki, bunlar Peygamberlerdir. Muhammed aleyhissalâtü vesselâm hazretlerine muntazırlardır [onu beklerler]. Zîrâ şefâ'at dizgini Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yedindedir. Hazret-i Muhammed aleyhisselâm nerededir, diye sordum. Dedi ki, Arşın kenârındadır. Dedim ki, beni hazret-i Muhammed aleyhisselâmın huzûr-ı şerîflerine götür. Ben Onun hizmetcisi ve arkadaşıyım. Ben Ebû Bekr-i Sıddîkım. Melek beni Resûlullahın huzûruna götürdü. Gördüm ki, mubârek başı açık. İmâmesini [sarığını] arşın önüne koymuş. Rıdâsı ile belini bağlamış. Sağ eli arşın kenârında. Sol eli Cehennemin kapısının halkasında. İstigâse edip, derdi ki, yâ Rabbî! Ümmetime merhamet buyur. Ümmetim içinde ülemâ var, Evliyâ var. Sülehâ var. Mücâhidler var. Hâcılar var. Allahü teâlâdan nidâ geldi ki, yâ Muhammed! İtâ'at edenleri söylersin. Âsileri zikr etmezsin. Fâsıkları, şerâb içenleri ve zâlimleri, fâiz yiyenleri, zîna yapanları, kan dökücüleri zikr etmezsin. Muhammed aleyhisselâm, yâ Rabbî! Onlar Senin buyurduğun gibidir. Lâkin onlarda müşrik ve sana oğul isnad edici ve saneme ibâdet edici [puta tapan] ve tevhîdden dönücü yokdur. Ümmetim üzerine şefâ'atimi kabûl et. Gözlerimden akan yaşlara acı, deyip, yalvarmağa başladı. Ben Habîbullah hazretlerine aşırı muhabbetimden ve acıdığımdan, dedim ki, yâ Resûlallah! Niçin bu kadar ağlıyor ve yalvarıyorsunuz, kendinizi çok yoruyorsunuz. Mubârek başını kaldırdı. Sol eli, Cehennemin kapısının halkasında idi. Cehennem kapısını bağlayıp, buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! Rabbimden ümmetimi sordum. Yalvarmam aşırı olduğu için, Rabbim teâlâ şânına uygun olarak, ümmetimi bana bağışladı. Benim ümmetim üzerine üzüntümü kaldırdı. Ben irâde etdim ki, yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlâ sana ba'zısını mı, bağışladı, yoksa hepsini mi diye söyliyecekdim. Sormadan önce sen kapıyı çal-

dın yâ Ömer. Uyandım. Hazret-i Ebû Bekr bu sözü söylediği ânda, evin içinden, bir ses işitdik: (Hepsini, hepsini bağışladı yâ Ebâ Bekr. Yalnız bir mü'mini kasd ile öldürenleri bağışlamadı. Onlar Cehennemde sonsuz kalacaklardır,) buyurdu. Hepimiz kalkıp, Allahü teâlâ hazretlerine hamd etdik ki, böyle bir Peygamberin ümmetinden eyledi. Raûfdur, rahîmdir, şefâ'ati bizim hakkımızda kabûl olundu. Böylece maksadına vâsıl oldu, kavuşdu.

Elliikinci Menâkıb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hilâfetleri zemânında, Medîne-i Münevverede gezerken, bir evin kapısı önüne geldi. O evin içerisinden ağlama sesi işitdi. Bir kadın şi'r okuyup, gözünden yaş akıtır. O şi'rin ma'nâsı budur:

Ey ay yüzlüm, Sen aydan dahâ fazla güzelsin.
Parlak ay yüzün ile, güneşi alt edersin.
Dâyem (Dadım) henüz ağzıma südü koymadan önce.
Senin yâkut dudaklarını, hâtırlayıp, kan içdim.

Bu şi'rin okunuşu, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın mubârek kulaklarına te'sîr etdi. Kapıyı çaldı. Ev sâhibi dışarı çıkdı. Ondan süâl buyurdular ki, hür müsün, rakîkmisin [köle misin]. Bu beyti kimin için okursun. Kimin için ağlıyorsun. Kadın dedi ki, yâ Resûlullahın halîfesi. O ravda-i münevvere hakkı için, bunu benden sorma. Buyurdular ki, gönlün sırrını duymayınca bu makâmdan adımımı atmam. Câriye, içden bir âh çekerek, Benî Hâşim gençlerinden birisini söyledi. Sıddîk hazretleri mescide vardı. O câriyenin sâhibini bulup, parasını ödeyip aldı ve âzâd etdi. Sevdiği gence nikâh etdi veyâ bağışladı. Hazret-i Molla Câmî **(Bahâristân)** kitâbında, bu hikâyeyi rivâyet buyurmuşlar ve bu şi'ri söylemişlerdir: (Ey gönül! Cihânın bütün maksadlarını bir tarafa bırakmış olan kimseden başkası, seni sevdiğin ile birleşdiremez. İş, maksad [arzû] derdi ile hâsıl olur. Eğer derdin yoksa, inle ki, bir gönül ehli sana acısın da murâdına kavuşdursun!)

Elliüçüncü Menâkıb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" için bildirilen âyet-i kerîmeler hakkındadır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sonra, hak üzere halîfe Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri olduğu icmâ' ile sâbit olmuşdur.

1– Yukarıda zikr olunduğu minvâl üzere, Hak sübhânehü ve

teâlâ hazretleri Kur'ân-ı azîmde haber vermişdir ve buyurmuşdur: **(Sizden îmân edip de, sâlih amel işleyenlere, Allahü teâlâ şöyle va'd buyurdu: Yemîn olsun ki, kendilerinden evvel gelen İsrâil oğullarını nasıl kâfirlerin yerine getirdi ise, onları da kâfirlerin arâzîsine getirecek** (hâkim kılacak)**, onlara kendileri için seçdiği islâmı kuvvetlendirip, icrâ imkânı verecek, onları korkularının arkasından muhakkak emniyyete kavuşduracakdır. Allah, müslimânların düşmanlarını helâk edecekdir. Böylece bana hiçbir şeyi ortak koşmıyarak, hep bana ibâdet edeceklerdir. Kim bundan sonra nankörlük ederse, işte onlar asıl fâsıklardır.)** [Nûr sûresi ellibeşinci âyet-i kerîme meâli.]

Âlimler buyurdular ki: Allahü teâlâ, îmân getirip, iyi ameller işleyen kimselere va'd etmişdir ki, onlardan elbette yeryüzünde halîfeler yapar. Nitekim o kimseler ki, onlardan evvel de halîfe oldular. Ya'nî benî İsrâilin dinleri ki, beğenilmişdir. Onlara elbette bedel verir. Onlara korkudan sonra emînliği verir. Tâ ki ibâdet ederler, Allahü teâlâya hiç birşeyi şerîk eylemezler. Her kim ki bir ni'mete ondan sonra küfrân getirirse, onlar fâsıklardır.

Peygamber "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ve Eshâb-ı kirâm Mekke-i mükerremede müşriklerden korkuda idiler. Medîne-i münevvereye gitdikden sonra, yine korku fazla idi. O vakt emîn oldular ki, Allahü teâlâ dînini her yere yaydı ve onları düşmân üzerine gâlib getirdi. Bu âyet-i kerîmede; Ebû Bekr "radıyallahü anh" hazretlerinin ve diğer halîfelerin hilâfetlerinin doğruluğuna delîl vardır. "Rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". Ondan dolayı ki, Allahü teâlâ hazretlerinin, va'dinden dönmek ihtimâli yokdur.

2– **(Dîni kuvvetli, malı çok olanlar, fakîr akrabâsına, Allah yolunda hicret edenlere mal vermemeğe yemîn etmesin. Onların kusûrlarını afv edip, bağışlasınlar. Böylece, Allahü teâlânın sizi afv etmesini istemez misiniz. Allahü teâlâ gafûrürrahîmdir.)** [Nûr sûresi yirmiikinci âyet-i kerîmesinin meâli.] Bu âyet-i kerîmenin nüzûl sebebi şu idi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh", Mıstaha nafaka vermemeğe yemîn etdi. Çünki o, hazret-i Âişe hakkında yakışıksız sözler söylemiş idi. Bu Mıstah fakîr bir kimse idi. Muhâcir idi. Ehl-i Bedr cümlesinden idi. Ebû Bekr-i Sıddîkin teyzesi oğlu idi. Bu âyet-i kerîme nâzil oldu. Hazret-i Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", bu âyet-i kerîme-

yi okuyunca, hazret-i Sıddîk “radıyallahü anh” (Allahü teâlâ bu âyet-i kerîme ile nafaka vermediğim için beni bildiriyor. Bundan sonra kimsenin nafakasını kesmiyeceğim,) buyurdu.

3– **(Ey îmân edenler! Sizden kim dîninden dönerse, Allahü teâlâ, başka bir kavm getirir. Allahü teâlâ onları sever. Onlar da Allahü teâlâyı severler. Mü'minlere tevâzû' ederler. Kâfirlere karşı şiddetlidirler. Allah yolunda cihâd ederler. Ayblanmakdan çekinmezler. Bu Allahü teâlânın bir ihsânıdır. Dilediği kullarına verir. Allahü teâlânın fadlı çok genişdir, bu fadla lâyık olanları bilir.)** [Mâide sûresi ellidördüncü âyet-i kerîmesinin meâli.] Bu âyet-i kerîme de Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü anh” şânı hakkındadır.

4– **(Emr ve yasaklarda Allahü teâlâya ve Resûline itâ'at edenler, Allahü teâlânın kendilerine ni'met verdiği Peygamberler, Sıddîkler, şehîdler ve sâlihlerle berâberdir. Onlar ne güzel arkadaşdır. Bu üstünlük Allahü teâlâ tarafından verilir. Allahü teâlâ üstün kullarına mükafât verilmesini bilir.)** [Nisâ sûresi 69 ve 70.ci âyet-i kerîmelerin meâli.] Bu âyet-i kerîmelerde delîl vardır ki, hazret-i Habîbullah ile hazret-i Ebû Bekrin arasında vâsıta yokdur. Bütün müslimânlar Ebû Bekr hazretlerine Sıddîk derler. Bir şehâdetde, yarısı ile âdil, yarısı ile zâlim olmak lâyık olmaz. Vâcib odur ki, Resûlullah hazretlerinin derecesi ile hazret-i Ebû Bekrin derecesi arasında başka bir derece yokdur. Râfizîlerin söyledikleri yanlışdır. Hem bu âyet-i kerîmelerde delîl vardır ki, Allahü teâlâ hazretlerinin ni'meti bu tâife üzerine kendi fadlındandır. Yoksa onlar bu ni'mete, ibâdetleri ile kavuşmuş değillerdir. Kaderiyye fırkasının kavlinin aksine, Allahü teâlâ **(Bu Allahü teâlânın fadlındandır)** buyurduğunu görmez misiniz. Bu âyet-i kerîmelerde açıklandı ki, Râfizîlerin bâtıllığı imâmet bâbında, Kaderiyyenin bâtıllığı inâyet bâbındadır.

5– **(Ey îmân edenler! Allahü teâlâya ve Resûlüne ve Sizden olan emîrlere itâ'at ediniz!)** [Nisâ sûresi ellidokuzuncu âyet-i kerîmesinin meâli.] İkrime “radıyallahü anh” hazretleri der ki, Ülül-emrden murâd, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül-Fârûk hazretleridir. Ondan dolayıdır ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu; **(Benden sonra, Ebû Bekr ve Ömere tâbi' olunuz. Onlar benim yanımda, vücûdda baş gibidir.)**

6– **(Eğer siz harbe gitmiyerek Resûlüme yardım etmezseniz, Allahü teâlâ ona yardım eder. Allahın Resûlünü kâfirler Mekkeden çıkardıkları zemân, onun yanında Ebû Bekrden başka kimse yokdu. İkisi mağarada berâberdiler. Resûl-i ekrem, arkadaşı Ebû Bekre, mahzûn olma, Allahü teâlânın yardımı bizim ile berâberdir, derdi. Allahü teâlâ ona** [hazret-i Ebû Bekre] **kalblere rahâtlık veren sekînesini indirdi. Sizin görmediğiniz ordu ile onu kuvvetlendirdi.** [Ya'nî melekler ile onu korudu.] **Kâfirlerin küfre da'vetini veyâ şirki alçak kıldı. Tevhîdi veyâ dînine da'veti yüksek oldu. Allahü teâlâ Azîz ve Hakîmdir.)** [Tevbe sûresi kırkıncı âyet-i kerîme meâli.] Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hazretlerinin o mağarada endîşesi, kendi üzerine korkusundan değildi. Lâkin ümmet üzerine şefkatinden idi. Zîrâ, hazret-i Peygamber-i zîşâna dedi ki, eğer beni öldürürlerse, ne olur. Bir adam öldürmüş olurlar. Ammâ, eğer mubârek cism-i latîfinize bir elem erişir ise, ümmet helâk olur. Hazret-i Resûlullah buyurdular ki, **(Niçin düşünürsün o iki kimsenin hâlini ki, onların üçüncüleri, Allahü teâlâ hazretleridir.)** Üç gün mağarada durdular. Hazret-i Ebû Bekrin birkaç koyunu vardı. Âmir bin Füheyre güderdi. Hergün o koyunları, o mağara yanına götürürdü. Onlardan süt içerlerdi. Resûlullah hazretleri mağaradan çıkmak niyyet etdi. Abdürrahmân bin Ebû Bekr-i Sıddîk, iki deve getirdi. Binip gitdiler. Dört kişi oldular. Hazret-i Resûl-i ekrem, Ebû Bekr-i Sıddîk, Âmir bin Füheyre, Abdüllah bin Âmir bin Abdülleys. Sonraki ahvâlleri dahâ önce anlatılmışdır.

7– **(... Allahü teâlâdan ancak âlim kulları korkar. Şübhesiz ki, Allahü teâlâ azîzdir ve gafûrdur.)** [Fâtır sûresi yirmisekizinci âyet-i kerîmesinin meâli.] İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe "rahmetullahi aleyh", Allah lafzının (h)sini ötüre ile, ulemâ kelimesinin hemzesini üstün ile okudu. Allahü teâlâ hazretlerinin haşyeti, burada ilm ma'nâsına olur. Ma'nâsı böyle olur ki, ilm ehlinin hâtırını ancak Allahü teâlâ bilir. Bu âyet-i kerîmenin nüzûlü o oldu ki, Ebû Bekr hazretlerinde bir korku hâsıl olmuş idi. Mubârek yüzünde belirtisi anlaşılırdı. Hazret-i Server-i kâinât, hazret-i Ebû Bekr ile bu konuda konuşurdu. Allahü teâlâ hazretleri bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu.

8– **(Muhâcirin ve ensârdan, en önce îmân edenlerden ve onlara iyilikde tâbi' olanlardan Allahü teâlâ râzıdır. Onlar da Al-**

lahü teâlâdan râzıdır. Onlar için Allahü teâlâ Cennetler hâzırlamışdır. Altından ırmaklar akar. Orada ebedî kalırlar. Bu çok büyük bir kurtuluşdur.) [Tevbe sûresi 100.cü âyet-i kerîmesinin meâli.] Resûlullah hazretlerine önce îmân getiren kimse hakkında müfessîrin ihtilâf etmişdir. Bir kısmı dediler ki, en önce îmân getiren Hadîce-i kübrâdır "radıyallahü teâlâ anhâ". Bir kısmı dediler ki, hazret-i Ebû Bekrdir "radıyallahü teâlâ anh". Bu kavl dahâ kuvvetlidir. Zîrâ hazret-i Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Eğer Ebû Bekrin îmânı, bütün mü'minlerin îmânları toplamı ile tartılsa, Ebû Bekrin îmânı ağır gelir.)** Ondan dolayıdır ki, bir kimse, iyi bir iş işlese, bir başka kimse de, o işledikden sonra o işi işlese, bu ikincinin ecri evvelki kişinin terâzîsine konur. İkinci kişinin ecrinden bir nesne eksilmez. Yine Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Ebû Bekrin sizin üzerinize üstünlüğü, nemâz ve orucunun çokluğu ile değildir. Onun sizin üzerinize üstünlüğü, onun gönlünde olan şey iledir.)** Devâmlı üstünlük, Allahü teâlâ hazretlerinin ma'rifetinden dolayıdır. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" ma'rifetullah ciheti ile hepsinden üstündür. Bir başkası, ma'rifetullahda Ebû Bekr-i Sıddîkdan üstün olsa idi, üstünlük onun hakkı olurdu.

9– **(Ey îmân edenler! Allahü teâlânın râzı olmadığı işlerden sakınınız ve sâdıklar ile berâber bulununuz!)** [Tevbe sûresi 119.cu âyet-i kerîmesinin meâli.] Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurur ki, bu âyet-i kerîmedeki sâdıklardan murâd Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretleridir. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü anh" Ensâr üzerine fazîletini bu âyet-i kerîme ile istidlâl etdiler. Ensâr muhâcirine dediler ki, bizden bir imâm olsun, sizden bir imâm olsun. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" minbere çıkdı. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine senâ etdi. Buyurdu ki, ey Ensâr! Mü'minlersiniz. Allahü teâlâ hazretleri bize sıdk vermişdir o yerde ki, diyerek, meâl-i şerîfi **(... onlar** [muhâcirler]**, Allahü teâlâdan fadl ve rızâ talebi ile ve Allahü teâlânın dînine ve Resûline nusret ile mülklerinden ve memleketlerinden ihrâc olundular. O muhâcirler kavl ve fi'l ile dîni islâmda sâdıkdırlar)** olan, Haşr sûresi 8.ci âyet-i kerîmesini okudu. Ensârın temâmı kabûl edip, kendilerinden bir halîfe olması da'vâsından vazgeçdiler.

10– **(Doğruyu** (Kur'ânı) **getiren** (Peygamber aleyhisselâm) **ve onu tasdîk eden** (mü'minler) **ise, işte bunlar takvâ sâhibi kimselerdir.)** [Zümer sûresi, 33. âyet-i kerîmesi meâli.] Alî bin Ebî Tâlib hazretleri buyurdu ki, Sıdk ile gelen kimse hazret-i Muhammed aleyhisselâtü vesselâm ve onu tasdîk eden, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü teâlâ anh".

11– **(Mekke-i mükerremenin fethinden önce malını veren ve cihâd eden kimseye, fethden sonra malını dağıtan ve cihâd edenden dahâ büyük derece vardır. Allahü teâlâ hepsine Cenneti va'd etdi.)** [Hadîd sûresi 10.cu âyet-i kerîmesi meâli.] Kelebî, bu âyet-i kerîmenin Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" hakkında indiğini ve onun üstün olduğunu açıkca bildirdiğini söylemişdir. Hazret-i Sıddîkın fazîleti gayrilerden üstündür. En önce o müslimân oldu. Haberde gelmişdir ki, Ebû Emâme, Amr bin Enis hazretlerine dedi ki, niçin kuvvetli müslimân olduğunu iddia edersin. Amr dedi ki, bunun sebebi şudur: Ben halkı dalâletde gördüm. Bunlarda hak üzere hiç kimse görmedim. İşitdim ki, Mekke-i mükerremede bir zât Peygamberlik da'vâsı eder. Vardım, gördüm ki, kavmi Onun üzerine gâlib, kendi mağlûb, O mert kimseye dedim ki, sen nesin. Dedi ki, Nebîyim. Dedim, Nebî nedir. Dedi ki, Allahü teâlâ hazretlerinin Resûlüdür. Seni niye göndermiş, dedim. Dedi ki, Onun birliğini bilmek, şerîk getirmemek, putlara tapınmamak, sıla-ı rahm etmek için gönderdi. Dedim ki, senin ile kim var. Bunun üzerine dedi ki, bir hür, bir köle. Bakdım, Ebû Bekr ile Bilâl idi. Ben de müslimân oldum. Onun için ki, üçüncü müslimân oldum. Abdüllah bin Mes'ûd hazretleri buyurur ki, kılıcı ile müslimânlığı ilk açığa çıkaran, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü teâlâ anh". Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurur, İslâmda herkesden evvel olan Resûlullahdır "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", ikinci Ebû Bekrdir "radıyallahü anh", üçüncü Ömerdir "radıyallahü anh". Yine buyurdu; bir kimse ki, beni Ebû Bekr ve Ömerden "radıyallahü anhüm" üstün gösterir ise, ona had cezâsı vururum. Ve şâhidliğini kabûl etmem.

12– **(Onlar için nedir ki, Rablerine da'vet olundukda, icâbet edip, emr ve nehyinde itâ'at ederler. Nemâzı şartları ve erkânı ile devâmlı kılarlar. Emrlerinde meşveret ederler. Verdiğimiz rızk-**

dan fakîrlere ve hayra verirler.) [Şûrâ sûresi 38.ci âyet-i kerîme meâli.] Bu âyet-i kerîme Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin şânını bildirmek için nâzil olmuşdur. Zîrâ bütün malını fakîrlere dağıtdı. Ne kadar, kötülediler. Kötüliyenlere iltifât etmedi. Bu hükm bütün mü'minler hakkında müşterekdir.

13– **(Yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Hudeybiyeden geri dönenlere de ki, siz, şiddetli cengci bir kavm ile harbe da'vet olunursunuz ki, tâ, onlar islâma gelinceye kadar veyâ onlardan cizye kabûl olununcaya kadar muharebe olunur. Onlar müşrikler veyâ Peygamber aleyhisselâmdan sonra mürted olanlardır. Eğer siz o cengde hulûs ile harb ederseniz, Allahü teâlâ size dünyâda ganîmet ve âhıretde Cennet verir. Eğer bundan önce Hudeybiyede i'râz etdiğiniz gibi, o muhârabede de i'râz ederseniz, Allahü teâlâ sizi şiddetli azâb ile azâblandırır. İş bu i'râz hakkında olan va'd ve azâbı müslimânların za'îf ve âcizleri işitdikde, bizim hâlimiz nice olur derler.)** [Feth sûresi 16. cı âyet-i kerîme meâli.] Râfi' bin Hadic "radıyallahü teâlâ anh" der ki: Biz bu âyet-i kerîmeyi dâimâ okurduk. Fekat bu vak'anın ne zemân olacağını bilmezdik. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri müslimânları; Yemâmede Müseylemetülkezzâbın eshâbı, benî hanîfe üzerine harbe gönderdi. Anladık ki, kasd edilen onlardır. Bu âyet-i kerîmede mülhidler ve mübtedi'ler üzerine iki hüccet meydâna çıkmışdır. Birincisi, mülhidler üzerinedir. Bu âyet-i kerîmede gaybdan haber vardır. Bir zemân sonra bu haber meydâna gelmişdir. Mülhidlerin kavlinin hilâfına, bu mu'cize meydâna çıkmışdır. Bu âyet-i kerîmede mübtedi'ler için de tenbîh vardır. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin halîfeliğinin doğruluğuna delîl vardır. Bundan dolayıdır ki, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurdu ki, **(Da'vet olunursunuz!)** ya'nî yakın zemânda, siz da'vet olunursunuz bir gürûha ki, be's-i şedîd sâhibidir. Eğer o da'vet ediciye itâ'at ederseniz, size ecr verilir. O da'vet ediciye itâ'ati vâcib kıldı. Onları, şiddetli zarar sâhibi olan kavm üzerine da'vet eden Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü teâlâ anh". Onları acem ve rûm harbine o koydu. Bütün müfessirlerin kavlleri üzerine, bu kavm, bu iki gürûhdan hâli değildir. Eğer Benî hanîfe olursa, O da'vet eden Ebû Bekr hazretleri olur. Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" imâmeti [halîfeliği] doğrulukda,

hazret-i Ömerin de “radıyallahü teâlâ anh” imâmetinin [halîfeliğinin] doğruluğu olur. Eğer maksad pers [İrân] ve rûm [Bizans] olur ise, hazret-i Ömer olur. İmâmlığın hak olduğuna delîl olur. Onun imâmeti doğrulukda hazret-i Ebû Bekrin de imâmeti sâbit olur. Bu iki şekilden başka dürlü söyliyen azdır. Gaybdan haber veren açık bir delîlin doğruluğu bu âyet-i kerîme ile açığa çıkdı. Orada buyurdu ki, (Da’vet olunursunuz!). Her iki halîfe için buyrulan öyle vâki’ oldu. Zîrâ Kur’ân-ı azîmüşşânın îcâzı vechlerindendir ki, gaybdan haber verir. Tafsîli ile habere mutâbık ve muvâfık vâkı’ olur. Allahü teâlâ hazretleri o kimseye basîret verir ise, bunu bilmeğe muktedîr olur.

14– **(O kimse ki, malından Allah için harcar, şirk ve isyândan sakınıp ve ihsân olan kelîme-i şehâdeti, yâhud infâk etdiği malın mukâbili va’d-i ilâhiyi tasdîk ede. Biz ona âsân ve râhata sebeb olucu ve Cennete girmeğe sebeb olan yolunu kolaylaşdırırız.)** [Leyl sûresi 5, 6, 7.ci âyet-i kerîme meâli.] Demişlerdir ki, bu âyet-i kerîme Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü anh” şânı hakkında nâzil olmuşdur. Her ne eline geçse halka dağıtırdı. Bunda da Allahü teâlânın buyurduğu üzere iş yapmasından dolayı onu medh buyurdular. Demişlerdir ki, Hüsnâ, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin sevâb vermeği va’d etmesidir.

15– **(O ateşden** [Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” gibi] **ziyâde müttekî olan ictinâb edip, kurtulur ki, Allahü teâlâ yanında temîz ve va’dine nâil olmak için, malını Allah yolunda hayrâta sarf eder.)** [Leyl sûresi 17., 18.ci âyet-i kerîme meâli.] Hişâm; babası Urveden rivâyet eder: Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” yedi köle satın alıp, azâd etdi. Müşrikler onlara müslimân oldukları için azâb ederler idi. Birisi Bilâl “radıyallahü anh” hazretleridir. Dahâ önce anlatılmışdır. Biri Âmir bin Füheyre ve onun kızı Hindiyye idi. Müslimân oldu ve a’mâ oldu. Müşrikler dedi ki, lât ve uzza, görmesini ondan geri aldı. O dedi ki, ben lât ve uzzaya inanmam. Allahü teâlâ tekrâr görmesini nasîb etdi. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” oradan geçerken, o değirmen çekerdi. O evin hanımı olan kişi, ona dedi ki, “ben seni, senin bu sâhiblerin azâd etmeyince azâd etmem.” Hazret-i Ebû Bekr bunu işitip, buyurdular ki, bu câriyeyi kaça satarsın. O dedi, bu kadar gümüş. Hazret-i Sıddîk, dediğin akçaya aldım, buyurdu. Abdüllah bin Zübeyr “radıyallahü

teâlâ anh” minber üzerinde dedi ki, Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, za’îf kulları [köleleri] satın alıp, azâd ederdi. Babası ona dedi ki, niçin kuvvetli köle satın almazsın. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, za’îf köleleri satın alıp, azâd ederim ki, Allahü teâlâ bu za’îf kulunu Cehennemden azâd etsin. Hak sübhânehü ve teâlâ; meâl-i şerîfi, **(Şirk ve günâhlardan sakınan kimseler, Cehennemden uzaklaşmış olurlar)** olan [Leyl sûresi 17.ci] âyet-i kerîmeyi gönderdi. Sûrenin sonuna kadar hep, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” hazretlerine işâretdir. Mü’minler, Ebû Bekre “radıyallahü anh” halîfe dedi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” halîfe dedi ve buyurdu ki, **(Ebû Bekr, Allahın dîni üzerine benim halîfemdir)**. Allahü teâlâ ona halîfe dedi. **(... onları yer yüzüne halef kılacağına....)** buyurdu. Râfizîler la’net etdiler. Kendileri la’nete müstehâk oldular. Allahü teâlâ ve Resûlü ve mü’minler ona halîfe diyorlar. Râfizîler muhâlefet etmiş oluyorlar. Allahü teâlâ hazretleri; Nisâ sûresinin yüzondördüncü âyetinde meâlen, **(Kendisine tevhîd ve doğru yol bildirildikden sonra, Resûlullahın doğru yolundan sapan ve i’tikâd ve amelde mü’minlerden ayrılan kimseyi, âhıretde kâfirler ile birlikde Cehenneme sokarız.)** buyurdu. Allahü teâlâ hazretlerine ve Resûlüne, râfizîler gibi muhâlefet eden yokdur. Allahü teâlâ buyurur; Ebû Bekr dînin büyüğüdür. Râfizîler, hâşâ münkir idi, diyor. Allahü teâlâ; fâdıl idi, buyuruyor. Râfizîler bâtıl idi diyor. Allahü teâlâ münfık [malını dağıtan] idi buyuruyor. Râfizîler, Allahü teâlâ muhâfaza etsin, münâfık idi, diyor. Haberde gelmişdir ki, bir gün hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin yanında oturmuş idi. Ebû Bekr-i Sıddîk için Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bizim yanımızda Ebû Bekr, yerdekiler yanından dahâ meşhûrdur. O senin hayâtda vezîrin, vefâtından sonra halîfendir.

Nükte: Eshâb-ı Kehfin köpeği, o civânmert olan Eshâb-ı Kehf ile dünyâda birkaç adım yürüdüğü için, mağarada onlar ile berâber oldu. Yatmakda onlar ile oldu. Kıyâmetde ve Cennetde onlar ile olur. Acâib olan odur ki, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh”hazretleri, Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin, sohbetinde bulundu. Mihnetde Onun ile oldu. Da’vetde Onun ile oldu. Seferde Onun ile

oldu. Hazarda Onun ile oldu. Mağarada Onun ile oldu. Yolda ve hicretde, cân ve mal vermekde Onunla oldu. Kabrde, şefâ'atde, Onunla olur. Makâm-ı Mahmûdda, Cennetde, Allahü teâlâyı görmekde, Onunla olur. Zikr olunan âyet-i kerîme ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın şânı ile alâkalı olduğunu tefsîrde gördük, işitdik ve yazdık. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hakkında nasıl kötü düşünülebilir? [Eshâb-ı Kehfin köpeği, o mertler ile birkaç adım gitmekle kıymetleniyor da; Ömrü Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yanında geçenler kıymetlenmez mi?]

Ellidördüncü Menâkıb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" için haber verilen hadîs-i şerîfler hakkındadır:

1– Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ ve an ebîhâ" buyurdular ki; Bir gece benim nöbetim idi. Seyyid-i âlem hazretleri benim hücreme [odama] geldi. Ben dedim: Bana, babam Ebû Bekr-i Sıddîk hakkında birşey söyle. Buyurdular ki: Yâ Âişe. Bana Cebrâîl aleyhisselâm Allahü teâlâdan haber verdi ki; Allahü teâlâ rûhları yaratdı. Cümle rûhlar arasından Ebû Bekrin rûhunu, Peygamberler ve mürsellerden sonra seçdi. Toprağı Cennetdendir. Suyu âb-ı hayâtdandır. Allahü teâlâ Cennetde, Ebû Bekr "radıyallahü anh" için, yâkutdan bir köşk halk eyledi. O köşk (kasr) içinde, inciden çok serâylar halk etdi. Allahü teâlâ onun hakkındaki düâlarımı kabûl etmişdir. Ondan ma'siyyet [kötülük] meydâna getirmez. Tâatlar kapısını üzerine bağlamaz. Kabrde komşum ve benden sonra halîfem Ebû Bekrdir. Cebrâîl ve Mikâîl aleyhimesselâm Ebû Bekrin hilâfetine berâberce bî'at ederler. Gökler ehli ve yerler ehli, şeytânlardan ba'zısı, bir mikdâr cinnîler onu bilirler. Bu kadar meşhûr Ebû Bekri "radıyallahü teâlâ anh" bilmeyen ve hurmet etmiyen benden değildir. Ben de ondan değilim.

2– Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu. Bir kimse vardır ki, Cennete girdiği zemân, köşklerde, serâylarda, odalarda bulunan herkes ona merhabâ, merhabâ derler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" dedi ki, biz o kimseyi, o kasrlarda görür müyüz! Resûlullah aleyhisselâm buyurdu ki, Evet, yâ Ebâ Bekr, o mert sensin.

3– Esâd bin Zürâh “radıyallahü teâlâ anh” diyor ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini hutbe okurken gördüm. Ebû Bekre iltifât edici şeyler söyledi. Nerede Ebû Bekr, buyurdu. Cebrâîl aleyhisselâm bana şimdi haber verdi ki, Ümmetin hayrlısı, Senden sonra Ebû Bekrdir “radıyallahü teâlâ anh”.

4– Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûrunda, Ebû Bekr-i Sıddîk zikr olundu. Hazret-i Server-i âlem buyurdular ki, Ebû Bekrin misli gibi kimse olamaz. İnsanlar beni tekzîb ederken, ya’nî yalanlarken o beni tasdîk etdi ve bana îmân getirdi. Herkes benden kaçarken, o bana kızını tezvîc etdi. Malını bana fedâ etdi. Benimle zor kaldığımız sâatde ve gecede berâber mücâhede etdi. Âgâh olun ki, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” kıyâmet gününde Cennet develerinden bir deveye binmiş olarak gelir. Eğeri yeşil zebercedden, yuları inciden, kendisi de sündüs ve istebrakdan yeşil iki elbise giymiş olduğu hâlde, bana anlatır, ben de ona anlatırım. Kıyâmet ehli derler ki, bunlar kimlerdir. Allahü teâlânın Resûlü Muhammed aleyhisselâm ve Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyallahü teâlâ anh”, diyeler.

5– Hazret-i Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdular ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin son hastalığında ağrısı artdı. Buyurdular ki: Ebû Bekre emr edin, nâsa imâm olup, nemâz kıldırsın. Ben dedim ki, yâ Resûlallah! Ebû Bekr sizin makâmınıza geçince, ağlamasından sesini kimse işitmez. Ömer bin Hattâbı emr edin, kavme imâmet eylesin. Resûlullah hazretleri yine buyurdu ki, Ebû Bekre söyleyin, kavme imâmet eylesin. Yine ben dedim, yâ Resûlullah! Ebû Bekr, sizin makâmınızda durmağa tâkat getiremez. Yine buyurdu ki, Ebû Bekre söyleyin. Kavme imâmet eylesin. Âişe hazretleri yine buyurdu ki, Hafsaya varıp, dedim ki, sen Resûlullah hazretlerine söyle ki, babam Ebû Bekr imâmet makâmında durursa, ağlamakdan kimse sesini işitmez. Hafsa “radıyallahü teâlâ anhâ” da söyledi. Yine Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki; Ebû Bekre söyleyin, kavme imâmet eylesin. Siz kardeşim Yûsüf aleyhisselâmı sıkıntıya düşüren kimseler değil misiniz. Ben Ebû Bekr diyorum. Siz Ömer diyorsunuz. Hafsa “radıyallahü teâlâ anhâ” üzülüp, Âişeye “radıyallahü teâ-

lâ anhâ", beni mahzûn etdin diyerek gitdi.

6– Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü anhümâ" buyurdu: **(İzâcâ'e)** sûresi nâzil olduğu vaktde, hazret-i Abbâs, hazret-i Alînin yanına geldi. Dedi ki, yâ Alî! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin vefâtlarını haber veren âyet gelmişdir. Bizler bilmeyiz, kendilerinden sonra kim halîfe olur, hangi kimsede karâr verir? Varalım Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna süâl edelim. Eğer bu işi bize tevdî buyurursa, Kureyşin bizim ile düşmânlığı olmaz. Eğer bizden gayriye buyurur ise, ricâ ederiz ki, o kimseye, bizim hakkımıza riâyet etmesi için vasiyyet buyursun. Abbâs "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine vardı. Süâl etdi; yâ Resûlallah! Sizden sonra kim halîfe olur. Cevâb buyurdular ki, yâ Abbâs! Yâ Resûlallahın amcası. Allahü teâlâ, benim halîfeliğimi Ebû Bekre vermişdir. Din üzerine kendi vahy eyledi. Benden sonra halîfe Ebû Bekr olur. Ebû Bekrin her söylediğini kabûl edin, necât ve felâh bulursunuz. Ona mutî' olun, doğru yolu bulursunuz. Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" dedi ki, Onlar Ebû Bekr hazretlerine mutî' oldular; doğru yolu buldular. Her kim ki, Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" hilâfetini hak bilip, bütün sahâbe-i kirâmı dost tutar, doğru yolu bulur ve emîn olur.

7– Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdular ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde idik. Kays kabîlesinden bir gürûh geldi. İleri-geri ba'zı sözler söyleyip, sorular sordular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine müteveccih olup, buyurdular ki, söylediklerini, duydun mu? Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" duydum, yâ Resûlallah! dedi. Şimdi, o hâlde onlara cevâb ver, buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr onlara gâyet güzel cevâblar verdi. Resûlullah hazretleri buyurdular ki, "Yâ Ebâ Bekr, Allahü tebâreke ve teâlâ sana Rıdvân-ı Ekber versin." Sahâbe-i güzînden birisi dedi ki, Yâ Resûlallah! Rıdvân-ı Ekber nedir? Buyurdular ki; Allahü teâlâ âhıretde cümle kullarına umûmî tecellî eder. Ebû Bekre "radıyallahü anh" husûsî tecellî eder.

8– Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki; Ceb-

râîl aleyhisselâm, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine geldi. Çok zemân yanında kaldı. Vahy söyledi. O esnâda Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” geldi, geçdi. Resûl-i ekrem hazretleri, Cebrâîl aleyhisselâma buyurdu ki, yâ Cebrâîl, siz semâda Ebû Bekri bilir misiniz? Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, evet. Seni halka Peygamber gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Ebû Bekr gökde yerdekinden dahâ çok meşhûrdur. Göklerdeki adı Halîmdir.

9– Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anhümâ”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden rivâyet eder. Resûl-i ekrem hazretleri buyurdular: Beni mi’râca götürdükleri gece, Allahü teâlânın huzûrunda durdum. Bana buyurdu. Yâ Ahmed! Ehlini kime ısmarladın. Dedim, Ebû Bekr-i Sıddîka. Allahü teâlâ buyurdu: O benim kullarımın, senden sonra, en sevgilisidir. Benden ona selâm götür.

10– Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: Ben, mi’râca çıkdığımda, Allahü teâlâdan istedim ki, benden sonra halîfe, Alî ibni Ebî Tâlib olsun. Melekler muzdarib olup, dediler: Allahü teâlâ dilediğini yapar. Halîfe senden sonra Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyallahü teâlâ anh”.

11– Huzeyfe “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: Her kim rü’yâda beni görmüşdür. Muhakkak beni görmüşdür. Zîrâ şeytân benim sûretimde görünmez. Her kim, Ebû Bekri uykuda görür. Ebû Bekri görmüşdür. Zîrâ şeytân Ebû Bekrin sûretinde de görünmez.

12– Alî ibni Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” dedi. Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” işitdim, buyurdu: Semâya yükseldiğim gece [Mi’râc gecesi], Rabbim azze ve celle bana Ebû Bekrin sesi ile hitâb buyurdu. Benim gönlümden geçdi ki, bu ses Ebû Bekrindir. Hak sübhânehü ve teâlâ kalbimden geçen endîşeyi bilip, buyurdu: “Yâ Ahmed! Mûsâ bin İmrân ile konuşurken, onun gönlünü gördüm ki, kavminin hepsinden Hârûnu dahâ çok sever. Ona Hârûnun sesi ile hitâb etdim. Senin gönlünü gördüm ki, Ebû Bekri çok seversin. Sana Ebû Bekrin sesi ile hitâb etdim.”

13– Rivâyet edilmişdir ki, bir gün öğle nemâzından sonra, Cebrâîl aleyhisselâm yetmişbin melek ile gelerek, En'âm sûresini getirdi. Resûlullah hazretleri o gece bütün Eshâb-ı kirâmı Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin evinde topladı. Çırağ yakıp, Sûre-i En'âmı okudular. Çırağ ışıksız oldu. Resûlullah hazretleri Ebû Bekr hazretlerine buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr, çırağı ışıklandır. Bir sâat sonra yine karardı. Hazret-i Resûl-i ekrem yine buyurdu. Yâ Ebâ Bekr, çırağı rûşen et. Hazret-i Ebû Bekr, çırağı [kandili] rûşen etmek [ışığını çoğaltmak] için kalkdı. Bakdı ki kandilin yağı tükenmiş. Dedi ki, yâ Resûlallah! Kandilde yağ kalmamış. Bu gece yağ almak imkânımız da yokdur. Kandil bize lâzımdır, kelâm-ı Rabbilâlemîni okuyalım. Hazret-i Resûlullah buyurdular ki, bir mikdâr kendi ağzının tükrüğünden kandile damlat. Âişe-i Sıddika hazretleri buyurur ki, babam bir mikdâr ağzının suyunu, Resûlullah hazretlerinin emr-i şerîfi ile kandile damlatdı. Kandilin ışığı çoğaldı. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emr ve fermânı ile şiddetli bir ışık oldu ki, Eshâb-ı kirâmın gözlerini kamaşdırdı. Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: Bu kandili söndürmeyiniz! Kırk gün kırk gece o kandil, Âişe-i Sıddîka hazretlerinin evinde yandı. Bir münâfık hazret-i Âişenin evine geldi. O kandili gördü. Ne acâib kandil, kırkgün kırk gecedir sönmez, dedi. O sâatde o kandil söndü. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi: Yâ Muhammed! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurur: Ben çeşm-i bed [fenâ bakışlı] kullar da yaratdım. Eğer o münâfıkın gözü olmasaydı, kıyâmete kadar o kandil; Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" ağzının suyunun bereketi ile sönmez idi.

14– Nakl eylemişlerdir ki, bir gün Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi: Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ sana selâm söyler. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ yetmiş dünyâ büyüklüğünde bir âlem halk etmişdir. Onun zemîni beyâz misk ile döşelidir. Orası, arşdan bir iğne atsan, zemîne düşmiyecek şekilde melekler ile doludur. Allahü teâlâ o melekleri yaratdığı günden beri, tesbîh ve tehlîl ederler. Sevâbını Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin muhiblerine (sevenlerine) bağışlarlar.

15– Doğru rivâyet ile rivâyet olunmuşdur: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, buyurdu: Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri annesinden doğduğu gün, göklere bir şenlik

geldi. Allahü tebâreke ve teâlâ, Adn Cennetine nidâ buyurdu ki, izzim ve celâlim hakkı için, sana yalnız Ebû Bekri sevenleri koyarım. Cehenneme nidâ buyurdu ki, izzim ve celâlim hakkı için, sende Ebû Bekrin düşmânlarından ziyâde kimseye azâb etmem. Kıyâmet kopup, nidâ gelir ki, Yâ Ebâ Bekr! Ben ki Cebbâr-ı âlemim. Senin dostlarını, senin istediğin yere koyacağım. Bu rivâyet onun üzerine delîl olur. Her kim ki, Ebû Bekr hazretlerini düşmân bilirse, onun îmânı onun ile pâyidâr olmaz [devâm etmez]. Her kim ki, hazret-i Ebû Bekri dost tutar. Onun küfrü onunla pâyidâr olmaz [devâm etmez].

16– Enes bin Mâlik ve Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anhümâ", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden rivâyet ederler. Buyurdular ki: Allahü teâlâ hazretlerinden dünyâya veyâ âhırete âid bir isteği olan kimse, gece kalkıp, gusl edip veyâ abdest alıp, iki rek'at nemâz kılsa, her rek'atinde bir Fâtiha ve üç kerre sûre-i İhlâs okusa, selâmdan sonra başını secdeye koyup, Yâ Rabbî, benim isteğimi Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hurmetine yerine getir, diye düâ etse; Allahü teâlâ, Ebû Bekr-i Sıddîk hurmetine isteğini verir.

17– Doğru rivâyet ile, Fahr-i âlem hazretlerinden gelmişdir. Buyurdular ki: Beni Mi'râca götürdükleri gece, Cennet-i a'lâda karşıma gelen bir hûrî gördüm. Cebrâîl aleyhisselâm da yanımda idi. Cebrâîl elini gözü üzerine koydu. Yâ Cebrâîl, niçin elini gözünün üzerine koydun ve yüzünü bu hûrîden döndün, dedim. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, yâ Resûlallah! Bana destûr [izn] yokdur, o hûrîye bakayım. Hûrî benim yanıma geldi ve bana selâm verdi. Cevâb verdim. Bana dedi ki, yâ Resûlallah! Benim hâcem [efendim] nasıldır. Ben dedim ki, senin efendin kimdir. Dedi ki: Benim efendim o kimsedir ki, sana evvel îmân getiren o oldu. Sonra malını ve cânını sana fedâ etdi. O Ebû Bekr-i Sıddîkdır. Ben dedim ki, yâ hûrî, sen Ebû Bekr-i Sıddîk için misin. Evet yâ Resûlallah, dedi. Sen Ebû Bekr-i gördün mü? Evet gördüm, eğer istersen şimdi de onu sana göstereyim, dedi. Göster, dedim. O sâat elinin ayâsını açdı. Ayâsında hazret-i Ebû Bekrin sûretini gördüm "radıyallahü teâlâ anh".

18– Ömer-ibnül-Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Beş kimseden başkası için ayağa kalkmayınız. Anne-**

ye, babaya, size Kur'ân-ı azîmüşşân ta'lîm eden hocaya, âlime, ki ilme hürmet için. Şerefleri dolayısı ile seyyidlere ve adlinden dolayı âdil sultâna.) Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" der ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bu hadîs-i şerîfi buyurduğu zemân, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" meclis-i se'âdete geldi. Peygamber hazretleri onun için ayağa kalkdı. Hazret-i Ebû Bekr oturmayınca, kendileri de oturmadılar. Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri dediler ki, yâ Resûlallah! Bize buyurdunuz ki, bu beş kimseden başkası için ayağa kalkmayınız. Siz Ebû Bekr için ayağa kalkdınız. Buyurdular ki, Cebrâîl aleyhisselâm gelip, önümde oturmuş idi. O sırada Ebû Bekr mescide girdi. Hazret-i Cebrâîl dedi ki, Yâ Muhammed! Ebû Bekr geldi. Ben dedim, yâ Cebrâîl! Ebû Bekri tanır mısın. Dedi ki, yâ Muhammed! Ebû Bekr, melekler yanında meşhûrdur ki, senin yeryüzünde tanıdığın gibi, onu tanırlar. Cebrâîl aleyhisselâm Ebû Bekr-i Sıddîk önünde ayağa kalkdı. Ben de kalkdım. Yâ Ömer, bir yerde ki, Cebrâîl aleyhisselâm ayağa kalkar, ben kalkmaz mıyım! Ebû Bekre hürmetinden ötürü, hazret-i Ebû Bekr oturmayınca, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm oturmadı. Ben de oturmadım.

19– Doğru rivâyet ile gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: Allahü teâlâ hazretleri, beni kendi nûrundan halk etdi. Ebû Bekri benim nûrumdan halk etdi. Âişeyi Ebû Bekrin nûrundan halk etdi. Mü'mine hâtunları, Âişenin nûrundan yaratdı. Her kim ki, bu büyükleri sever. Allahü teâlâ o kimsede bir nûr halk eder ki, onun ışığında, kabrin ve kıyâmetin karanlığından o kimseye necât verir. O ışık ile, Cennât-i Adna gider. Her kim ki, onları sevmez. Allahü teâlâ hazretleri o kimsede asla nûr halk etmez. [Allahü teâlâ bir kimseye nûr vermezse, o münevver olamaz.]

20– Hazret-i Enes "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bir vakt hastalandı. Hastalığı uzadı. Bir sabâh hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ziyâretine gitmiş idi. Zîrâ, her işi herkesden evvel yapmağı severdi. Bu âdet-i şerîfesi idi. Varıp gördü ki, Resûlullah hazretleri evinde yatmış, mubârek başını Dıhye-i Kelbînin "radıyallahü teâlâ anh" dizine koymuşdu. Hazret-i Ebû Bekr, Dıhye-i Kelbî-

ye selâm verip, Resûl-i ekremin hâli nasıldır, dedi. Dedi ki, hayrdır ey halîfe-i Resûlillah! Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki; Allahü teâlâ sana hayr versin. İyi karşılıklar versin. Bu müjdeyi bana verdin. Dıhye "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Ebâ Bekr! O Allahü teâlâ hakkı için ki, Ondan gayri Allah yokdur, ben seni gayrilerden, herkesin sevdiğinden çok severim. Senin benim yanımda hediyyelerin vardır, Sana ulaşdırayım. Sen Allahü teâlânın Resûlünün halîfesisin. Enbiyâ ve Mürsellerden sonra, Âdemoğullarının seyyidisin "aleyhissalâtü vesselâm". Sana tâbi' olan ve seni seven felâh bulur. Arâbî lugatında, bütün hayrlar, iyilikler, felâh kelimesinde toplanmışdır. Felâh; dünyâ ve âhırete âid isteklerin yerine gelmesine derler. Denilmişdir ki, felâh dört şeydir: Bir bekâ ki, fenâsı olmıya. Bir gınâ [zenginlik] ki, fakîrliği olmıya. Bir izzet ki, zelîlliği olmıya. Bir ilm ki, cehli olmıya. Seni sevmiyen ve sana uymayan ziyân etdi. Her kim ki seni dost tutar, Resûlullah hazretlerinin dostluğu ile dost tutar. Her kim sana buğz eder. Resûlullah hazretlerine buğzu olmak sebebi ile sana buğz eder. Senin dostun hakîkatde Allahü teâlâ hazretlerinin ve Resûlünün dostudur. Senin düşmânın, hakîkatde Allahü teâlâ ve Resûlünün düşmânıdır. Her kim ki, seni düşmân tutar. Muhammed Mustafânın şefâ'ati o kimseye vâsıl olmaz. Her kim ki, Muhammed Mustafânın şefâ'atinden mahrûm olur. O kimse Allahü teâlânın rahmetinden de mahrûm kalır. Yâ Ebâ Bekr, sen bunun için iyi ve azîzsin; yakın gel. Yakın geldiği ânda, Dıhye gayboldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" de uykudan uyandı. Buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! Bu süâl-cevâb şeklindeki konuşma nedir? Ebû Bekr hazretleri de Dıhye ile yapdığı musâhabatı haber verdi. Resûlullah aleyhissalâtü vesselâm, buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! O Dıhye değil idi. O Cebrâîl-i emîn idi. Sana haber verdi o ismlerden ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri onları sana tesmiye etdi [sana verdi]. Cebrâîl, senin muhabbetini mü'minlerin kalbine saldı. Buğzu da, kâfirlerin kalbine saldı.

21– Ebû Sa'îdil Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: Kıyâmet günü olunca, Allahü tebâreke ve teâlânın emri ile arş önünde kırmızı altından üç kürsî konulur. Mahşer meydânı onların nûru ile nûrlanır, aydınlanır. Biri bir

kenârda, biri öbür kenârda, biri ortada kurulur. İbrâhîm aleyhisselâm gelip, Allahü teâlânın emri ile bir kenârdaki minber üzerine oturur. Ben de (Muhammed aleyhisselâmım); öbür kenârdaki minber üzerine otururum. Orta yerde olan minber boş kalır. Bir münâdî, seslenir ki, Ebû Bekr-i Sıddîk nered1edir. Ebû Bekr-i Sıddîkı durduğu yerden ta'zîm ile getirirler. Ortadaki minber üzerine oturturlar. Sonra bir münâdî seslenir ve der ki, Halîl ve Habîb arasında Sıddîkın bulunması ne hoşdur, ne güzeldir. Sonra Allahü teâlâ hazretleri üçünden hicâbı kaldırıp, tecellî eder, dîdârını gösterir. Ben, baş gözü ile, Allahü teâlâyı müşâhede ederim. İbrâhîm de müşâhede eder, Ebû Bekr de müşâhede eder.

22– Ebû Ubeyde bin Cerrâh "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: Mi'râc gecesi, Arşa vardığım zemân, bir nidâ edici, Arş-ı a'lâdan, yâ Muhammed, yâ Muhammed, diye nidâ etdi. Ben dedim ki, buyur, buyur yâ Rabbî. İkinci kerre, yâ Muhammed, yâ Muhammed, Ebû Bekre muhabbet eyle ki, Ebû Bekr-i Sıddîkı ben severim, diye seslendi. Sonra Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mubârek elini Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin omuzuna koyarak, buyurdu ki: Yâ Ebâ Bekr! Kullar, Allahü teâlâ hazretlerinin huzûruna dağlar misilli günâh ile çıksalar, kalblerinde senin muhabbetin olsa, Allahü teâlâ onların günâhlarını afv eder.

23– Haberde gelmişdir ki, Bedr gazâsında, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" çadır gibi bir arşın altında gölgelenip, oturmuşlardı. Müslimânlar kâfirler ile mukâtele [muhârebe] ederlerdi. Bir arab, muharebe meydânından arşın (çadırın) kapısına geldi. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Kalk dışarı gel, muhârebe eyle ki, eshâbın bir bölüğü şehîd oldular. Resûlullah hazretleri o araba mâni' olup, buyurdu ki, (Allahü teâlâ, Ebû Bekri, Resûli için enîs, dost, vezîr, arkadaş eylemişdir.) Arab, döndü ve (Hâlin ne hoşdur, ey Ebû Bekr) dedi.

24– Diğer bir haberde gelmişdir. İslâm askeri Tebük gazâsında idiler. Şiddetli gazâ oluyordu. İki tarafın da askerleri kuvvetli idi. Temmuzun sıcağında öğle vakti, toz cihânı kaplamış idi. İslâm askeri ile, küffâr birbirine girmişdi. Şiddetli muhâre-

be ile meşgûl idiler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yedi yâri ile ki, Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Ebû Zer, Talha, Sa’d, Sa’îd “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretleridir, berâber kumanda mevki’inde oturmuşlar idi. Muhârebe şiddetlendi. İslâm askeri bir mikdâr za’îf oldular. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Sa’d ve Sa’îde buyurdular ki, imdâda varınız. İkisi de kalkıp, muhârebeye gitdiler. Sonra, Ebû Zer ile Talhaya buyurdular ki, siz de varınız. Onlar da vardılar. Sonra, Ömer ve Osmân hazretlerine buyurdular ki, siz de imdâda varınız. Onlar da vardılar. Bir sâat geçdi. Hazret-i Ebû Bekre de muhârebeye gitmek şevki gâlib oldu. Kılınç çekip, atının dizginini çekdiği gibi, Resûlullah ”sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, hazret-i Sıddîkin bileğinden tutdu. Buyurdu ki; (Sen savaşa gitme yâ Ebâ Bekr), ya’nî, yâ Ebâ Bekr, senin işin muhârebe etmekde değil, buradadır. Sen burada, gönlümüzü ve gözümüzü cemâlin müşâhedesi ile şâdümân [ziyâde sevinçli] tut. Yâ Ebâ Bekr, dünyâda her eziyyet ve derd ki, bedenime ve kalbime erişiyor. O eziyyet ve derd, senin cemâlinin müşâhedesi ile, benim üzerimden kalkıyor.

Bu habere benzeyen başka da bir haber gelmişdir. Bedr gazâsında, Ramezân-ı mubârekin onyedinci Cum’a günü idi. Bu haberin râvisi, Abdüllah bin Mes’ûddur “radıyallahü teâlâ anh”. Der ki, o gazâda ben de hâzır idim. Benden âciz kimse yokdu. Lâkin Ebû Cehlin başını ben kesdim, getirdim. İki asker birbirine erişdi. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini, Muhammed Mustafânın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-u şerîfinde gördük. Hazret-i Sıddîk kendi oğlunu kâfirler safında gördü. Gayret ve hamiyyet-i dîniyyesi galebe gelip, din gayreti ile ortaya çıkıp, yâ Resûlallah bana izn ver, tâ kâfirler ile muhârebe edeyim. Onların kalblerine vurayım. Oğlumun başını kendi elim ile keseyim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Ebâ Bekr! Harbe katılma. Benim yanımda, gözüm ve kulağım gibi olduğunu bilmiyor musun, buyurup, hazret-i Ebû Bekri; Allahü teâlânın selâmını ve kelâmını işiten mubârek kulaklarına ve Allahü teâlâyı bilmediğimiz şeklde gören mubârek gözlerine benzetdiler. Server-i âlem Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin mubârek başlarından kadem-i şerîflerine kadar herbir a’zâsı güzel idi. Velâkin mubârek

gözleri ve kulakları cümle a'zâlarından dahâ güzel idi. Doğudan-batıya bütün müslimânlar, muvâfık ve muhâlif hepsi bilirler ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" çok kerre, kulağından ve gözünden dolayı düâ buyurmuşdur. (Ey benim Allahım! Beni kulağım ve gözüm ile fâidelendir. Benim gözümü ve kulağımı benden sonra ümmetime mîrâs bırak.) Allahü teâlâ bu iki düâya icâbet etmişdir. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini hayâtda Ebû Bekr ile fâidelendirmişdir. Vefâtlarından sonra, Ebû Bekri mîrâs tutucu halîfe etmişdir. Bu iki düâ, o iki düâya benzer ki, Ebû Bekr hazretlerine buyurmuşlar idi: (Allahü teâlâ, sana, hayâtımda ve vefâtımdan sonra, benim tarafımdan en iyi karşılıklar versin!) Bu düâların temâmını Allahü teâlâ kabûl buyurmuşdur. Zîrâ, islâm dîni önce ve sonra, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri ile karâr tutdu. Mâlik bin Enes, Ebû Hüreyreden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur: (Eğer Ebû Bekr olmasa idi, Allahü teâlâ hazretlerine ibâdet olunmaz idi.) Önce kimse müslimânlığa gelmezdi. Sonra da kimse müslimânlık üzere kalmaz idi. Her kim ki, o islâm dînine geldi; ki Allahü teâlânın tevfîki ile geliyordu. Lâkin Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin islâma gelmesi bunlara sebeb idi. İyi düşünürsen, istersen, bu sözlerin doğru olduğunu anlarsın, bilirsin.

25– Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, son hastalığında, vefâtları yaklaşdı. Cümle halk [ya'nî Eshâb-ı kirâm] hüzünlü ve telâşlı idiler ve muzdarib oldular. Lâkin Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, temâm ilmi, sekînesi ve hilmi ve fadlı, aklı ve tedbîri sebebi ile, o fitnelerde ve âfatlarda, hilâf ve ihtilâflarda, halka dermân olurdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vefât etdiler. İhtilâf oldu. Hazret-i Server-i âlem, dâr-ı bekâya [âhırete] irtihâl etdikde [göçdükde], bir kısm dedi ki, vefât etdi, bir kısm dedi ki vefât etmedi. Her iki kısm toplanıp, kılınçlar çekildi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, hücre-i se'âdete girdi. Rıfk ve karârlılık ile, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, yasdığı yanına geldi. Mubârek yüzünü kıble tarafına yöneltip, üzerine bir çarşaf örtmüşler idi. Mubârek yüzünden örtüyü açıp, bakdı ki, dünyâ âleminden, âhırete göçüp, yok olmıyan mukad-

des rûhlarının Allahü teâlâ katına ulaşdığını anladı. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" böyle gördükde, durduğu yerden dizleri üzerine düşdü. Bir sâat mikdârı, yüzünü, gözünü Resûlullah hazretlerinin mubârek eline ve ayağına, yüzüne sürdü. Nûrlu yüzüne bakarak, gözyaşlarını nisân yağmuru gibi dökdü. Buyurdu ki, anam-babam sana fedâ olsun. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin sana yazdığı ölümden acı çekdin ve şiddeti tatdın. Bundan sonra acı çekmezsin. Hiç mihnet dahî bulmazsın. Kalkıp evden dışarı geldi. Minbere çıkdı. Elhamdülillah, Vessalâtü... okudukdan sonra, Yâ kavm! Her kim, sizden hazret-i Muhammede "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" taparsa, hazret-i Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vefât etmişdir. Her kim sizden Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine taparsa, Allahü sübhânehü ve teâlâ ölmez, dedi. Eshâb-ı kirâm arasındaki ihtilâf kalkdı. Sâkin ve râhat oldular. Sonra da, hangi mekâna defn edelim diye ihtilâf etdiler. Muhâcirler dediler ki, Mekke-i Mükerremeye götürelim. Ensâr dediler, Medîne-i münevverede defn edelim. Bir kısmı dedi, Şâma götürelim. Bir kavm dedi ki, Yemene götürelim. Söz uzadı. Husûmet zuhûra gelecek idi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdular ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim. Buyurdular ki: **(Peygamberler, rûhları kabz olundukları mekâna defn olunurlar!)** Bütün sahâbîler, bu kavle râzı olup, sâkin oldular.

Bir kerre de, hilâfet ahvâli için ihtilâf etdiler. Muhâcirler dediler, halîfe bizden olsun. Ensâr dediler, halîfe bizden olsun. Bir kısm da dedi, halîfe iki olsun. Biri Ensârdan olsun, biri muhâcirden olsun. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, minbere çıkdı. Hamd, senâ ve salât ve selâm etdikden sonra, buyurdu ki, (imâmet ve hilâfet işi şirketle olmaz. Zîrâ iki kılınç bir kında olmaz. Bir evde iki sâhib olmaz. Bir mescidde iki muhtelif kıble doğru olmaz. İmâm Kureyşden olur. Her kim Kureyşden değildir, imâmlığı [halîfeliği] olmaz. Bunları Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" işitdim.) Muhâcir ve Ensâr, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin sözünü işitdiler ve hepsi kabûl etdiler. İhtilâf kalkdı "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în".

Bir de Üsâme "radıyallahü teâlâ anh" hakkında ihtilâf etdi-

ler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretleri hayâtlarında, sekizbin yiğit kimseyi, Şâm tarafına gönderip, Üsâmeyi “radıyallahü teâlâ anh” onların üzerine emîr ta’yîn buyurmuşdu. Kendi mubârek eli ile Üsâmeye bir alem [bayrak] vermişlerdi. Onlar ile meşgûl olmakdan kurtulmuşlar idi. Lâkin, Üsâme hazretleri Medîneden çıkmadan, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” âhıret âlemine göçdüler. Muhâcir ve Ensâr ittifâk etdiler ki; o askeri Şâm tarafına göndermiyeler. Böyle bir zemânda yehûdîler ve hıristiyanlar bir yandan, mürtedler ve münâfıklar bir yandan rencîde ederlerdi. Eğer bu zemânda, bu kadar askeri kendimizden uzak tutarsak, sonra bizim hâlimiz nice olur. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdular ki, o Allahü teâlâ hakkı için ki, ondan başka Allah yokdur, eğer kırlardaki kurtlar gelseler, ortalık boş olduğu için, evlâd ve ıyâllerimizi evlerimizden dışarı çekseler de, o alemi [bayrağı] ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri mubârek eli ile bağlamışdır, geri döndürmem. O sâatde Üsâmeyi askeri ile Şâm tarafına gönderdi. Yehûdîler ve diğerleri bunu gördüler. Kalblerine korku düşdü. Düşündüler ki, eğer islâm dîni doğru olmasa idi, böyle zemânda, bu kadar askeri kendilerinden uzağa göndermezlerdi. Bundan dolayı, Ebû Zer ve Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anhüm” ve imâm-ı a’zam Ebû Hanîfe, imâm-ı Mâlik, imâm-ı Şâfi’î gibi imâmlar dediler ki: Eğer Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri olmasa idi, kimse önce îmâna gelmezdi. Eğer Ebû Bekr hazretleri olmasa idi, sonunda kimse islâm dîni üzere kalmazdı.

Doğru rivâyet ile gelmişdir: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh”, ikisi Mekke-i Mükerremeden hicret buyurdular. Her ikisi birbirine refîk, şefîk, musâhib oldular. Medîne-i münevvereye yaklaşdılar. Yolun sağ tarafına doğru bir mikdâr döndüler. Tâ Benî Âmir ve Benî Avf hurmalığı yanına geldiler. Develerden indiler. Develerin dizlerini bağladılar, oturdular. Haber Medîneye erişdi. Halk sürûr ve ferâhla ziyârete geldiler. Hizmet-i şerîflerine erişdiler. Gördüler ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Ebû Bekr-i Sıddîk, iki ay ve güneş gibi, hilye-i şerîfleri [görünüşleri] birbirine benziyen iki zât gibi gördüler.

Hangisinin Resûlullah olduğunu bilemediler. Ebû Bekre selâm verdiler. Medh ve senâ etdiler. Hizmetinde ayak üzere durdular. Süâl sormağı edebsizlik kabûl etdiler. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” nas [insanlar] ile söyleşmekde, nasihât vermekde, hizmet etmekde iken, Resûlullah hazretleri, vekâr ile sessiz oturuyordu. Lâkin kimse ikisini birbirinden fark edemezlerdi. Tâ ki, güneşin harâreti hazret-i Resûlullahın üzerine geldi. Hazret-i Ebû Bekr kalkıp, ridâsını çıkarıp, eli ile Resûlullah hazretleri üzerine gölgelik etdi. O zemân Medîne ehli, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini bildiler.

Ellibeşinci Menâkıb: Ey azîzler. Hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” hidâyet ve riâyeti, evvelki menâkıblarda anlatıldı, işitdiniz. Sonra da kifâyet ve inâyeti, sonraki menkıbelerde anlatıldı, işitdiniz. Ebû Bekr-i Sıddîkın fadl ve kadrinden, şeref ve fahrinden ve cemâl ve câhinden önce ve sonra söylenenleri işitmişsinizdir. Tatlı ve şirin ibâre ile bir de benden işitiniz.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Cebrâîl aleyhisselâmı ilk gördüğü esnâda, ondan birşey işitmedi. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm kırmızı yâkutdan bir taht üzerinde Hirâ dağında göründü. Hazret-i Habîbullah onu görünce korkdu. Hemen oradan acele ile geri dönüp, hazret-i Hadîcenin “radıyallahü teâlâ anhâ” se’âdethânesine geldi. Buyurdu ki: Yâ Hadîce! Ben bilmem ki bana ne oldu. Çabuk Ebû Bekri bulup, yanıma getirin. Gördüğüm nesneyi Ebû Bekre söyliyeyim. Biraz sükûnet ve râhatlık bulayım. Hazret-i Hadîce varıp, hazret-i Ebû Bekri çağırdı. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr, Muhammed, seni ister. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” kalkıp, geldi. Yâ Muhammed “aleyhisselâm”! Sana ne oldu ki, sen kendi hâlinde değilsin, sende değişiklik olmuş, dedi. Hazret-i Resûl-i ekrem buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Ben Hirâ dağının başında idim. Havada yâkut kürsî üzerinde oturan bir şahs gördüm. Melek mi, cinnî mi, insanoğlu mu bilmedim. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” bir müddet düşündü. Sonra dedi ki, yâ Muhammed “aleyhisselâm”, ben eve gidiyorum. Sen Hadîceyi yanına çağır. Yanında otursun. O görünen her kim ise, yine evvelki gibi gelip, görünür. Siz onu gördüğünüzde, o vakt, Hadîceye buyur, başını açsın. Eğer o kimse, Hadîcenin başının saçına bakarsa, bil ki, İblîsdir. Eğer bakmaz ise, bil ki, Cebrâîldir.

Ey müslimânlar işidin ve fikr edin. O vakt ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri de, kendi işinde sâkin olmamış idi. Ebû Bekr-i Sıddîk, hazret-i Server-i kâinâta sükûnet verdi. La'net ve toprak o la'înlerin başına olsun ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anh" çirkin şeyler söylerler. Bunun benzeri o haber, Emîr-ül mü'minin Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin rivâyeti ile oldu. Bedir günü idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri kendi eshâbının azlığını gördü ki, üçyüzonüç kimse idiler. Küffârın çokluğunu gördüler, bin kişiye yakın idi. Mubârek yüzünü kıble tarafına dönüp ve iki ellerini yukarı kaldırıp, (İlâhî! Bize va'd etdiğin zaferi nasîb et. Yâ ilâhî! Eğer, küffâr bugün müslimânlar üzerine gâlip olsalar ve bu kavmimi burada helâk etseler, bir dahâ kıyâmete dek, dünyâda kimse Seni bir bilip, birliğini zikr etmez) buyurdu. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" öteden gelip, Resûlullah hazretlerine mülâzemet edip, dedi ki, yâ Resûlallah! Bundan sonra, Allahü teâlâ hazretlerine, bu derece korkarak, kendinizi üzerek düâ etmeyiniz. Zîrâ, Allahü tebâreke ve teâlâ va'dinde durup, Size zafer nasîb eder, küffârın şerrini Sizden uzaklaşdırır. Hemen Cebrâîl aleyhisselâm nâzil olup, beşbin melek, kendisi ile berâber kâfirler ile harb etmek üzere geldi. Dedi ki, yâ Muhammed! Ebû Bekrin bu sözleri söylemesi üzerine, biz silâhlarımız ile geldik ki, senden bu şerri def' edelim, buna kâfiyiz.

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Hadîcenin "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin se'âdethânesinde üzüntülü iken, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Cebrâîl aleyhisselâmın yol göstermesi ile müjde verdi. Resûlullah aleyhisselâtü vesselâm Bedr gazâsında ağlardı. Ebû Bekr hazretleri ona, Hak Sübhânehü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin yardımı ile zafer bulacağı müjdesini verdi. Bu cümleyi onun için söylerim ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûlullah hazretlerine, kulak ve göz menzilesinde olmuşdur. Zîrâ, bedenin bütün organlarından önce, bir sesi kulak işitir. Görülecek bir şeyi, bedenin bütün organlarından evvel göz görür. Cebrâîl aleyhisselâm, Hadîce "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin se'âdethânesine bir dahâ gelince, hazret-i Hadîce mubârek başını açdı. Hazret-i Cebrâîl yüzünü döndürdü. Ebû Bekr "radıyallahü teâ-

lâ anh” dedi ki, Yâ Muhammed! Bu o nâmûsu ekberdir. Ya'nî Cebrâîl aleyhisselâmdır. Hazret-i Âdem aleyhissalâtü vesselâm vaktinde hazret-i Âdeme, hazret-i Mûsâ aleyhissalâtü vesselâm vaktinde, hazret-i Mûsâya geldi.

(İşâret): O Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ki, Hadîcenin başının saçını, hazret-i Cebrâîlin mubârek gözünden korudu. Çirkin iftirâya tutulan Âişeyi, kullarından muhâfaza edemez mi idi ki, muhâfaza etdi.

(Nükte): İnsan vücûdunda başdan ayağa dek, hiçbir uzv, kulakdan ve gözden fazîletli değildir. Bütün Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” ümmeti arasında da Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden üstün ve fazîletli kimse yokdur.

Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri pazara vardı. Dükkânını açdı. Şaşırmış olarak, âşık ve başı dönük, şaşkın beklerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hirâ dağına gitdi. Cebrâîl aleyhisselâmı bekliyor idi. Cebrâîl aleyhisselâm İKRA' sûresini getirdi. Dedi ki, hemen şimdi, geri dön ve halkı dîne da'vet eyle! Yâ Muhammed! Eğer bu sâatde bir kimse müslimân olursa, kıyâmete kadar dünyâ selâmetde kalır. Eğer bu sâat, insanların ileri gelenlerinden bir kimse müslimân olmaz ise, geri gel, seni kanadım üzerine alıp, Kabe kavseyne götüreyim. Tekrâr gelip, yer ehlini helâk edip, intikâm alayım. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Hirâ dağından geri, Mekke-i Mükerremeye geldi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” da Mekke-i Mükerremeden çıkıp, Hirâ dağına doğru gitmeğe başladı. Yolda birbiri ile karşılaşdılar. Muhabbet ile sarıldılar. Server-i âlem buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr, nereye gidiyorsun. Ebû Bekr “radıyallahü anh”, Sizin huzûr-ı şerîfinize geliyordum, yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”, Siz nereye gidiyorsunuz, dedi. Sultân-ı Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular: Senin yanına geliyordum. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki: Hangi maksad için geliyordunuz. Resûlullah, buyurdular ki: Ben Allahü tebâreke ve teâlânın Resûlüyüm. Ebû Bekr “radıyallahü anh” dedi ki: Delîlin nedir. Resûlullah buyurdu: O vâkı'a [rü'yâ] ile ki, sen onu Şâmda gördün. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki; Doğru söyledin, şimdi ne buyurursun. Resûlullah buyurdu: Onu derim ki, müslimân olmalısın. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki, müslimân oldum. Ne buyurursun. Resûlullah oradan hemen Hirâ dağına var-

dı. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmı gördü. Dedi ki; Yâ Cebrâîl! Müjdeler olsun sana ki, Ebû Bekr müslimân oldu. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm da dedi: Yâ Muhammed! Sana da müjdeler olsun ki, dünyâ; kıyâmete kadar helâk olmakdan ve zevâlden emîn oldu [kurtuldu.]. Yâ Muhammed! Kıyâmete kadar her kim dirlik bulur, o Ebû Bekrin dirliği bereketi iledir. Kıyâmete kadar her kim müslimân olursa, o da Ebû Bekrin islâmı bereketi iledir. Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü tebâreke ve teâlâ hazretleri kıyâmet gününde emr eder, mahlûkların evvelinden sonuna kadar hepsini Arasat meydânına toplarlar. İyi olanları Arşın sağ tarafında dururlar. Bedbaht olanları sol tarafında dururlar. Ondan sonra, Allahü teâlâ hazretleri, bana, buyurur, senin elini tutup, Arşın üstüne götürürüm. Sonra Ebû Bekr-i Sıddîkın da elini tutup, Arşın üstüne götürürüm. Sonra, onsekiz bin âlemin halkı ve yüzyirmidört binden ziyâde olan ümmet arasında, Ebû Bekr-i Sıddîk gibi kimse yokdur diye, seslenirim.

Ellialtıncı Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: Allahü tebâreke ve teâlâ o günde, İsrâfîl aleyhisselâm hazretlerine, sûra üflemesi için emr eder. İsrâfîl aleyhisselâm, ayakları yerde, başı Arş-ı a'lâda bir melekdir. Allahü teâlânın onu yaratdığı günden beri, sûru ağzına almış, bir ayağı ileri, bir ayağı geri, gözlerini Arş tarafına dikip, emre hâzır beklemekdedir. Ne zemân sûra üfürmek için emr olunur ise, o zemân sûra üfürür. İsrâfîl aleyhisselâm sûra üflemeye başlayıp, nefesi sûru dolduruncaya kadar kırk yıl geçer. O sûr bir borudur. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin yaratdığı canlıların adedince, o sûrda delik vardır. Her canlının rûhu, kendine mahsûs deliklerden dışarı gelip, kendi kalıbına [bedenine] girer. Hiç yanlış yola gitmez. Eğer bir bedenin başı doğuda ve ayağı batıda olsa, Allahü tebâreke ve teâlânın emri ile, hâzır olup, toplanırlar. Rûhların temâmı yanılmadan sûrdan çıkıp, kendi bedenine girer. Fekat, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin mukaddes rûhu sûrdan dışarı gelmez. İsrâfîl aleyhisselâm içeride rûh var diye bir kerre dahâ üfürür. Yine Ebû Bekr-i Sıddîkın rûhu sûrdan çıkmaz. Allahü teâlâdan hitâb gelir: Yâ İsrâfîl, sen sâkin ol. Ben onun ile konuşayım. Hüdâ-i azze ve celle nidâ buyurur ki, **(Ey, mutma'inne olan nefs! Sen Rabbinden râzı olduğun hâlde, Rabbin de senden râzı olduğu hâlde, Rabbine dön. Benim**

sâlih kullarımın yanına ve Cennete gir.) [Fecr sûresi 27, 28, 29, 30. âyet-i kerîmelerinin meâli.] Hemen Ebû Bekr hazretlerinin nefs-i mutma'innesi [rûhu] dışarı gelir. Görür ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" merkad-ı mubârekelerinden [asl yerlerinden] gelip, hâzır durur.

Nükte: Eğer, kıyâmet günü mevtâların kabrlerinden nasıl çıkdıklarını bilmek istersen, behâr mevsiminde kırlara git. Bitkiler Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emr-i şerîfi ile, nice yerleri yarıp, toprakdan dışarı çıkdıklarını gör. Bir mikdâr toprak da başı üzerinde kalmışdır. Böylece, kıyâmet günü mevtâlar da kabrden dışarı gelirler. Herkes, başı üzerindeki toprağını silkerek kalkar. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" kabrden dışarı geldiği gibi, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini kabr üzerinde durmuş görür. Der ki, yâ Resûlallah, bugün ne gündür. Resûlullah hazretleri buyurur: Yâ Ebâ Bekr! Bugün Arz günüdür. Ebû Bekrin elini tutup, Arş önüne kadar, berâber giderler. O vakt, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden nidâ eder. Nûrdan üç kürsî getirirler. Birisini arşın sağına koyarlar. Birisini arşın önüne koyarlar. Birisini arşın soluna koyarlar. Nidâ eder ki, İbrâhîm Halîli, Muhammed Habîbi, Ebû Bekr-i Sıddîkı getirin. Melekler, İbrâhîm aleyhisselâm hazretlerini, elbise giymiş, başına tâc konmuş olarak getirirler. Arş karşısında durdururlar. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini de elbise giymiş ve tâc başında olarak getirirler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini getirirler. Başında örülü tâc vardır. Hitâb-ı izzet gelir: İbrâhîm Halîli arşın sağında oturtun. Cenneti de arşın sağında tutun. Yine hitâb-ı izzet gelir: Mustafâ Habîbi arşın solunda oturtun. Cehennemi de arşın solunda tutun. Ebû Bekri arşın önünde oturtun. Melekler hayret ederler. Yâ ilâhel âlemin. Biz böyle bilirdik ki, hazret-i Muhammed Mustafâ senin katında İbrâhîm Halîlden azîzdir, üstündür. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" seyyid-i Enbiyâdır. İbrâhîm aleyhisselâmı, arşın sağına Cennet tarafında buyurdun, Muhammed Mustafâ hazretlerini arşın soluna Cehennem tarafına buyurdun. Nidâ gelir ki, İbrâhîm benim Halîlimdir. Muhammed Mustafâ benim Habîbimdir, seyyidil evvelin vel âhırîndir. Bugün onun her dileğini ben de dilerim. Bugün o gündür ki, İbrâhîmin şefâ'ati ol-

maz. İbrâhîmi arşın sağında tutun. Ümmet-i Muhammedden afv etdiklerimi, Cennete gönderirim. Cennete giderken onu görsün. Muhammed arabîyi arşın sol tarafında tutun ki, onun ümmetinden, Cehenneme gönderdiklerime, o şefâ'at eder. Onun ümmetinin ba'zısını rahmetimle afv ederim. Ba'zısını Onun şefâ'ati ile afv ederim. Sonra: (Merhabâ Halîl, Habîb, Sıddîk) diye nidâ-i izzet gelir. İbrâhîm aleyhisselâm, (Gökleri ve yeri; aydınlık ve karanlığı yaratan Allahü teâlâya hamd olsun!) buyurur. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurur: (Bizden üzüntüyü gideren Allahü teâlâya hamd olsun. Rabbimiz elbette şükr edilen ve afv edicidir.) Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurur: (Bize, va'dinde sâdık olan Allahü teâlâya hamd olsun!)

Halîl ve Habîb "aleyhimessalâtü vesselâm" ve Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hamd etmeleri ile halk birbirine girerler. Nitekim dünyâda koyun kuzudan ayrılıp, geri karışır. Feryâd ve figân halkdan kalkar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" halkın ürkmesini ve feryâdını görüp, minber üzerine çıkar. Mahşer tarafına bakar. Bir melek görür. Yediyüzbin başı vardır. Her başında yediyüzbin dili vardır. Her dil bir lügat ile Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerini tesbîh eder. Hiç bir lügât birbirine benzemez. Allahü teâlâ hazretlerinin kudreti ile onun burnundan bir duman çıkar. Mahşer halkının etrâfını çevirir. Mahşer halkı ondan korkarlar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bu hâli görüp, mûbarek başını secdeye koyup, der ki (Yâ Rabbî, selâmet ver!). O melek, o heybetiyle, Resûlullahın huzûruna gelir. Selâm verir ve der ki, yâ Muhammed, beni tanır mısın. Sultân-ı Enbiyâ buyurur ki, bilmiyorum. Der ki, Cehennem meleğiyim. (Mâlikim.) Allahü tebâreke ve teâlâ bana emr etdi ki, Cehennemi azâblar ile Arasat meydânına koy. Ben de koydum. Buyurdu ki, Cehennemin yedi kapısını bağla. Ben de bağladım. Buyurdu ki, Cehennemin anahtârlarını Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" önüne götür. O da Ebû Bekr-i Sıddîka versin. Sen Cehennem kapısında otur. Ebû Bekr-i Sıddîk kimi gönderir ise, onu Cehenneme al. Ondan sonra Resûlullah buyurur: Yâ Ebâ Bekr-i Sıddîk! Cehennemin anahtârlarını al. O da alır. Mâlik, Cehenneme geri döner. Bir melek de sağ tarafından gelir. O

melekden [Mâlikden] bin kat büyük, aydan ve güneşden nûrlu, misk ve kâfûrdan ziyâde kokulu, tesbîh ederek; Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine gelir. Der ki, Esselâmü aleyke yâ Muhammed! Beni tanır mısın. Habîbullah hazretleri buyurur: Hâyır tanımıyorum! O der ki, ben Cennet Rıdvânıyım. Allahü teâlâ bana emr etdi ki, Cenneti Arasata getir. Bütün ni’metleri ile berâber, ben de arasata getiririm. Emr eder ki, Cennetin anahtârlarını Muhammed Mustafânın huzûruna getir. Tâ ki, Ebû Bekr-i Sıddîka versin. Sen Cennetde yerine otur, buyurur. Ebû Bekr-i Sıddîk kimi diler ise, Cennete göndersin. Sonra, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bana buyurur. Al, Cennetin anahtârlarını Ebû Bekre ver. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri de, anahtârları alır. Cennet Rıdvânı geri döner.

Bir melek dahâ zuhûra gelir. Resûlullah hazretlerine selâm verir. Otuz basamaklı kürsî üzerine çıkar. Yüzünü mahşer halkına döndürür. Der ki; yâ mahşer ehli. Ben sizin Rabbinizin elçisiyim. Hak sübhânehü ve teâlâ buyurur: Biliniz yâ dostlar ve düşmânlar ki, bu günde ev ikidir. Biri Cennet, ve biri Cehennem. Benim de hükmüm ikidir. Biri adl, biri fadl. Adl düşmânlara ve fadl dostlaradır. Fadl evi, ebedî Cennetdir. Adl evi, ebedî Cehennemdir. Biliniz yâ dostlar ve düşmânlar ki, Cennetin ve Cehennemin anahtârlarını Ebû Bekr-i Sıddîka verdim. Sizden bir kimse, yerden göğe kadar günâh işlemiş olsa [îmânı ehl-i sünnet i’tikâdına uygun ise] ve o kimse Ebû Bekri severse, Allahü teâlâ onun cümle günâhlarını Ebû Bekr-i Sıddîk için afv eder. Onun huzûruna varın ve onun ile Cennete dâhil olun. Hudâ-i azze şânehü Cehennemi Ebû Bekr-i Sıddîkın dostlarına harâm etmişdir. Her kim ki sizden çok ibâdet etmiş olsa, o kimse Ebû Bekr-i Sıddîka buğz ederse [îmânı ehl-i sünnet i’tikâdına uygun değilse], Allahü teâlâ o kimseden bîzârdır. Onun makâmı Cehennemdir ve nârdır. Allahü teâlâ hazretleri Cenneti ona harâm etmişdir. Bir nidâ gelir ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkı götürün. Yediyüzbin saf melek Arş önünde durmuş olurlar. Her safın uzunluğu meşrıkdan magribe kadar, genişliği de o kadardır. Cümlesi Ebû Bekr-i Sıddîkın huzûruna gelirler. Minberden alıp, burak üzerine bindirirler, götürürler ve derler ki (Ebû Bekri karşılayın!) Arş altına kadar varır. Allahü teâlâ hazretle-

rinden nidâ gelir ki, (Yâ Ebâ Bekr! Bana yaklaş.) Ya'nî bana yakın ol. Bir kerre dahâ nidâ gelir ve üçüncü kerre de (İleri gel, ileri gel) diye, nidâ gelir.

Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" buyurdu ki, o kadar yaklaşdırırlar ki, Arşa yakın olur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden nidâ gelir ki, yâ Ebâ Bekr-i Sıddîk! Elini arşın üzerine uzat. Kendi defterini al. İstersen oku. İstersen okuma. Bugün evvelîn ve âhırîn halkı [bütün insanlar] onu taleb ederler ki, bugün senin sevdiklerin için ne istersen yaparım. Sonra emr eder ki, Ebû Bekr-i Sıddîkı Cennet tarafına götürürler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" nidâyı işitir. Burakdan aşağı iner. Başını secdeye koyar. Der ki: Yâ Rabbî! İzzetin ve celâlin hakkı için, bugün, tâ ki, mahşer yerinde bulunan bütün beni sevenleri, bu kuluna bağışlayıncaya kadar ayağımı Cennete koymam. Nidâ gelir ki, Ebû Bekri, dostları ile ve muhibleri ile Cennete iletiniz. Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk ve emîr-ül mü'minîn Ömer-ül Fârûk ve emîr-ül-mü'minîn Osmân-i zinnûreyn ve emîr-ül-mü'minîn Alî-yül Mürtedâ "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" Cennete girerler. Dostları ve muhibleri, onların ardınca Cennete girerler. Beyâz incîden bir köşk getirirler. Ebû Bekr-i Sıddîk, bu beyâz incîden köşkde oturur. O köşkün yetmiş kapısı vardır. İstediği her kapıdan Allahü teâlâyı bilinmeyen bir şeklde müşâhede eder.

Elliyedinci Menâkıb: Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretleri rivâyet eder: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, bir gece mubârek başını, benim yanıma koymuşdu. Mubârek gözlerini yıldızlara dikmişdi. Ben aya bakdım ki, Resûlullah hazretlerinin mubârek yüzü aydan güzel idi. Bir damla su [gözyaşı] benim gözümden mubârek yüzü üzerine düşdü. Benden tarafa bakıp, buyurdu ki: Yâ Âişe, ne oldu sana. Dedim: Ben senin yüzüne ve aya bakdım. Senin yüzün aydan dahâ nûrlu olduğunu gördüm. Vay o kimseye ki [ya'nî o kimseye acınır ki], kıyâmet günü senin yüzünü görmesin ve senin şefâ'atinden mahrûm kalsın. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, yâ Âişe! Hüdâ-i azze ve celle güneşin ve ayın nûrunu benim nûrumdan yaratdı. Niçin teaccüb edersin [hayret edersin], benim yüzümün nûruna ki, yıldızları ve levhi ve kalemi ve onsekizbin âlemi benim nûrumdan yaratdı. Ben

dedim; Yâ Resûlallah! Sen yıldızlara niçin bakardın. Buyurdu ki, yâ Âişe! Benim Eshâbım arasında, bir recül [mevki' sâhibi] vardır ki, hergün yıldızlar adedince, onun tâ'atini göğe götürürler. Ben yıldızlara bakdım ki, adedini Allahü teâlâ hazretlerinden başka bir ferd bilmek ihtimâli yokdur. Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" zan etdi ki, benim babamı murâd ederler. Dedi ki, yâ Resûlallah! O recül [mevki' sâhibi] kimdir. Buyurdular: O Ömer bin Hattâbdır "radıyallahü teâlâ anh". Ömer bin Hattâbın "radıyallahü teâlâ anh" tâ'ati ise babanın tâ'ati yanında, deryâdan bir damla gibidir.

Haberde gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Cebrâîl aleyhisselâm hazretlerine buyurdular ki: Bana Ömer bin Hattâbın fazîletlerinden haber ver. Cebrâîl aleyhisselâm buyurdu ki: Yâ Muhammed! Nûh aleyhisselâmın Peygamberliği müddeti olan dokuzyüzelli sene seninle otursam, Ömer bin Hattâbın fazîletlerini beyân etsem, bir cüz'ünü beyâna kâdir olamam. Ömerin fazîleti [üstünlüğü], Ebû Bekrin fazîleti yanında, yıldızlar arasında bir yıldız gibidir.

Âlimlerden ba'zısı derler, her kim ki, hazret-i Bilâlin fazîletlerini anlatırım der ise, anlatamaz. Hâlbuki Bilâl-i Habeşî, Ebû Bekr-i Sıddîkın azâdlısı idi. Bendenin [kölenin] fazîleti bu kadar olur ise, hâcenin [efendinin] fazîleti ne kadar olur, düşünmek gerek. Haberde gelmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, Mi'râca vardığım gece, Cebrâîl aleyhisselâm ile arş altında, bir na'lın sesi işitdik. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bu Bilâl-i Habeşînin "radıyallahü teâlâ anh" na'lını sesidir ki, seher vaktinde onun ile mescide gider.

Ellisekizinci Menâkıb: (Allahü tebâreke ve teâlâ şânühû hazretlerinin üstün kulları ol kimselerdir ki, yer yüzünde tevâzu' ile yürürler. Tâ ki, canlı karıncayı incitmeyeler.) [Furkân sûresi 63. âyet-i kerîmesinin meâli.] Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" yolda yürür iken bir canlıyı ezmemek için, ayağı önüne bakardı. Bir vakt yolda yürürken, yol üzerinde karınca gördü. Ayağı ile üzerine basmamak istedi. Bir mert (genç) geldi. Hazret-i Sıddîkı söz ile meşgûl etdi. Unutup, ayağını o karınca üzerine basıp öldürdü. Sonra, hazret-i Sıddîk bakıp, onu gördü. Üzüldü. Ne yapacağını düşünmeye başladı. Tam o sâat, Allahü teâlâ o karıncaya hayât verdi ve konuşmağa başladı: Esselâmü aleyke yâ ha-

lîfe-i Resûlillah! O sâat beni öldürüp, üzüldünüz. Sizin üzülme sebebinizden dolayı, Allahü teâlâ ben za'îf kulunu diriltdi. Konuşdurdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr, sana halîfe diyen kimse karıncadır. Sana buğz eden ve düşmân olan kimseler karıncadan âdi olur.

Ellidokuzuncu Menâkıb: Doğru haberlerde gelmişdir. Cebrâîl aleyhisselâm dedi: Yâ Rabbel âlemîn! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin dostluğu Ebû Bekrin gönlünde ne mikdâr ve ne kadar olduğunu bilmek isterim. Bayram günü idi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" kıymetli ve gösterişli elbise giymiş ve otuz altınlık bir şal omuzuna almış idi. Cebrâîl aleyhisselâm a'mâ sûretinde gelip, yol üzerinde oturdu. Oraya Ebû Bekr-i Sıddîk geldi. Ona yaklaşdı. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, Allahü tebâreke ve teâlâ afv etsin o kimseyi ki, Muhammed Mustafâ dostluğuna [onun hâtırına] bana birşey versin. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" o sözü işitdi. Mubârek omuzundan ridâsını [şalını] çıkarıp, ona verdi. Buyurdu ki, bir def'a dahâ söyle. Bir def'a dahâ söyledi. Ebû Bekr-i Sıddîk kaftanını çıkarıp, ona verdi. Dördüncüde, setr-i avretini örten elbiseden başka, bütün elbiselerini ona verdi. Beşincide na'lınını çıkarıp ona verdi. Sonunda artık elbisesi kalmadı. Bilâli "radıyallahü anh" çağırdı ve Ona buyurdu: Yâ Bilâl. Âişenin evine var. Birşey getir. Bilâl "radıyallahü teâlâ anh" giderken, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine rast gelip, buyurdular ki, nereye gidersin, yâ Bilâl! Sen mi söylersin, ben mi söyliyeyim. Bilâl "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah, siz buyurun. Buyurdular ki: Yâ Bilâl! Bil ki, o a'mâ Cebrâîl-i emîndir. Allahü tebâreke ve teâlâ onu bu şekilde gönderdi ki, Ebû Bekr-i Sıddîkın bana muhabbeti ne kadardır anlasın. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Bilâli bekler idi. Hazret-i Bilâl elbise getirdi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk o elbiseyi giydi. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerine gelip, dedi ki, yâ Muhammed! Ebû Bekr-i Sıddîkı tecrübe ederdim. Elbiseler benim işime yaramaz. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Cebrâîl aleyhisselâmın getirdiği elbiseleri Ebû Bekr-i Sıddîka getirdi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh": Bir nesneyi ki senin dostluğun uğruna vermiş olayım, artık o bana gerekmez. Nereye uygun bulursanız, oraya tasarruf ediniz, dedi.

Altmışıncı Menâkıb: Hadîce-i Kübrâ “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerini, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine verecekleri zemân [evlenecekleri zemân], hazret-i Hadîce, bir şahsı gizlice Server-i kâinâtın huzûruna gönderdi. O kişi gelip, dedi: Müşrikler bize ta’n ederler ki, kendi şöhretli hâlinle, bir fakîre varıp, zevceliği kabûl etdin. Şimdi bir mikdâr çeyiz gönderin, az da olsa, ben onu çoğaltıp, halka gösteririm. Ayblıyanların ayblaması, kötüliyenlerin kötülemesi def’ olur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri mütefekkir ve mütereddid kalkıp, gitdi. Ben kimden borç isteyeyim ki, bana borç verir, diyordu. Yine kendi kendine, bâri vefâkâr Ebû Bekrin dükkânına varayım deyip, pazara geldi. Hulle-i şerîfi omuzunda çekerek ve göklerin melekleri nazar ederek giderken, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” uzakdan gördü ki, Sultân-ı kâinât hazretleri, se’âdet ve izzetle teşrîf buyurur. Sevincinden şaşırmış olarak kendi kendine dedi ki, eğer benim dükkânıma teşrîf ederse, her ne ister ise vereyim. Hazret-i risâletpenâh “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” doğru Ebû Bekr-i Sıddîkın dükkânına geldi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” da karşılayıp, dedi ki, yâ Muhammedül-emîn! Babam ve anam sana fedâ olsun. Niçin üzüntülüsün. Fahr-i âlem buyurdular ki, yâ Atîk, yâ hakîm-i Kureyş. Bana bir mikdâr şey gerek ki, Hadîceye ceyiz götüreyim. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, yâ Muhammedül-emîn! Yetmiş devem, Şâma ticârete gitmişdi. Bugün müjde getirdiler ki, sâlim ve ganîmet ile geldiler. Kerem edip, karşılayın. Kervân başı olan şahsa durumu bildirin. O kervânın başındaki şahsa sağ ve sâlim geldiğinde, azâd edeceğimi, yüz altın vereceğimi, Ebû Bekrin bunu va’d etmiş olduğunu söyleyin. Hazret-i Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, çok sevinip, kervânın önüne geldi. O kervân başı şahsa [kula] dedi ki: Efendin Ebû Bekr-i Sıddîk bu develeri yükleri ile, eşyâları ile bana hibe etdi. Sana nişân vereyim dedikde, kervanbaşı kul, ben senden nişân istemem. Ben ve develer, sana fedâdır deyip, develeri Hadîce-i kübrâ hazretlerinin serâyı tarafına sürdüler. Pazar ortasına vardılar. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri bir kimse gönderdi ki, Muhammedül-emîn hazretlerine söyle, develeri getirip, bu aradan geçirsinler. Getirdiler. Dedi ki, yâ Muhammedül-emîn, bir mikdâr durun. Hizmetci gönderip, kendi se’âdethânesinden

renkli-ipekli kaftanlar getirtip, herbirini bir devenin yükü üzerine çekdiler. Renkli ipekli kumaşlar ile çeyizleri iletirler. Tâ ki, Muhammedül-emîn hazretlerini kötüleyenler, zemmedenler, hased edenler; üzüntülü, gamlı olsunlar. Bütün Mekke-i mükerreme ehline ma'lûmdur ki, Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin malı yokdur. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" malını ve mülkünü hazret-i Muhammede "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" fedâ etmişdir. O develeri, üzerlerinde ipekli-renkli kumaşlar ile örtülü olarak, sesli olarak Mekke-i mükerremeyi dolaşdırarak, Hadîcenin "radıyallahü teâlâ anhâ" se'âdethânesine iletdiler. Cümleye ma'lûm oldu ki, bu hazret-i Hadîcenin çeyizidir. Muhammedül-emîn getirmişdir. Sıddîk-ı Ekberin bunun gibi, hizmet-i şerîfleri ve i'âne-i haseneleri, sayısızdır "radıyallahü teâlâ anh".

Altmışbirinci Menâkıb: Enes bin Mâlik "radıyallahü anh" rivâyet edip, buyurdular ki; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden, Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" o kadar üstünlüğünü işitdim ki, hayretde kaldım. Server-i âlem hazretleri, bu dünyâdan, öbür âleme göç etdiler. Bir gece Sultân-ı Enbiyâyı rü'yâda gördüm. Önüne bir tabak hurma koymuşlar. (Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlânın sana verdiği o nesneden bana da ver!) dedim. Bana bir hurma verdi. Dedim, (Yâ Resûlallah! İhsânınızı artdırınız). Böyle böyle dokuz hurma verdi. Yine yâ Resûlallah, tekrar ver dedim. Uykudan uyandım. Bakdım, dokuz hurmayı elimde buldum. Bilâlin "radıyallahü teâlâ anh" ezân sesini işitdim. Abdest alıp, mescide geldim. Sabâh nemâzını Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin arkasında kıldım. Nemâzdan sonra bir sâat başımı önüme salıp, tesbîh çekdim. Başımı kaldırdım. Hazret-i Sıddîkı gördüm. Mubârek arkasını mihrâba vermiş. O rü'yâmda, Resûlullah hazretlerinin önünde gördüğüm hurma tabağını şimdi, hazret-i Sıddîkın önünde konulmuş gördüm. Dedim ki: Yâ halîfe-i Resûlillah! Allahü teâlânın sana verdiği ni'metlerden bana da ver. Bana bir hurma verdi. Dedim, artdır. Bir hurma dahâ verdi. Dokuz hurmaya dek bana verdi. Ben dedim: Yâ halîfe-i Resûlillah, artdır. Buyurdu ki: Yâ Enes! Eğer gece Resûlullah hazretleri ziyâde verse idi, ben de ziyâde verirdim.

Altmışikinci Menâkıb: Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ

anh” buyurur ki; Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini gördüm. Dilini parmağı ile tutup ovar idi. Dedim: Yâ halîfe-i Resûlillah, ne yapıyorsun! Buyurdu ki; bu beni çok işlere uğratmışdır. Hem bir büyük kimseden işitdim ki, Ebû Bekr hazretleri yedi dirhem ağırlığındaki bir taşı, yedi sene ağzında tutdu. Bir söz söyliyeceği zemân, eğer o söz, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin zikrinden gayri olsa idi, sol eli ile dilini tutup, sağ eli ile o taşı dili üzerine sürerdi. Der idi ki: Ey dil. Bir dahâ söylemiyesin o sözü ki, Allahü teâlâ hazretlerinin mardîsi olmıya [sevdiği şey olmıya].

Hüccet-ül-islâm İmâm-ı Gazâlî “rahimehullahü teâlâ” **(Kimyâ-i se’âdet)** adlı kitâbında bildirmişdir: Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” yedi lokma ta’am yir idi. Fazla arzû eder ise, dokuz lokma yir idi. Şimdi, yüzbin rahmet olsun, hazret-i Sıddîk üzerine ki, bütün işleri bu yol üzerine idi. O pâk din ve doğru i’tikâd senin üzerine olsun ki [ya’nî doğru i’tikâdlı olasın ki], Ebû Bekr hazretlerini, Ömer ve Osmân ve Alî hazretleri ile “radıyallahü teâlâ anhüm” berâber sevesin. La’net ve gadab o mübtedi’ ve râfizî üzerine olsun ki, bu din büyüklerine ve bu yer ve gök ehlinin güzîdelerine çirkin söz söylerler.

Nükte: Hudâ-i azze ve celle kâfiri düşmân tutdu. [Kâfirler Allahü teâlânın düşmânıdır.] Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin dostluğunu da’vâ etdiler. [Ya’nî biz Allahü teâlânın dostuyuz dediler.] O kimse, Allahü teâlânın dostunu düşmân tutdu. Allahü teâlâ hazretlerinin dostluğu o kimsenin küfr içinde olmasına fâide vermedi. Belki, içinde bulundukları durumu haber verdi. Allahü teâlâ buyurdu, Ben Ebû Bekri severim. (O onları sever, onlar da onu severler). Râfizî, Allahü tebâreke ve teâlânın ve Resûlünün, dostluğunu da’vâ etdi ve Ebû Bekr-i Sıddîkı düşmân tutdu. Hak sübhânehü ve teâlânın dostunu düşmân tutdu. Allahü teâlâ hazretlerinin dostluğu fâide vermedi. Belki, râfizînin kötü hâlini haber verdi.

Altmışüçüncü Menâkıb: Haberde gelmişdir ki, Kûfede bir râfizî var idi. Adı Abdülmecîd bin Abdülgaffâr idi. Ca’fer-i Sâdık “kuddise sirruh” hazretlerinin huzûruna vardı. Dedi ki, Esselâmü aleyke yâ Resûlullahın torunu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sonra en üstün olan kimdir. Ca’fer-i Sâdık buyurdu ki: Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyalla-

hü teâlâ anh”.

Râfizî: Böyle olduğunu nereden biliyorsun.

Ca’fer-i Sâdık: Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri ona, Resûlullahdan sonra, ikinci buyurdu. Üçüncüleri Allahü teâlâ olan iki kişiden, ikincisi olmak kadar şeref olamaz (Bundan üstün şeref olmaz).

Râfizî: Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin döşeğinde, kâfirlerden korkmadan yatmadı mı?

Ca’fer-i Sâdık: Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûlullah hazretleri ile mağaraya girmedi mi?

Râfizî: Eğer korkmasa idi, girmezdi. Allahü teâlâ Resûlullaha haber verdi ki, Ebû Bekre korkma, dedi.

Ca’fer-i Sâdık: Onun korkusu, ondan idi ki, kâfirler onların nerede olduğu hakkında bir haber duyup, gelirler. Resûl-i ekremi üzerler. Görmezmisiniz Ebû Bekr-i Sıddîk, kendi ayağını, mağarada bir deliğe koydu. Hattâ yılan onu kaç def’a ısırdı. O acıya katlandı. Ayağını kaldırmadı. Resûlullahı uyandırmamak için, hiç ses de çıkarmadı. Kendinden korksaydı, zehrlenerek, cânını Resûle fedâ etmezdi.

Râfizî: Mâide sûresinde, **(Rükû’da iken sadaka verirler)** meâlindeki ellisekizinci âyet-i kerîme ile medh olunan Alîdir.

Ca’fer-i Sâdık: Bu âyetden önce, bir âyet-i kerîme vardır ki tahsîs rakamı ondan ziyâdedir. O Sıddîk şânındadır. **(Allahü teâlâ, mürtedler ile cihâd eden bir kavm getirir. Allahü teâlâ bunları sever)** meâlindeki âyet-i kerîme, Ebû Bekr-i Sıddîk içindir ve dahâ çok yükseltmekdedir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin, öbür âleme göçmelerinden sonra, arablar, dedi ki, biz nemâz kılarız. Ammâ zekât vermeyiz. Ebû Bekr “radıyallahü anh” buyurdu ki, Resûlullah hazretlerine edâ etdikleri zekât malından bir deve dizinin bağını vermeseler ve ondan eksik verseler, ben onlar ile toprak ve kum sayısınca olsalar da muhârebe ederim.

Râfizî: Yâ Ca’fer. Hazret-i Alînin şânı için, meâl-i şerîfi, (Mallarını, gece-gündüz, gizli ve gözönünde verenler) olan Bekara sûresinin ikiyüzyetmişdördüncü âyeti gelmemiş mi?

Ca'fer-i Sâdık: (Sûre-i Velleyl), Ebû Bekr-i Sıddîkın şânında nâzil olmuşdur. Şânını çok yükseltmekdedir. Zîrâ Ebû Bekr-i Sıddîk kırkbin altın verdi. Kendisine bırakmadı. Bir kilime sarındı. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi ki, Allahü teâlâ buyurdu ki, ben Ebû Bekrden râzıyım. O benden râzı mıdır? Ebû Bekr-i Sıddîk, ben Allahü teâlâdan râzıyım, râzıyım, râzıyım, dedi.

Râfizî: Meâli şerîfi (Hâcılara su vermeği ve Mescid-i Harâmı binâ etmeği, îmân etmekle ve Allah yolunda cihâd etmekle bir mi tutuyorsunuz. Hâyır, böyle değildir) olan Tevbe sûresinin yirminci âyet-i kerîmesi hazret-i Alînin şânını bildirmek için nâzil olmadı mı?

Ca'fer-i Sâdık: Meâl-i şerîfi **(Mekkenin fethinden önce, sadaka verip, cihâd eden ile, fethden sonra veren ve cihâd eden bir değildir. Önce olanın derecesi dahâ yüksekdir)** olan Hadîd sûresinin onuncu âyet-i kerîmesi ile Ebû Bekr-i Sıddîk medh olunuyor. Ebû Bekrin muhârebe etmesi önce idi ki, Ebû Cehl, Resûlullah hazretlerine vurmak istedi. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ebû Cehle mâni' oldu.

Râfizî: Alî, hiç kâfir olmadı.

Ca'fer-i Sâdık: Öyledir, lâkin, Allahü tebâreke ve teâlâ hiç kimsenin, îmânını, Ebû Bekrin îmânı gibi medh etmedi. Meâl-i şerîfi **(Muhâcir ve Ensârın önce gelenlerinden Allahü teâlâ râzıdır. Onlara Cennetde sonsuz ni'metler vardır)** olan Tevbe sûresi yüzbirinci âyetinde ve meâl-i şerîfi **(Doğru haber ile gelen ve Ona inanan için Cennetde istedikleri herşey vardır)** olan Zümer sûresi otuzüçüncü âyetinde, Allahü teâlâ, Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü teâlâ anh" îmânını medh etmekdedir. Her ne vakt ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vahy ile bir haber verse idi, kureyş, yalan söylüyorsun derdi. Ebû Bekr-i Sıddîk hemen yetişip, doğru söylüyorsun yâ Resûlallah, derdi.

Râfizî: Meâl-i şerîfi (Uhud gazâsında, şeytâna uyup, dağılanlar) olan Âl-i İmrân sûresi yüzellibeşinci âyetinde, Allahü teâlâ şikâyet etmiyor mu?

Ca'fer-i Sâdık: Âyet-i kerîmenin sonunu oku. Meâlen **(Onların bu kusûrlarını afv etdim)** buyuruyor.

Râfizî: Hazret-i Alînin dostluğu farzdır. [Hazret-i Alîyi sevmek farzdır.] Kur'ân-ı azîmüşşânda, Şûrâ sûresinde, yirmiüçüncü âyetinde meâlen (Size islâmiyyeti bildirdiğim ve Cenneti müjdelediğim için, bir karşılık beklemiyorum. Yalnız yakınım olanları seviniz) buyuruldu ki, bunlar, Alî, Fâtıma, Hasen ve Hüseyndir.

Ca'fer-i Sâdık: Ebû Bekre "radıyallahü teâlâ anh" düâ etmek ve Onun dostluğu [Onu sevmek] farzdır. Allahü teâlâ, Haşr sûresinde onuncu âyetinde meâlen **(Muhâcirlerden ve Ensârdan sonra, kıyâmete kadar gelen mü'minler, yâ Rabbî! Bizi afv et ve bizden önce gelen din kardeşlerimizi** [ya'nî Eshâb-ı kirâmı] **afv et derler)** buyuruyor. Hüseynî tefsîrinde diyor ki; (Âlimler buyurdu ki, Eshâb-ı kirâmdan "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" birini sevmiyen kimse, bu âyetde bildirilen mü'minlerden olmaz. Bu düâdan mahrûm olur).

Râfizî: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" (Hasen ve Hüseyn, Cennet gençlerinin üstünüdür. Babaları dahâ üstündür) buyurmadı mı?

Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü teâlâ anh"**:** Ebû Bekr-i Sıddîk hakkında bundan iyisini buyurdu. Babam Muhammed Bâkırdan işitdim. Ceddim İmâm-ı Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûrunda idim. Başka kimse yok idi. Ebû Bekr ile Ömer "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" geldi. Server-i âlem ve Seyyid-i veledi âdem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem": **(Yâ Alî! Bu ikisi, Peygamberlerden başka, Cennet erkeklerinin en üstünüdür.)**

Râfizî dedi: Yâ Ca'fer! Âişe mi üstündür. Fâtıma mı üstündür?

Ca'fer-i Sâdık: Âişe "radıyallahü anhâ" Resûlullah hazretlerinin zevcesi idi. Onunla berâber olur. Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhâ" hazret-i Alînin zevcesi idi. Onunla berâber olur. Allahü teâlâ hazretlerinin gadabı ve la'neti o râfizî ve mübtedi' üzerine olsun ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, mü'minlerin annesi olan ezvâc-ı tâhirâtına "rıdvânullahi teâlâ aleyhinnâ ecma'în" ta'n eyler.

Râfizî: Âişe Alî ile muhârebe etdi. Cennete girer mi?

Ca'fer-i Sâdık: Allahü teâlâ Ahzâb sûresi, elliüçüncü âyetin-

de meâlen; **(Resûlullahı incitmeyiniz. Ondan sonra, zevcelerini nikâh ile hiç almayınız. Bunların ikisi de büyük günâhdır.)** buyuruyor. Beydâvî ve Hüseynî tefsîrlerinde diyor ki, bu âyet-i kerîme gösteriyor ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vefât etdikden sonra da, ona saygı göstermek için, zevcelerine saygı lâzımdır.

Râfizî: Ebû Bekrin hilâfetini, Kur'ân-ı azîmüşşânda bana göstermeğe kâdir misin?

Ca'fer-i Sâdık: Gösteririm. Hem Kur'ân-ı kerîmde, hem Tevrâtda ve hem de İncîlde gösterebilirim. Kur'ân-ı kerîmde olan şudur: En'âm sûresi yüzaltmışbeşinci âyetinde meâlen; **(Allahü teâlâ sizi yeryüzünde halîfe yapdı)** buyuruldu. Nûr sûresi ellibeşinci âyetinde meâlen; **(Îmân eden ve emrlerimi yapanlarınızı, yeryüzüne hâkim kılacağımı söz veriyorum. İsrâîloğullarını halîfe yapdığım gibi, sizi de birbiriniz ardı-sıra halîfe yapacağım)** buyuruldu. Beydâvî ve Hüseynî diyor ki, bu âyet-i kerîme gaybdan haber verip, Kur'ân-ı kerîmin, Allahü teâlânın kelâmı olduğunu ve dört halîfesinin "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" meşrû; haklı olduğunu göstermekdedir. Tevrâtda ve İncîlde, Feth sûresinin son âyetinde meâlen, **(Resûlullah ve onunla birlikde olanlar, birbirlerini her zemân ve çok severler ve her zemân kâfirlere düşmân olurlar!)** bütün Eshâb bildirilmekde ve Ebû Bekrin şerefine işâret edilmekdedir. Bu âyetin sonunda meâlen, **(Eshâbının misâlleri Tevrâtda ve İncîlde bildirildi)** buyuruyor. Babam, ceddim Alî bin Ebî Tâlibden "radıyallahü anh" ve onun da Resûlullah hazretlerinden bildirdiği hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, hiçbir Peygamberine vermediği kerâmetleri bana verir. Kıyâmetde mezârdan önce kalkarım. Allahü teâlâ dört halîfeni çağır, buyurur. Onlar kimdir, yâ Rabbî, derim. Ebû Bekrdir, buyurur. Yer yarılıp, herkesden önce Ebû Bekr mezârdan çıkar. Sonra Ömer, sonra Osmân, sonra Alî kalkar)** buyuruldu. Peygamberimiz "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: Ben yer şak olup, dışarı gelenlerin evveli olurum. Allahü teâlâ bana kerâmetlerden verir. O nesne ki benden önce Nebîlerin bir ferdine vermemişdir. Sonra Allahü teâlâ buyurur. Yâ Muhammed, yakın getir o halîfeleri ki, senden sonra geldiler. Ben dedim, onlar kimlerdir. Buyurur, Ebû Bekr-i Sıddîk. Benden sonra yer şak olup, Ebû Bekr kabrden dışarı gelen-

lerin evveli olur. İki hulle giydirirler. Tâ gelip, Arş önünde durur. Ve hesâbın az görürler. Ve arş önünde ayak üzerine dururlar. Ondan bir münâdî seslenir; Ömer bin Hattâb ”radıyallahü teâlâ anh” nerededir. Onu getirirler. Cerâhetden kan revân olduğu hâlde gelir. Diye ki, yâ Ömer, bunu sana kim etmişdir. Mugîre bin Şûbenin kölesi yapmışdır, der. Ona da buyururlar. Arş önünde durur. Hesâbını görürler. İki yeşil hulle giydirirler. Sonra Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini getirirler. Damarlarından kan revân olduğu hâlde gelir. Derler ki, bunu sana kim yapdı. Der ki, filân yapdı. Arş önünde durmasını buyururlar. Hesâbı da kolay olur. İki yeşil hulle giydirirler.

Râfizî bunları işitince, yâ Ca’fer, bunlar Kur’ân-ı azîmde var mıdır. Ca’fer-i Sâdık, buyurur, evet, okumadın mı, Allahü teâlâ onlardan haber verdi. **(Peygamberler ve bunların şâhidleri, hesâb için getirilir!)** buyuruldu. [Zümer sûresi 69.cu âyet-i kerîmesi meâli]. Yâhud şehîdleri getirilir, denildi. Ya’nî Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Alîyi “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” getirirler.

Râfizî dedi ki, yâ Ca’fer! Bu zemâna kadar ben onları sevmiyor idim. Şimdi pişmân oldum. Eğer tevbe edersem, Allahü teâlâ kabûl eder mi?

Ca’fer-i Sâdık “kuddise sirrehül’azîz” buyurdu ki, çabuk tevbe et ki, se’âdetin alâmeti olsun. Eğer, Allahü teâlâ korusun, o i’tikâd üzere dünyâdan gitmiş olsaydın, senin dînin boşa giderdi.

Altmışdördüncü Menâkıb: (Tenbîh-ül gâfilin) kitâbında Ebülleys “rahimehullahü teâlâ”, Zeyd bin Erkamdan “radıyallahü anh” haber vermişdir. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” hazretlerinin bir kölesi vardı. Ömrünün sonlarında her akşam iftâr vaktinde yemek getirirdi. Âdet-i şerîfleri öyle idi ki, nereden ve nasıl aldığını, kimden satın aldığını, onun san’atı ve mesleği ne olduğunu o köleden sormayınca o yemekden bir lokma ağzına koymazdı. Bu köle bir gece yine yemek getirdi. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” süâl etmeden, mubârek elini uzatıp, bir lokma yemekden aldılar. Köle dedi ki: Ey Efendi. Ne oldu ki, bu akşam sormadan yemeğe el uzatdınız. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” hazretlerinin mubârek gözleri yaş ile dolup, buyurdu: Yâ Gulâm. Açlık bana

sıkıntı verip, sabırsızlandırdı. Böylece bu hâl başıma geldi. Şimdi bana haber ver ki, bu akşam yemeği nereden getirdin. Köle dedi ki: Câhiliyye vaktinde, raks ve oyun oynardım. Bir gruba raks etdim. Onlara hoş geldi. Bana dediler ki, şimdi bir nesnemiz yokdur. Va'd etmişlerdi ki, elimize birşey geçdikde sana iyilik ederiz. Ben bugün gördüm ki, onların elleri doludur. Ben va'dlerini hâtırlatdım. Yiyeceği bana verdiler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bunu işitdi. Çok üzüldü. Ağladı. Yemeği önünden atdı. Parmağını boğazına o kadar sokdu ki, kay' etdi. O lokma karnından dışarı geldi. Kendine eziyyet verdi. Mubârek yüzü göğerdi ve karardı. Mubârek yüzünün şeklinin değişikliğini görenler, bir mikdâr su içmesini ve bu üzüntüden halâs olacağını söylediler. Sıcak su getirdiler. İçdi, bir kerre dahâ kay' etdi. Rahâtsız oldu. İnceledi ki, karnında bir şey kalmadı. Dediler ki, yâ Sıddîk, bu kadar kendinize sıkıntı ve zahmet, bir lokmadan dolayı mıdır. Buyurdu ki, evet. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim. Buyurdular ki, **(Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, yidiği harâm olan kimselere Cenneti harâm etmişdir.)** Sonra başını yukarı kaldırıp, Yâ ilâhel âlemîn! Yidiğim lokma için elimden geleni yapdım. O lokmaları kay' etdim. O lokmadan damarlarımda birşey kaldı ise afv et. Bu za'îf kulun, Cehennem azâbına dayanamam diye, düâ buyurdu. Bu o Ebû Bekrdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, **(Ebû Bekr benim gözüm ve kulağım gibidir)** buyurdu.

Süâl: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hazretleri, niçin fîsebîlillah malının temâmını verdi. Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" niçin malının yarısını verdi.

Cevâb: Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" adâleti temsîl ediyordu. Adâlet eşitliği muhâfaza etmekdir. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" sıdkı temsîl ediyordu. Sıdk odur ki, elinde ne var ise hepsini vermelisin. Eğer, hazret-i Ömer, malının temâmını verip, çoluk-çocuğuna bırakmasa idi, âdil olamazdı. Hazret-i Ebû Bekr malının yarısını verip, yarısını bıraksa idi, sâdık olamazdı. Hazret-i Ebû Bekr için adl, hazret-i Ömer için de sıdk var idi. Lâkin birisinde sıdk cibillidir. Ve birisinde adl hâldir. Adl, hazret-i Ömerin hâlidir. Bir sıfat kişinin cibillisinde var ise, hâlinde de vardır. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki: Cümle malını ver.

Hiç bir şeyi koyma. Eğer halâl ise onun hesâbından kurtulursun. Eğer harâm ise azâbından kurtulursun. Hazret-i Ömerin adli dedi ki, malının yarısını dağıt. Yarısını ehl-i ıyâline bırak. Hazret-i Ebû Bekr bütün malını verdiği için, hazret-i Ömer ne kadar mal verirse de, hazret-i Ebû Bekre uymuş olur.

Altmışbeşinci Menâkıb: Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" anlatır: Bir bedevî a'râbî, bir kırmızı deve üzerinde, hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" huzûruna gelip, deveden inip, dedi ki: Esselâmü aleyke, yâ emîr-el mü'minîn! Çabuk bana haber ver, Ebû Bekrden ki, o Cennetde midir. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bundan dolayı üzülüp, buyurdu ki, yâ a'râbî, keşki, anan seni doğurmamış olsa idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hayâtında ve vefâtlarından sonra, bu sözü hiç kimse söylemedi. Sen söyledin. Muhâcirîn ve Ensâr "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" arasında, şübhe yokdur ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûl-i ekrem ve nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hayâtında vezîri idi. Vefâtından sonra halîfesi idi. Ondan sonra her kimin i'tikâdı bunun üzerine olmaz ise, o dalâletdedir. Ey a'râbî! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Ebû Bekr-i Sıddîkı babası yerinde tutardı. Hazret-i Ebû Bekr Cennet ehlini, tıpkı, gökyüzündeki bir yıldızın, yeryüzünün ehlini aydınlatdığı gibi aydınlatır. Ebû Bekr Cennetde, bir köşkden bir köşke, bir kasrdan bir kasra gider. Cennetde hiçbir kasr ve bir serây, bir oda, bir bağçe, bostân olmaz ki, illâ hazret-i Ebû Bekrin nûrundan aydınlanmasın. Cennet ehli köşklerden başlarını çıkarıp, derler ki, yâ Rıdvân! Bu nûr nedir? Rıdvân der ki; Bu Ebû Bekrin yüzünün nûrudur ki, kasrdan kasra ve odadan odaya gider.

Alî "radıyallahü anh" sözüne devâmla dedi ki: Yâ a'râbî! Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri, vefâtı ânında bana dedi ki, benim cânım, benim gözümün nûru ve benim dostum ve benim azîzim. Benim vefâtım yakınlaşdı. Ömrüm sonuna yaklaşdı. Beni o, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini yıkadığın mubârek ellerin ile yıka. Kefene sar ve tabut üzerine koy. Cenâzemi Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin Ravda-i mukaddeselerinin kapısına koy. Ve de ki, yâ Resûlallah! Ebû Bekr kapıdadır. İçeri girmek için izn ister.

Eğer kilit anahtarsız açılırsa, beni Seyyid-i âlemin mubârek arkası yanına defn edin. Eğer kilit açılmaz ise, beni Bakî' kabristanına götürüp, garîbler kabristanına defn edin. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, yâ a'râbî, o halîfe-i Resûlullah olan Ebû Bekr-i Sıddîk dünyâdan göçdü. Vasiyyetini yerine getirip, techîz eyledim. Ravda-i mukaddese kapısına götürdüm. İzn istedim. O sâat kilit kendiliğinden açılıp, bir ses işitdim ki, (Habîbi habîbe kavuşdurun. Habîbini çok özlemişdir) diyordu.

Altmışaltıncı Menâkıb: Emîr-ül-mü'minîn Alî bin Ebî Tâlibin "radıyallahü teâlâ anh", Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü teâlâ anh" vefâtı sırasında söylediği sözler şöyle rivâyet olunmuşdur.

Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bu fânî âlemden, bâki âleme göç etdiler. Mubârek yüzünü ve bedenini bir çarşaf ile örtdüler. Medîne-i Münevvere; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, öbür âleme göç etdikleri gibi, inleme ve ağlama sesleri ile dolmuş idi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" işitip, ağlıyarak, (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn) diyerek geldi. Söylediği sözlerin ma'nâsı budur: Nübüvvet hilâfeti bugün bitdi. Geldi, o evin kapısında durdu. Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri odada idi. Buyurdu: Yâ Ebâ Bekr. Sen Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" dostu ve musâhibi ve mûnisi ve sırdaşı ve müşâviri idin. En evvel islâmı sen kabûl etdin. Senin îmânın cümle kavmin îmânından kuvvetli ve güzel oldu. Senin yakînin dahâ kuvvetli, Allahü azîmüşşân hazretlerinden korkun büyük oldu. Herkesden zengin, herkesden dahâ cömerd, sen idin. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" üzerine en şefkatli, en yardımcı sen idin. Senin Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile sohbetin, hepimizin sohbetinden dahâ iyi idi. Hayr sâhiblerinin birincisi sensin. Senin iyiliklerin, hepimizinkinden çokdur. Her iyilikde ileridesin. Hazret-i Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerinde, senin derecen en yüksek oldu. Ona en yakın sen oldun. İkrâmda, ihsânda, güzel huylarda, boyda, yaşda, başda, ona en çok benziyen sen oldun. Allahü teâlâ sana, çok mükâfât versin ki, Resûlullaha herkes yalancı derken, sen, doğru söylüyorsun, inandım, dedin. Sen onun kulağı ve gözü gibi

idin. Allahü teâlâ seni, Kur'ân-ı kerîmde (sıdk) ile şereflendirdi. Resûlullaha en sıkıntılı zemânlarında yardımcı oldun. Herkes Ondan kaçarken, sen Onun ile sohbet etdin. Seferlerde ve sıkıntılı yerlerde halîfesi idin. Onun ümmetinin halîfesi ve dîninin koruyucusu oldun. Câhiller dinden çıkarken, sen dîn-i islâma kuvvet verdin. Herkes şaşırdığı zemân sen kükremiş arslan gibi ortaya çıkdın. Herkes dağılırken, sen Muhammed Mustafânın yolunu tutdun. Eshâbın az konuşanı ve en belîği, edîbi sen idin. Her sözün, her buluşun doğru, her işin temiz idi. Gönlün herkesden kuvvetli, yakînin hepimizden sağlam idi. Her işin sonunu önceden görür, geri kalmışları islâma sokarak aydınlatırdın. Mü'minlere şefkatli, afv edici baba idin. İslâmın ağır yükünü taşıdın. İslâmın hakkını herkes elden kaçırırken, sen yerine getirdin. Sen rüzgârların oynatamıyacağı bir dağ gibi idin. İşin doğruluk idi, ilm idi. Sözün mertçe doğruyu bildirmek idi. Gerici düşüncelerin ve bozuk inançların kökünü kazıdın. Hak dînin ağacını dikdin. Müşkilleri, müslimânlara kolaylaşdırdın. Küfr ve mürtedlik ateşini söndürdün. Rahmânın dînini sen doğrultdun. İslâma, îmâna sen kuvvet oldun. Göklerde, melekler arasında senin derecen çok büyükdür. Senin ölüm musîbetin ve yeryüzünde, muhâcirîn ve ensâr arasında, senden ayrılık yarası çok derindir, dedi. "İnnâ lillah..." okuyarak çok ağladı. Mubârek gözlerinden kanlı yaş akdı. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin her kazâsına râzı olduk. Verdiği elemleri kabûl etdik. Yâ Ebâ Bekr! Müslimânlara, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ayrılık acısından sonra, hiç senin ayrılık acın gibi bir acı vâki' olmadı. Sen mü'minlere sığınak ve dayanak ve gölge idin. Münâfıklar üzerine çok sert ve ateşli idin. Allahü teâlâ hazretleri, seni Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna kavuşdursun. Bizi senin ecrinden ve bereketinden mahrûm eylemesin. Senden sonra bizi azgın hâle koymasın. Sahâbe-i güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hepsi sessizce dinlemişler idi. Hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" kelâmı bitdi. Cümle yer ehli ve gök ehli ağlamağa başladılar. Doğru söyledin yâ Resûlallahın damâdı, dediler.

Muhammed bin Cerîr-i Taberî, Tefsîrinin, Ankebût sûresini tefsîrinde buyurmuşdur ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâ-

lâ anh" hazretlerine zehr verdiler. O zehr sebebi ile vefât etmişdir. Açıklaması budur ki, hazret-i Sıddîk-ı ekberin hilâfeti günlerinde, Hayber yehûdîlerinden bir yehûdî, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini, kendi evine da'vet etmişdi. Hâris bin Kelde adlı arab tabîb de hazret-i Sıddîk ile berâber idi. Bir tabak pişmiş pirinci sofra üzerine koydular. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" Hârise buyurdu ki, ileri gel. Kendileri el uzatıp, bir lokma alıp, mubârek ağızlarına koyup, yidiler. Sonra Hâris de el uzatıp, bir lokma alıp, ağzına koyduğu gibi lokmayı dışarı atdı ve dedi ki, bu yiyecek zehrlidir. Bu zehr bir yıldan sonra insanı öldürür. Te'sîrini bir yılda gösteren zehr katılmışdır. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" işitip, üzüldü. Kendi kendi ile, bundan böyle âhıret azığını gördü. Hilâfetde ayık ve uyanık olup, nefsini ölmüş bilip, göz açıp kapayıncaya kadar Allahü teâlâ hazretlerinin tâ'atından ve zikrinden hâli olmadı [ihmâl etmedi]. Dâimâ ağlar idi. Ve der idi: Allahümme ente veli fiddünyâ vel âhıreti teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. [Yâ Rabbî! Sen benim, dünyâda ve âhıretde velîmsin, sâhibimsin. Bana müslimân olarak ölmeği nasîb et ve sâlih kullarının arasında bulundur.] Bir sene temâm oldu. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" o bir lokma zehrli yemekden hasta olup, onbeşgün yatdı. Dünyâdan âhırete göç etdi. Cemâziyilâhirin yedinci pazartesi günü idi. O gün Abbab bin Es'ed de Mekke-i Mükerremede vefât etdi. Mekke-i mükerremenin emîri idi. Hazret-i Resûl-i ekrem onu emîr dikmiş idi. Ona da zehr vermişlerdi.

Ülemâdan ba'zıları derler ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" vasıyyet etdi ki, beni, benim ehlim Esmâ binti Amr yıkasın. Oğlum su döksün. Bana eski bir peştemâl ve eski (köhne) bir kefen sarın. Zinhâr (sakın) bana yeni kefen sarmayın. Yeni elbise diriye lâyıkdır ki, onun ile ibâdet etsin. Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" buyurdular ki: Eğer ben bilseydim ki, hâtunlar erlerini yıkaması revâdır [câizdir], Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini bir gayri kimseye vermeyip, gasl ederdim. [65.ci menâkıbda; Alî "radıyallahü anh" hazretlerinin yıkadığı yazılıdır. Burada hanımına vasıyyeti yazılıdır. Bu vasıyyetini değişdirmiş veyâ ictihâdı değişmiş olduğu anlaşılmakdadır.]